

Inhoudsopgave

1	Karakteristieken van het pensioenfonds	3
1.1	Profiel	3
1.2	Organisatie	3
1.2.1	Bestuur	3
1.2.2	Verantwoordingsorgaan	4
1.2.3	Intern toezicht	4
1.2.4	Deelnemersraad	4
1.2.5	Beleggingscommissie	4
1.2.6	Overige commissies	4
1.2.7	Uitbestede werkzaamheden	4
1.2.8	Externe deskundigen	5
1.3	Kerncijfers	6
2	Verslag van het bestuur	7
2.1	Hoofdpijnen	7
2.1.1.	Rechtszaak over bijstorting	7
2.1.2.	Herstelplan / voornemen verlagen pensioenen	7
2.1.3.	Package deal	8
2.1.4.	Terug- en bijstortingen	9
2.1.5.	Communicatie	9
2.1.6.	Financiële ontwikkelingen en markten	10
2.1.7.	Externe ontwikkelingen	11
2.2	Goed pensioenfondsbestuur	12
2.2.1.	Algemene ontwikkelingen Goed pensioenfondsbestuur	12
2.2.2.	Intern toezicht, verantwoording en advies	13
2.2.3.	Deskundigheidsbevordering en zelfevaluatie	13
2.2.4.	Klachtenafhandeling	14
2.2.5.	Compliance / Gedragscode	14
2.2.6.	Toeziethouders	14
2.2.7.	Transparantie van kosten	15
2.2.8	Diversiteit	17
2.2.9.	Overige aspecten / integere en beheerste bedrijfsvoering	17
2.3	Pensioenparagraaf	17
2.3.1.	Algemeen	17
2.3.2.	Kenmerken pensioenregelingen	18
2.3.3.	Toeslagenbeleid	19
2.3.4.	Pensioenakkoord	19
2.4	Beleggingen	20
2.4.1.	Doelstellingen	20
2.4.2.	Aansturing van de beleggingen	20
2.4.3.	Matching en return portefeuille	20
2.4.4.	Asset mix	21
2.4.5.	Vermogensbeheer algemeen	23
2.4.6.	Effectiviteit rente- en valuta-afdekking	24
2.4.7	Belangrijkste ontwikkelingen in de portefeuille in het verslagjaar	24
2.5	Financiële paragraaf	25
2.6	Actuariële paragraaf	27
2.6.1.	Actuariële analyse	27
2.6.2.	Solvabiliteitstoets	28
2.6.3.	Oordeel actuaris <onder voorbehoud>	28
2.7	Risicomanagement	29
2.7.1.	Risicobeleid	29
2.7.2.	Risico van onderdekking of solvabiliteitsrisico	29

	2.7.3 Financiële en niet financiële risico's	29
2.8	Gebeurtenissen na balansdatum	31
	2.8.1. Benoeming bestuursleden	31
	2.8.2. Herstelplan (evaluatie)	31
	2.8.3. Wijzigen indexatiebeleid.	31
	2.8.4. Beleggingsplan 2013/Complexe producten	32
	2.8.5. Overig	32
2.9	Slotwoord	32
3	Principes Goed Pensioenbestuur	33
3.1	Toelichting	33
3.2	Advies deelnemersraad	34
3.3	Bestuurlijke reactie advies deelnemersraad	36
3.4	Beoordeling verantwoordingsorgaan	38
3.5	Bestuurlijke reactie beoordeling verantwoordingsorgaan	40
4	Jaarrekening	42
4.1	Balans per 31 december 2012	42
	4.1.1 Balans actief	42
	4.1.2 Balans passief	43
4.2	Staat van baten en lasten over 2012	44
4.3	Kasstroomoverzicht over 2012	45
4.4	Toelichting op de balans en staat van baten en lasten	46
	4.4.1 Algemene toelichting	46
	4.4.2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva	46
	4.4.3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat	50
	4.4.4 Toelichtingen balans actief	52
	4.4.5 Toelichtingen balans passief	55
	4.4.6 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	63
	4.4.7 Verbonden partijen	63
	4.4.8 Toelichting baten en lasten	63
4.5	Overige gegevens	69
	4.5.1 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	69
	4.5.2 Gebeurtenissen na balansdatum	69
	4.5.3 Controleverklaring onafhankelijk accountant	69
5	Actuariële verklaring	70
6	Controleverklaring	71

1 Karakteristieken van het pensioenfonds

1.1 Profiel

Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland (SPUN) is opgericht op 3 juni 1986 en statutair gevestigd te Amsterdam. Het pensioenfonds heeft tot doel uitvoering te geven aan het pensioenregelingen, zoals die gelden voor de (voormalige) werknemers van Unisys in Nederland (hierna Unisys Nederland). De stichting onderhoudt uitvoeringsovereenkomsten met de volgende ondernemingen:

- Unisys Nederland NV
- Unisys Corporation IDC
- Unisys Europe Africa Services BV

De laatste statutenwijziging vond plaats op 7 september 2011. De stichting is ingeschreven in het Handelsregister onder nummer 41205530.

1.2 Organisatie

1.2.1 Bestuur

De samenstelling van het bestuur ultimo 2012 is als volgt:

Naam	Functie	Vertegenwoordiger namens	Einde zittingsduur
W. Brandse	Voorzitter	Werkgevers	Oktober 2013
W. Hamers	Vice voorzitter	Werknemers	Oktober 2014
Vacature	Secretaris		
E. Nilsson	Lid	Werkgevers	Oktober 2014
R. Topsvoort	Lid	Werknemers	Oktober 2015 *
W. Zwang	Lid	Werkgevers	December 2012 **
W. van der Gaag	Lid	Werknemers	Oktober 2014
Vacature	Penningmeester		

Met het aangekondigde defungeren van J. de Raad (per 1 januari 2012), J. Niezen (in april 2012) en W. Zwang (in december 2012) kende het bestuur 3 vacatures. In oktober 2012 zijn 3 kandidaat bestuursleden, 2 namens de werkgevers en 1 namens de werknemers benoemd. De 3 kandidaten zijn in november door het bestuur ter toetsing op deskundigheid en betrouwbaarheid voorgedragen bij de toezichthouder, De Nederlandsche Bank (DNB). DNB heeft ingestemd met de benoeming per 1 januari 2013 van mevrouw M. Eisma als bestuurslid benoemd door de werkgevers. Over de overige 2 kandidaat bestuursleden heeft DNB in 2012 nog geen oordeel gegeven.

Het bestuur heeft het dagelijkse beleid gedelegeerd aan twee bestuursleden te weten de voorzitter en de secretaris, evenals aan de directeur van het pensioenfonds.

* In het verslagjaar liep de termijn waarvoor het bestuurslid was benoemd af. Het bestuurslid was herbenoembaar en is wederom voor een periode van 3 jaar benoemd.

** In het verslagjaar liep de termijn waarvoor het bestuurslid was benoemd af. Het bestuurslid was niet herbenoembaar.

Bij het pensioenfonds waren eind 2012 in dienst::

Naam	Functie
G. Bierlaagh	Directeur
H. Meijer	Financieel Manager (tot 1 augustus 2012)
P. de Waal	Administrateur

Voor SPUN zijn verder werkzaam, mevrouw M. Ghiraw als financieel manager (vanaf 1 mei 2012) en de heer H. de Nennie, als consultant pensioenadministratie (part time). Zij zijn niet in dienst van het pensioenfonds. Het gemiddeld aantal werknemers in 2012 bedraagt 2,6.

1.2.2 Verantwoordingsorgaan

Het pensioenfonds heeft een verantwoordingsorgaan ingesteld dat per ultimo boekjaar als volgt is samengesteld:

Naam	Vertegenwoordiger uit kring van	Einde zittingsduur
M. Grefkens	Werknemers	Juni 2015
A.G. van Setten	Werkgevers	Juni 2014
P. Jongen	Pensioengerechtigden	Juni 2013

1.2.3 Intern toezicht

Het pensioenfonds vult het intern toezicht in door middel van een visitatiecommissie. In 2012 heeft geen visitatie plaatsgevonden. De laatste visitatie dateert van de zomer van 2011. Toen hebben de visiteurs gerapporteerd over het vermogensbeheer en de uitbesteding daarvan. Een belangrijk deel van de aanbevelingen zijn opgevolgd.

1.2.4 Deelnemersraad

De deelnemersraad is samengesteld uit vertegenwoordigers namens de werknemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers. De deelnemersraad is per ultimo van het kalenderjaar 2012 als volgt samengesteld:

Naam	Functie	Vertegenwoordiger namens
E. Nagel	Voorzitter	Werknemers
S. Tuyp	Lid	Pensioengerechtigden/gewezen deelnemers
A. Heijma	Secretaris	Pensioengerechtigden/gewezen deelnemers
R. Oostergo	Notulist	Pensioengerechtigden/gewezen deelnemers
T. Bunck	Vice voorzitter	Werknemers
J. Hendriks	Lid	Pensioengerechtigden/gewezen deelnemers
L. Zoetekouw	Lid	Werknemers

In het najaar van 2011 hebben verkiezingen voor de deelnemersraad plaatsgevonden. 5 van de toen zittende leden zijn teruggekeerd in de nieuwe deelnemersraad. De nieuwe deelnemersraad is geïnstalleerd in de januari 2012-vergadering van het bestuur. De voltallige deelnemersraad wordt telkens voor 3 jaar gekozen.

1.2.5 Beleggingscommissie

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor het beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Zij stelt het strategische beleggingsbeleid vast en houdt toezicht op de uitvoering daarvan. Het bestuur wordt in haar beleidsmatige taken ondersteund door de beleggingscommissie en heeft ook taken aan de beleggingscommissie gedelegeerd.

De beleggingscommissie voert haar taken uit op basis van een door het bestuur verstrekt mandaat. De beleggingscommissie adviseert het bestuur in algemene zin over het vermogensbeheer. De beleggingscommissie ziet daarnaast onder meer toe op de uitvoering van het beleggingsbeleid conform de door het bestuur gegeven richtlijnen, adviseert het bestuur over het wijzigingen van het beleggingsbeleid en monitort de vermogensbeheerder. De commissie is samengesteld uit leden van het bestuur, een externe deskundige en de directeur van het pensioenfonds.

1.2.6 Overige commissies

Naast de beleggingscommissie kent het pensioenfonds de mogelijkheid om permanente en tijdelijke commissies in te stellen.

Permanente commissies in 2012 waren:

Klachtencommissie, die het bestuur adviseert over een adequate reactie op de door een deelnemer ingediende klacht.

Communicatiecommissie, die het bestuur adviseert over het communicatiebeleid van het pensioenfonds en de uitvoering daarvan;

Personeelscommissie, die verantwoordelijk is voor het personeelsbeleid van de medewerkers van het pensioenfonds.

Gedurende het boekjaar waren geen tijdelijke commissies actief.

1.2.7 Uitbestede werkzaamheden

Het pensioenfonds wordt gekenschetst als zelfstandig administrerend fonds. Behoudens het vermogensbeheer worden de werkzaamheden in eigen beheer uitgevoerd. Het vermogensbeheer van de collectieve middelen is uitbesteed aan MN. Het pensioenfonds heeft met MN een overeenkomst voor fiduciair management gesloten. Bij ABN AMRO zijn onder beheer de geblokkeerde beleggingsrekeningen ten behoeve van de deelnemers aan de pensioenregeling voor het variabel inkomen. De premies worden belegd in door het bestuur geselecteerde beleggingsfondsen. Met ingang van 1 september is ING aangesteld als

beheerder van de pensioenkapitalen uit hoofde van de beschikbare premieregeling voor nieuwe deelnemers (zie 2.3).

De eindverantwoordelijkheid voor de juiste uitvoering van deze uitbestede werkzaamheden rust, conform de eisen van de Pensioenwet, bij het bestuur.

1.2.8 Externe deskundigen

Het fondsbestuur wordt bijgestaan door de volgende externe deskundigen:

- AON Hewitt voor actuair advies.
- Spigt Litigators en Blue Sky Group voor (pensioen)juridische advisering.
- Towers Watson voor advies op communicatiegebied.

PricewaterhouseCoopers Accountants NV is de onafhankelijke (externe) accountant van het pensioenfonds.
AON Hewitt is de certificerende actuaar.

1.3 Kerncijfers

Bedragen in € 1.000

	2012	2011	2010	2009	2008
	FTK	FTK	FTK	FTK	FTK
Aantal verzekerden					
Actieve deelnemers	325	365	384	427	461
- waaronder arbeidsongeschikten	15	15	18	19	21
Gewezen deelnemers ('slapers')	1.366	1.450	1.554	1.637	1.763
Pensioengerechtigden	1.071	980	892	864	1.003
Pensioenen					
Kostendeekkende premie	4.982	4.673	6.794	7.990	8.787
Gedempte kostendeekkende premie	4.876	4.923	6.692	7.503	9.696
Feitelijke premie	6.454	5.888	15.774	41.952	9.737
Uitvoeringskosten	1.274	1.325	1.233	1.073	1.440
Uitkeringen	12.508	11.080	10.152	9.380	8.598
Voorwaardelijke toeslagverlening					
Inactieve deelnemers	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,6%
Vermogen en solvabiliteit					
Aanwezig eigen vermogen	-425	-988	13.542	20.988	-20.255
Minimaal vereist eigen vermogen	16.387	15.143	13.542	12.365	11.989
Vereist eigen vermogen	27.624	28.453	28.151	27.558	28.138
Pensioenverplichtingen	405.993	375.045	334.992	303.153	293.237
Dekkingsgraad	99,9%	99,7	104,1%	107%	93%
Gemiddelde duration	14,3	14,6	14,4	14,1	14,6
Actieve deelnemers	18,7	18,8	18,5	18,0	18,0
Gewezen deelnemers	18,8	18,6	17,4	17,2	18,3
Pensioengerechtigden	10,2	9,8	9,3	8,9	8,6
Beleggingen					
Balanswaarde	406.346	361.510	330.042	308.516	285.357
Beleggingsopbrengsten	39.289	33.607	20.603	20.373	-16.865
Beleggingsportefeuille					
Vastgoed	5.309	5.507	5.496	5.428	5.967
Aandelen	37.656	32.461	33.256	29.242	20.986
Vastrentende waarden	322.611	290.407	266.209	242.407	215.820
Derivaten	24.460	18.109	11.728	19.215	23.062
Overige beleggingen	16.310	15.026	13.353	12.224	19.522
Beleggingsrendement					
Totale portefeuille	11.43%	10,73%	6,9%	7,7%	-6,8%
Benchmarkrendement portefeuille	11.44%	10.69%	6,6%	6,2%	-2,2%
Resultaat	563	-14.530	-7.446	41.243	-71.088

2 Verslag van het bestuur

2.1 Hoofdpijnen

2012 is te kenschetsen als een rumoerig maar ook een dynamisch jaar. Het jaar begon met een voor het pensioenfonds negatieve uitspraak door de Kantonrechter in het geschil met Unisys Nederland over de bijstortverplichting 2009 (zie 2.1.1). Vervolgens was er de dreiging de pensioenen te moeten verlagen met circa 11,5%. (zie 2.1.2). Daarna werden Unisys Nederland, haar ondernemingraden en het pensioenfonds het eens over een package deal (zie 2.1.3). Met de nieuwe uitvoeringsovereenkomst, als onderdeel van de package deal, kon het pensioenfonds weer voor uit kijken. Er werden nieuwe pensioenregelingen geïntroduceerd, een nieuwe beheerder van de beleggingsrekeningen voor de beschikbare premieregeling aangesteld en een aanvang gemaakt met de selectie van een uitvoerder voor de pensioen- en financiële administratie. Er is in 2012 veel gebeurd binnen het pensioenfonds, te meer 3 bestuursleden hun zetel ter beschikking stelden.

In de 'buitenwereld' is ook het nodige gebeurd. De ontwikkelingen op financiële markten waren van belangrijke invloed op het financiële resultaat van het pensioenfonds over 2012. Hierop wordt ingegaan in 2.1.6. In september werden nieuwe rekenregels voor de berekening van de pensioenverplichtingen geïntroduceerd (zie 2.1.7).

2.1.1. Rechtszaak over bijstorting

Op grond van de tussen het pensioenfonds en Unisys Nederland vigerende financieringsovereenkomst was Unisys Nederland naar de stand van de dekkingsgraad per 31 december 2008, volgens SPUN, een herstell premie verschuldigd van € 32,2 miljoen. Daarvan is door Unisys Nederland in 2009 € 12,3 miljoen voldaan. Toen betaling van het restant uitbleef en ook overleg niet tot een minnelijke regeling leidde, is SPUN bij de Rechtbank in Amsterdam een procedure tegen Unisys Nederland gestart. Inzet daarvan was het langs juridische weg afdwingen van de betaling van het restant van de aanvullende premie over 2009, ter grootte van € 19,9 miljoen.

Op 16 januari 2012 heeft de Kantonrechter uitspraak gedaan. De rechter heeft de vordering van SPUN om Unisys Nederland te veroordelen tot betaling van het bedrag van € 19,9 miljoen afgewezen. De rechter concludeerde dat in de gegeven omstandigheden het naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar wordt geacht dat SPUN onverkort aanspraak maakte op betaling van € 32,2 miljoen. Naar het oordeel van de rechter brengen de aanvullende eisen van redelijkheid en billijkheid met zich mee dat de bijstortingsregeling in de vigerende financieringsovereenkomst moest worden aangevuld, zodat daarop de herstelperiode van artikel 140 Pensioenwet van toepassing zou zijn. Dat oordeel betekende dat Unisys Nederland over 2009 geen aanvullende premie van € 32,2 miljoen was verschuldigd, doch € 12,3 miljoen. Dat bedrag had Unisys Nederland in 2009 al aan SPUN voldaan.

2.1.2. Herstelplan / voornemen verlagen pensioenen

Vanwege het dekkingstekort per 31 december 2008, heeft SPUN in maart 2009 een korte- en lange termijn herstelplan bij DNB ingediend. Een belangrijke herstelmaatregel in dat plan was de bijstorting door Unisys Nederland. 31 december 2011 liep het herstelplan van af. Op grond van de Pensioenwet moest SPUN op dat moment over het wettelijke minimaal vereiste eigen vermogen beschikken. In dat geval is er geen dekkingstekort meer. Zolang het juridische geschil met Unisys Nederland niet finaal was beslecht, bestond er onzekerheid over de vraag of Unisys Nederland de aanvullende premie (volledig) zou betalen. Dit bracht met zich mee dat er onzekerheid bestond over de vraag of SPUN wel tijdig uit de tekortsituatie zou geraken. Het bestuur heeft daarom in december 2011 bij DNB een verzoek ingediend de hersteltermijn te verlengen. Een uitspraak van de rechter zou, zo heeft SPUN betoogd, (meer) zekerheid geven over de financiële positie van SPUN en was daarmee van doorslaggevend belang voor de besluitvorming over de eventuele verlaging van de pensioenen. Want de pensioenen moeten worden verlaagd als aan het einde van de hersteltermijn nog sprake is van een tekort. DNB heeft ingestemd met een verlenging met drie maanden, tot 31 maart 2012.

Naar aanleiding van het vonnis heeft het bestuur geconstateerd dat de financieringsovereenkomst in stand was gebleven. De overeenkomst moest wel worden aangevuld, waardoor voortaan zou worden uitgegaan van een driejarige hersteltermijn. Dit hield volgens het bestuur in dat het 'financiële vangnet', de bijstortingsregeling, nog steeds intact was. Het bestuur besloot naar aanleiding van deze analyse om het herstelplan dienovereenkomstig aan te passen. Dus uitgaande van vorderingen op Unisys Nederland over 2010 en uitgaande van de stand van de dekkingsgraad per 31 december 2011.

Naar aanleiding van het vonnis van de Kantonrechter (zie 2.1.1) constateerde DNB echter dat SPUN aanvullende herstelmaatregelen moest nemen. DNB kwam tot dit oordeel omdat door het vonnis er geen zekerheid meer bestond dat Unisys Nederland de herstell premie zou voldoen. De voor SPUN negatieve uitspraak betekende voor toezichtdoeleinden dat de vorderingen op Unisys Nederland als herstelmaatregel kwamen te vervallen. Het uitblijven van aanvullende herstelmaatregelen zou neer komen op het verlagen van de pensioenrechten van de pensioengerechtigden en pensioenaanspraken van de (gewezen) deelnemers. Gelet op de dekkingsgraad eind maart 2012 zou de verlaging circa 11,5% bedragen. Door de pensioenen te verlagen ontstaat er weer een evenwicht tussen de bezittingen en de verplichtingen van een pensioenfonds.

2.1.3. Package deal

Nadat de rechter het voor SPUN negatieve vonnis had gewezen, dreigde het bestuur te moeten besluiten tot het verlagen van de pensioenen. De directie van Unisys Nederland en het SPUN bestuur besloten in overleg te treden over de ontstane situatie. Dat overleg zou dan tevens kunnen worden gebruikt om afspraken te maken over een nieuwe uitvoeringsovereenkomst. Mede gehoord het advies van de actuaire, heeft het bestuur na intensieve onderhandelingen op 23 maart 2012 een overeenkomst bereikt met Unisys Nederland, de zogenoemde package deal. Bij deze package deal was ook de Ondernemingsraad van Unisys Nederland betrokken, vanwege de arbeidsvoorwaardelijke afspraken die zijn gemaakt.

De package deal bestaat onder meer uit:

- De introductie per 1 januari 2013 van een nieuwe pensioenregeling voor 'bestaande' deelnemers;
- De introductie per 1 september 2012 van een nieuwe pensioenregeling voor 'nieuwe' deelnemers;
- Het sluiten van een (nieuwe) uitvoeringsovereenkomst;
- De betaling door Unisys Nederland van een lumpsum ter grootte van € 26 miljoen, te voldoen in 2012 en 2013, verdeeld over 7 termijnen;
- Een bijstorting (ok wel aangemerkt rendementsgarantie) van maximaal € 7,5 miljoen, wanneer eind 2013 sprake is een dekkingstekort;
- Het niet in hoger beroep gaan door SPUN tegen het vonnis van de Kantonrechter; en
- Het laten vervallen van alle andere vorderingen tegenover Unisys.

Belangrijke voorwaarden waren:

- De deelnemersraad geeft een positief advies bij de afspraken; en
- DNB stemt in met een verlenging van de hersteltermijn tot eind 2013.

Overwegingen bestuur

Ten aanzien van de package deal heeft het bestuur onder meer overwogen:

- uitgangspunt voor de besprekingen met Unisys Nederland is tenminste te willen voorkomen dat de pensioenen moeten worden verlaagd;
- met de prudente aannames in het gehanteerde rekenmodel en de daarop gebaseerde door Unisys Nederland te betalen aanvullende premies, kan SPUN eind 2013 naar verwachting over het minimaal vereist eigen vermogen beschikken. Dat is weliswaar geen garantie maar wel een redelijke veronderstelling;
- de overeengekomen aanvullende premies zijn voor Unisys Nederland het maximaal haalbare last. Het claimen van een 'bruidschat' was in het verleden wellicht gebruikelijk maar in de gegeven omstandigheden weinig realistisch;
- de financiële afspraken in vigerende financieringsovereenkomst waren eindig; de wal dreigt het schip te keren. Met een nieuwe uitvoeringsovereenkomst en nieuwe pensioenregelingen ontstaat er een duurzame financiering van de pensioenen;
- het instellen van hoger beroep tegen het vonnis van de Kantonrechter is wellicht kansrijk, maar het is geen garantie dat de claim ook (volledig) wordt gehonoreerd. Aan het instellen van hoger beroep kleven ook nadelen, onder meer hoge kosten en voortdurende onzekerheid. Het instellen van hoger beroep voorkomt waarschijnlijk niet dat de pensioenen moeten worden verlaagd.
- het financiële 'vangnet' komt te vervallen en met de nieuwe pensioenregelingen verschuiven risico's naar deelnemers, de pensioenregeling wordt daardoor kwalitatief minder. Maar dit past wel in een trend. Gelet op de uitspraak van de Kantonrechter kunnen er op zijn minst vragen worden gesteld bij de 'waarde' van de vangnetbepalingen.

Alles overwegende heeft het bestuur besloten akkoord te gaan met de voorgestelde package deal.

Het bestuur en DNB zijn het eens geworden dat deze deal in het belang was van alle bij het pensioenfonds betrokken belanghebbenden. DNB heeft kennis genomen van de financiële onderbouwing van de afspraken en de overige stukken van de package deal. DNB heeft in mei 2012 met de verzochte verlenging van de hersteltermijn ingestemd. De deelnemersraad heeft in eerste instantie een voorlopig advies gegeven. Onder voorwaarden kon het bestuur op het ingeslagen pad verder gaan, zo luidde het advies. De twee randvoorwaarden luiden: 1) beschikbaar stellen van informatie opdat de deelnemersraad een contra-expertise kon laten uitvoeren en 2) het bestuur laat een onderzoek verrichten naar de mogelijkheden om de pensioenverplichtingen van het pensioenfonds te herverzekeren. Het pensioenfonds heeft informatie beschikbaar gesteld voor de contra-expertise. De uitkomsten daarvan heeft de deelnemersraad betrokken bij haar nader advies. Het bestuur heeft toegezegd de herverzekeringsopties te zullen onderzoeken. Vervolgens heeft de deelnemersraad een definitief advies uitgebracht. Dat advies is door het bestuur als positief beoordeeld. Daarmee was aan beide voorwaarden voldaan en konden SPUN en Unisys Nederland aan de package deal definitief uitvoering gaan geven. Op 10 juni 2012 heeft Unisys de eerste termijn van de lumpsum voldaan. De tweede en derde termijn zijn, conform afspraak, voldaan op 10 september respectievelijk 10 december 2012. SPUN heeft het ingestelde hoger beroep ingetrokken. SPUN heeft per 1 september 2012 een nieuwe pensioenregeling geïntroduceerd (voor nieuwe deelnemers) en de voorbereidingen getroffen voor de introductie van een nieuwe pensioenregeling per 1 januari 2013

voor de 'bestaande' deelnemers.

2.1.4. Terug- en bijstortingen

Door de financiële crisis is de dekkingsgraad van SPUN gedaald, waardoor indexatie de voorbije jaren achterwege is gebleven en zelfs het verlagen van de pensioenen dreigde. Hierdoor steeg de belangstelling voor met name de terugstortingen aan de werkgevers, zoals die in de jaren negentig van de vorige eeuw hebben plaatsgevonden. Te meer de contractuele afspraken over de terug- en bijstortingen onderdeel waren van het juridische geschil met Unisys Nederland. Uitgangspunt voor de nieuwe pensioenafspraken was te komen tot een pensioenregeling zonder de mogelijkheid van terug- en bijstortingen. Hoewel de terug- en bijstortingen in het verleden steeds in de jaarverslagen zijn gerapporteerd, wil het bestuur hierover transparant zijn, door in onderstaand overzicht de terug- en bijstortingen sinds 1991 weer te geven.

Jaar	Bijstortingen in € x mln.	Terugstortingen in € x mln.
1991		
1992		
1993		
1994		3,8
1995		0,3
1996		
1997		3,3
1998		4,7
1999		3,9
2000		10,4
2001		6,0
2002		3,8
2003	2,0	
2004	2,9	
2005	3,6	
2006	3,2	
2007	0,5	
2008		
2009	14,0	
2010	2,0	
2011	26,0	
2012		
Totaal	54,20	36,20

De in de tabel opgenomen bedragen zijn de bedragen, zoals die in het betreffende boekjaar zijn verantwoord. De guldenbedragen van voor 2002 zijn omgerekend naar eurobedragen. De weergegeven bedragen zijn nominale bedragen.

De bijstortingen bestaan uit de zogenoemde eerste en tweede aanvullende premie, zoals vastgelegd in financieringsovereenkomst. De terugstortingen bestaan uit verleende kortingen of terugstortingen. In het overzicht is niet meegenomen de aanvullende premie uit 2002 in verband met een wijziging van de pensioenregeling.

De bijstorting van € 26 miljoen uit hoofde van de package deal is verantwoord in het jaarverslag over het boekjaar 2011, hoewel de overeenkomst tussen SPUN en Unisys Nederland pas in de loop van 2012 tot stand is gekomen. De voorwaardelijke bijstorting (rendementsgarantie) van € 7,5 miljoen is niet meegeteld.

2.1.5. Communicatie

SPUN heeft alle deelnemers eind december 2011 per brief geïnformeerd over de mogelijkheid van het verlagen van de pensioenuitkeringen en pensioenaanspraken. Het verlagen van de pensioenen zou aan de orde kunnen komen, wanneer de Kantonrechter de vordering van SPUN niet (volledig) zou toewijzen. Of in het geval de boekhoudkundige regels ertoe zouden leiden dat de vordering die SPUN meende te hebben op Unisys Nederland moest worden afgewaardeerd, omdat over de betaling door Unisys Nederland onzekerheid bestond.

Toen het verlagen van de pensioenen een reële optie werd vanwege de uitspraak van de Kantonrechter en het daaropvolgende oordeel van DNB zijn alle deelnemers wederom geïnformeerd. Zonder een verbetering van de financiële situatie bij het pensioenfonds door middel van aanvullende maatregelen zou SPUN eind april niet kunnen voldoen aan het wettelijk vereist eigen vermogen, zo luidde de kern van de brief.

Een derde communicatiemoment in 2012 was toen de package deal definitief rond was en Unisys Nederland en SPUN daaraan uitvoering konden geven. SPUN kon de deelnemers melden dat de dreiging de pensioenen te moeten verlagen in ieder geval voorlopig was afgewend.

Tijdens de bijeenkomst voor de pensioengerechtigden in september 2012 is uitleg gegeven over de ontwikkelingen beschreven in 2.1.1, 2.1.2 en 2.1.3. Een toelichting is gegeven op de package deal en de gevolgen daarvan voor de pensioengerechtigden. In oktober en november zijn de werknemers van Unisys Nederland in een tiental informatiesessies geïnformeerd over de nieuwe pensioenregeling en is stilgestaan bij de achtergronden van de nieuwe pensioenafspraken.

SPUN heeft het jaar 2012 op 20 december afgesloten met een deelnemersbijeenkomst. Er is terug gekeken op het bewogen jaar 2012 maar de blik was vooral vooruit gericht.

2.1.6. Financiële ontwikkelingen en markten

Het eerste kwartaal van 2012 bracht tal van positieve ontwikkelingen. Een ongecontroleerd faillissement van Griekenland werd voorkomen met een tweede steunpakket van de EU-landen en het IMF, het Internationaal Monetair Fonds. De aandelenbeurzen lieten veelbelovende koersstijgingen zien. Uit China kwam het bericht dat de autoriteiten de inflatie onder controle hadden, waardoor het gevaar van een 'harde landing' van de Chinese economie werd verkleind. De rentepercentages die de Spaanse en Italiaanse overheid op leningen moesten betalen daalden. Anderzijds was het economisch herstel in de eurozone broos en de kredietverlening door banken kwam niet echt op gang.

Onder invloed van die ontwikkelingen steeg de dekkingsgraad (waarbij de pensioenverplichtingen zijn berekend op basis van de actuele rente) licht. De gerapporteerde dekkingsgraad, dus uitgaand van de nieuwe door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur (gebaseerd op een 3 maandsgemiddelde rente), daalde echter met 2%-punt van 99,7% (eind 2011) naar 97,7% (eind maart 2012). De waarde van de bezittingen nam toe met bijna € 4,4 miljoen, daar stond echter een waardetoename van de pensioenverplichtingen met ruim € 12 miljoen tegenover.

In de periode tot eind juni daalde de dekkingsgraad verder tot 95,5%. De verplichtingen stegen in het tweede kwartaal wederom, nu met € 17,5 miljoen. De oorzaak lag in de verdere daling van de marktrente. En dat ondanks de rente-afdekking van 70%. De in het eerste kwartaal ingezette opwaartse beweging van de financiële markten, draaide in het tweede kwartaal. De wereldeconomie gaf een toenemend zorgelijk beeld te zien, nu ook de Amerikaanse economie aan kracht verloor. De acties van de Centrale Banken bleven zonder het gewenste effect op de economie.

Het derde kwartaal gaf daarentegen een positiever beeld te zien. De risico-aversie nam af. De rente op Spaanse en Italiaanse staatsobligaties daalde. Dat was mede onder invloed van maatregelen om een Spaanse bankencrisis te bestrijden. Belangrijker was nog wel een aankondiging van de Europese Centrale Bank er alles aan te zullen doen om de eurozone bij elkaar te houden. De financiële markten putten daar het vertrouwen uit dat de EMU niet uit elkaar zou vallen. De Amerikaanse Centrale Bank pompte meer geld in de economie, onder meer om de werkloosheid terug te dringen. Daarnaast bleek dat de economische groei in China afnam naar circa 7,5%, terwijl die groei de jaren daarvoor rond de 10% lag. Ook andere grote opkomende economieën, zoals Brazilië en India kenden een groeivertraging. Daarmee nam de kans op een oververhitting van de wereldeconomie dus af. Door dit positieve nieuws steeg de dekkingsgraad steeg fors, van 95,5% naar 99,6%. Daarbij moet wel worden aangetekend dat de introductie van de nieuwe rekenrente eind september 2012, een positief effect had op de dekkingsgraad van 1,7%-punt (zie verder 2.1.7).

In het vierde kwartaal daalde de feitelijke rente, waardoor de waarde van de verplichtingen steeg. De rekenrente op basis van het wettelijke kader (zie 2.1.7r) daalde nauwelijks. Ook de nieuwe overlevingstafels van het Actuarieel Genootschap (AG) leiden tot hogere verplichtingen voor SPUN (zie eveneens 2.1.7). De voorziening pensioenverplichtingen steeg ten opzichte van het einde van het derde kwartaal met € 4,7 miljoen. De waarde van de beleggen daarentegen steeg met € 11,8 miljoen.

In het vierde kwartaal overheerste een positief sentiment op de financiële markten. De langlopende rente daalde, waardoor de staatsobligaties in waarde stegen. Omdat de rente op de staatsobligaties op een zeer laag niveau staat, zijn beleggers op zoek naar rendement. Bij deze 'search for yield' werden veel middelen gealloceerd naar investment grade bedrijfsobligaties (leningen met goede rating) en high yield obligaties (hoogrentende leningen met mindere rating). Deze categorieën lieten hoge rendementen zien.

In onderstaande grafiek is het verloop van de dekkingsgraad in 2012 weergegeven:

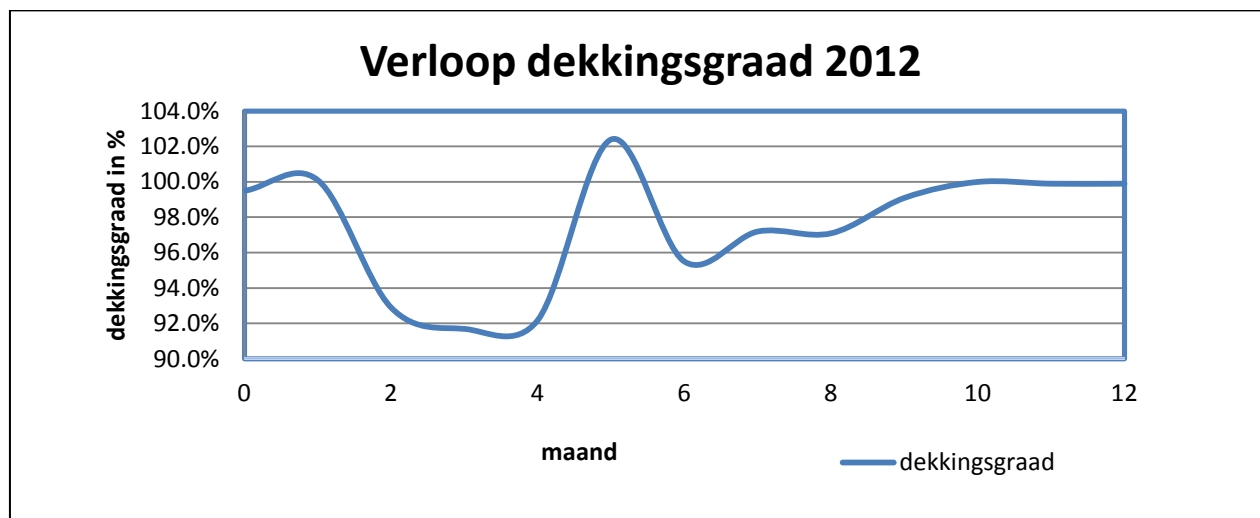

Figure 1 Dekkingsgraad

Ultimo 2011 bedroeg de dekkingsgraad, inclusief de premievorderingen op Unisys, 99,7 %. Eind 2012 komt de dekkingsgraad uit op 99,9%. Deze ontwikkeling van de dekkingsgraad kan als volgt worden verklaard:

Dekkingsgraad / Procentuele wijziging	Oorzaak wijziging	Toelichting
99,7%	Stand primo jaar	
3,2%	Return portefeuille	Rendement behaald met zakelijke waarden
7,3%	Matching portefeuille	Rendement behaald met vastrentende waarden
9,4% -	Pensioenverplichtingen	Door lagere 'rekenrente' steeg de waarde van de voorziening pensioenverplichtingen . De toename van de verplichtingen is tevens het gevolg van de toegenomen levensverwachting.
0,9% -	Overige effecten	
99,9%	Stand ultimo jaar	Bij de berekening van de dekkingsgraad is voor de waardering van de pensioenverplichtingen uitgegaan van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur, inclusief de UFR (zie hierna)

2.1.7. Externe ontwikkelingen

In 2012 werd SPUN geconfronteerd met een drietal exogene invloeden.

Wijziging (middeling) RTS

Pensioenfondsden gebruiken de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur voor de waardering van hun pensioenverplichtingen. De rentetermijnstructuur is een grafiek die het verband weergeeft tussen een vastrentende belegging en de daarop te ontvangen rente. DNB publiceert de rentetermijnstructuur maandelijks en dus vindt ook op maandbasis een beoordeling plaats of marktomstandigheden aanleiding geven om de rentetermijnstructuur te corrigeren. Op 6 januari 2012 kondigde DNB af dat per 31 december 2011 een nieuwe rentetermijnstructuur werd geïntroduceerd, welke afwijkt van het actuele niveau van de swaprente. DNB besloot tot aanpassing van de rentetermijnstructuur vanwege de voortdurende uitzonderlijke marktomstandigheden. Deze wijziging van de RTS heeft geen gevolgen gehad voor het beleid van het pensioenfonds. De wijziging van rekenrente naar de gemiddelde rentetermijnstructuur had wel een positief effect op de dekkingsgraad. De feitelijke rente bedroeg eind 2011 2,53%, terwijl de gemiddelde rente 2,73% was. In de loop van 2012 is dit renteverskil 'er uit gelopen'.

Introductie UFR

Eind september 2012 werd wederom een nieuwe rekenmethode voor de waardering van de pensioenverplichtingen afgekondigd. De Ultimate Forward Rate-methode (UFR) is een techniek die wordt gebruikt bij het bepalen van de waarde van de verplichtingen. De UFR beïnvloedt de rente waarmee pensioenfondsden verplichtingen met een langere looptijd waarderen. Argument voor de aanpassing van de rekenmethode is dat de markt voor leningen met een langere looptijd (langer dan 20 jaar) minder liquide is.

Daardoor geeft het gebruik van een marktrente voor langere looptijden geen zuiver beeld. Met de UFR wordt de lange rente gefixeerd. Voorlopig op een hoger niveau dan de marktrente. De introductie van de UFR had een positieve invloed op de dekkingsgraad van 1,7%-punt. Doordat de UFR-rente op een hoger niveau ligt dan de marktrente, daalt de waarde van de verplichtingen en stijgt de dekkingsgraad.

De UFR-methode had een positief effect op de dekkingsgraad. Anderzijds, is er voor de toekomst een hoger rendement ingeprijsd, dat zal nog wel moeten worden waargemaakt. Vanuit het perspectief van marktwaardering verandert er door de UFR niets aan de vermogenskant van de balans van het pensioenfonds. De beleggingen blijven hetzelfde, de waardering wijzigt niet. Het bestuur heeft met het oog daarop besloten het balansrisico niet aan te passen, qua normering noch wat betreft berekeningswijze. De introductie heeft ook geen effect gehad op de rente-afdekking. De hogere UFR rente heeft geleid tot lagere pensioenverplichtingen, waardoor het renterisico kleiner is geworden. Dit heeft geen automatische verlaging van de rente-afdekking tot gevolg gehad naar het oorspronkelijke normpercentage, omdat de feitelijke exposure niet is veranderd. Het balansrisico blijft voorlopig ook gemeten worden naar de stand van de verplichtingen vastgesteld tegen de actuele marktrente.

Levensverwachting

De sterftegrondslagen vormen samen met de rentetermijnstructuur en de kostenveronderstellingen de belangrijkste waardeeringsgrondslagen van SPUN. De sterftegrondslagen bestaan veelal uit twee onderdelen: de basis overlevingstafels en fondsspecifieke leeftijdscorrecties. Door het inbrengen van die fondsspecifieke elementen wordt rekening gehouden met het gegeven dat de SPUN populatie qua sterfte afwijkt van de populatie waarop de basis overlevingstafel is gebaseerd. SPUN hanteert de AG prognosetafel. Die overlevingstafel is gebaseerd op de meest recente waarnemingen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en de nieuwste inzichten over de sterftetrends voor de gehele bevolking in Nederland. De AG prognosetafel is algemeen gangbaar als reserveringsgrondslag bij Nederlandse pensioenfondsen. Het AG publiceerde in september 2012 de nieuwe prognosetafel 2012-2062. De nieuwe waarnemingen zijn volgens het AG in lijn met de voorspelling uit de vorige prognosetafel. Dat betekent dat de nieuwe waarnemingen laten zien dat de sterfte opnieuw sterker is gedaald dan de gemiddelde sterftedaling in eerdere waarnemingperiodes. Hoewel de gemiddelde sterftedaling was voorzien, leidt de nieuwe AG tafel 2012-2062 toch tot een stijging van de pensioenverplichtingen, met zo'n 1%-punt.

Op grond van de nieuwe inschattingen wordt een nuljarige gemiddeld 87,4 jaar als het om een vrouw gaat en 86,9 jaar als het om een man gaat. Voor 65 jarigen is dat 88,2 jaar dan wel 85,9 jaar. (bron AG prognosetafel 2012-2062)

2.2 Goed pensioenfondsbestuur

Met de invoering van de Pensioenwet per 1 januari 2007 zijn de principes van de Stichting van de Arbeid inzake pension fund governance (PFG) verankerd in de wet. Deze principes betreffen zorgvuldig bestuur, transparantie en communicatie, deskundigheid, verantwoording en intern toezicht.

2.2.1 Algemene ontwikkelingen Goed pensioenfondsbestuur

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is van mening dat de wettelijke regels voor governance en medezeggenschap moeten worden herzien om te kunnen voldoen aan de eisen die de huidige ontwikkelingen op pensioengebied vragen. Door de toenemende complexiteit in de regelgeving moet de lat voor het pensioenfondsbestuur hoger komen te liggen. De Minister heeft daarom een wetsvoorstel Versterking bestuur pensioenfondsen bij de Tweede Kamer ingediend. In dat wetsvoorstel komen drie uitgangspunten aan bod:

- a) Versterking van de deskundigheid van het bestuur en de versteviging van het interne toezicht;
- b) Adequate vertegenwoordiging van alle risicodragers door versterking van de positie van deelnemers en pensioengerechtigden; en
- c) Stroomlijning van taken en organen onder meer door het laten vervallen van het verantwoordingsorgaan.

De Tweede Kamer is eind 2012 nog in afwachting van een tweede Nota van wijziging. Die Nota vloeit voort uit een advies van de Sociaal Economische Raad (SER). De SER vindt dat de Minister meer rekening moet houden met kritiek uit de samenleving op het wetsvoorstel. Die kritiek betrof enkele specifieke onderdelen van het wetsvoorstel, waaronder de modellen voor de inrichting van de governance van een pensioenfonds. De behandeling van het wetsvoorstel staat gepland voor het tweede kwartaal van 2013.

In januari 2012 is door de Eerste Kamer het initiatiefwetsvoorstel van toenmalige Tweede Kamerleden Koser Kaya en Blok aangenomen. Hierdoor wordt, volgens de initiatiefnemers, de evenredige samenstelling van besturen van pensioenfondsen bevorderd. Kern van het voorstel is dat vertegenwoordigers namens de werknemers en de pensioengerechtigden gezamenlijk tenminste evenveel zetels innemen als de vertegenwoordigers namens de werkgever. De verdeling van de zetels tussen de vertegenwoordigers namens de werknemers en de pensioengerechtigden zal evenredig moeten zijn aan het aantal deelnemers en pensioengerechtigden in het pensioenfonds. Het wetsvoorstel is eind 2012 nog niet in de Staatscourant gepubliceerd en dus niet van kracht geworden. Wel is inmiddels duidelijk geworden dat in het geval het wetsvoorstel Versterking bestuur pensioenfondsen niet voor 1 juli 2013 van kracht is, de initiatiefwet alsnog per die datum van kracht wordt. Pensioenfondsen hebben dan een jaar de tijd om hun statuten aan te passen en verkiezingen te houden voor de vertegenwoordigers namens de pensioengerechtigden in het pensioenfondsbestuur. Het SPUN bestuur beraadt zich op de gevolgen die het aannemen van het initiatiefwetsvoorstel voor het pensioenfonds heeft, mede in relatie tot het aangekondigde wetsvoorstel Versterking bestuur pensioenfondsen. Het bestuur heeft op verzoek van de deelnemersraad wel contact met de ondernemingsraad opgenomen over het opnemen van een pensioengerechtigde in het bestuur. Dat vooruitlopend op de wetswijziging. De pensioengerechtigde of een vertegenwoordiger

namens deze groep zou dan een zetel 'overnemen' van een vertegenwoordiger namens de werknemers. Eind 2012 had de ondernemingsraad hierover nog geen standpunt ingenomen.

Met ingang van 1 januari 2011 is een nieuwe beleidsregel deskundigheid van de toezichhouders, DNB en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) van kracht. De nieuwe regelgeving beoogt te verduidelijken welke eisen worden gesteld aan de geschiktheid van bestuursleden en medebeleidsbepalers van een pensioenfonds en welke aspecten worden meegenomen bij de toetsing van deze (mede)beleidsbepalers. De deskundigheid omvat kennis, vaardigheden en professioneel gedrag en kan worden aangetoond door opleiding, ervaring en competenties. Daarnaast is van belang de beschikbaarheid, kan de kandidaat voldoende tijd vrij maken ten behoeve van het pensioenfonds.

SPUN heeft inmiddels ervaring met de nieuwe toetsingsmethode, bij de procedure van W. Brandse tot voorzitter van het bestuur. Ook de toetsing van de 3 kandidaat bestuursleden in 2012 verloopt via de nieuwe richtlijnen. Dat gold ook voor de functiewijziging van de medebeleidsbepaler, de directeur van het pensioenfonds, die tevens ambtelijk secretaris van het bestuur is geworden.

2.2.2. Intern toezicht, verantwoording en advies

Het bestuur hecht aan de naleving van de principes van Goed pensioenfondsbestuur, in het bijzonder het afleggen van verantwoording over het gevoerde beleid. Het bestuur streeft ernaar de (voorgenomen) besluiten goed te motiveren, waardoor deze toetsbaar zijn.

Het bestuur legt verantwoording af over het beleid, de uitvoering daarvan en over de principes voor Goed pensioenfondsbestuur aan het verantwoordingsorgaan. Het bestuur heeft een richtinggevende beleidsnotitie opgesteld met een tiental aandachtsgebieden voor 2012. Voor het verantwoordingsorgaan is het document een leidraad bij de beoordeling van de uitvoering van het bestuursbeleid. In dit jaarverslag wordt separaat verslag gedaan van de bevindingen van het verantwoordingsorgaan ten aanzien van het gevoerde beleid en de reactie van het bestuur op de rapportage van het verantwoordingsorgaan.

Het SPUN bestuur hecht er bovendien aan om de deelnemers jaarlijks persoonlijk te blijven informeren. In december vond de jaarlijkse deelnemersbijeenkomst plaats. De voorzitter van het bestuur gaf bij die gelegenheid een toelichting op belangrijke bestuursbesluiten in 2012. In het bijzonder werd stil gestaan bij de package deal (zie 2.1.3) en de gevolgen die dat heeft voor alle belanghebbenden.

In dit jaarverslag wordt ook verslag gedaan van het advies van de deelnemersraad over het jaarverslag, evenals van de reactie van het bestuur op dat advies. In het verslagjaar zijn bij de deelnemersraad de volgende adviesaanvragen ingediend:

- Jaarrekening 2011;
- Begroting 2012/beleidsvoornemens;
- Package deal tussen SPUN en Unisys Nederland, inclusief uitvoeringsovereenkomst
- ABTN
- Nieuwe pensioenreglement.
- Besluit voorgenomen besluit verlaging pensioenen per 1 mei 2012

Door de deelnemersraad is een ongevraagd advies uitgebracht over de benoeming van bestuursleden. In 2012 was door bestuurswisselingen en een andere prioriteitstelling nog niet afgerond een bestuurlijke reactie op een ongevraagd advies uit 2011 over de wijziging Reglement deelnemersraad.

2.2.3. Deskundigheidsbevordering en zelfevaluatie

Goed pensioenfondsbestuur veronderstelt een deskundig pensioenfondsbestuur. Het bestuur onderschrijft die stelling. Het bestuur erkent het belang van de eisen voor deskundigheidsbevordering, zoals die zijn vastgelegd in de Aanbevelingen voor deskundig en competent pensioenfondsbestuur. Naast de cognitieve vaardigheden kennis, inzicht en oordeelsvorming is er aandacht voor deskundigheidscompetenties (strategische en multi disciplinair denken, analyse en synthese maken en reflecterend vermogen) en worden eisen gesteld aan de besluitvaardig en het resultaatgericht handelen.

In 2012 is het deskundigheidsplan van een update voorzien. Het plan is geactualiseerd, waarbij de aanpassingen van de Aanbevelingen zijn meegenomen. Er is een competentiematrix toegevoegd. Per bestuurslid zijn de aanwezige competenties geïnventariseerd en vastgelegd. Verder zijn nieuwe inzichten binnen het bestuur over deskundigheidsbevordering doorgevoerd en wordt rekening gehouden met verworven deskundigheid. Bij de benoemde partijen wordt erop aangedrongen vacante bestuurszetels zodanig in te vullen dat een kandidaat bestuurslid een mogelijke lacune in de collectieve deskundigheid aanvult. Het deskundigheidsplan vormt ook de basis voor de deskundigheidsbevordering van het bestuur. De (collectieve) deskundigheidsbevordering in 2012 vond vooral plaats tijdens bestuursvergaderingen en tijdens een interne studiedag. Individuele bestuursleden hebben in 2012 deelgenomen aan de modules van de Leergang voor pensioenfondsbestuurders die door SPO wordt georganiseerd, en door seminars bij te wonen.

In de Principes voor Goed pensioenfondsbestuur is vastgelegd dat het bestuur van een pensioenfonds zijn eigen functioneren dient te evalueren. In 2010 is daartoe een procedure vastgesteld voor een periodieke evaluatie van het functioneren van het bestuur.

Vanwege een noodzakelijke, andere prioriteitstelling en de daarmee gemoeide tijdsbesteding is het bestuur in 2012 niet toegekomen aan een evaluatie. De zelfevaluatie staat op de planning voor 2013.

2.2.4. Klachtenafhandeling

Deelnemers kunnen hun klachten en geschillen over de uitvoering van de pensioenregelingen voorleggen aan het bestuur. SPUN kent deze regeling al sinds jaren. De klachtencommissie onderzoekt de klacht en adviseert het bestuur over een adequate reactie op een ingediende klacht. Het bestuur neemt dan het definitieve besluit.

Het bestuur stelt tevreden vast dat in het boekjaar geen nieuwe klachten zijn ingediend.

2.2.5. Compliance / Gedragscode

In het Compliance Statuut heeft het bestuur vastgelegd met welke maatregelen de naleving wordt bewerkstelligd van wet- en regelgeving, evenals van interne regels. In de gedragscode zijn normen opgenomen, die moeten bijdragen aan het integer handelen van de bij het fonds betrokken personen. Zoals regels ter voorkoming van belangenverstrengeling en het gebruikmaken van voorwetenschap. Een externe deskundige van PF Support ziet toe op de naleving van de gedragscode.

Aan de zogenoemde verbonden personen, bestuursleden, werknemers van het pensioenbureau, leden van de deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan is in december 2011 een verklaring over de naleving in 2011 van de gedragscode voorgelegd. De resultaten zijn in maart 2012 met de voorzitter van het bestuur besproken en hebben niet tot bijzondere maatregelen geleid. Het bestuur is niet bekend met overtredingen van (compliance) wet- en regelgeving of de gedragscode binnen de SPUN organisatie. De naleving van de gedragscode in 2012 is getoetst in januari 2013.

De externe compliance officer heeft verslag uitgebracht aan de voorzitter van het bestuur. De rapportage bevat de volgende elementen:

1. Beoordeling van de inrichting en de werking van de compliance functie binnen het pensioenfonds;
2. Ontwikkeling op het gebied van wet- en regelgeving;
3. Rapportage incidenten;
4. Nevenfuncties van de bestuurders, de leden van de deelnemersraad, de leden van het verantwoordingsorgaan en de medewerkers van het pensioenbureau, alsmede de naleving van de gedragscode door deze verbonden personen;
5. Rapportage omtrent de relatiegeschenken;
6. De werking van de insidersregeling van het pensioenfonds;
7. Compliance regels van derden, aanbieders van vermogensbeheer;
8. Activiteiten uitgevoerd ter bevordering van compliance binnen het pensioenfonds.

De compliance officer beoordeelt de inrichting en werking van de compliance functie als voldoende. Er zijn bij de compliance officer geen incidenten gemeld. Er zijn geen bijzonder ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving. De nevenfuncties van de verbonden personen en de insiders geven geen aanleiding tot nader onderzoek. Er zijn geen relatiegeschenken ontvangen die niet passen binnen de normering van het fonds. De verbonden personen en de insiders hebben de naleving van de gedragscode ondertekend en hebben zich gedragen conform de gedragscode. Een verbonden persoon (een lid van de deelnemersraad) heeft de gedragscode niet ondertekend, om hem moverende redenen. De compliance officer ziet hier een mogelijk integriteitsrisico in en heeft het bestuur verzocht hier maatregelen voor te treffen. Er zijn door derden geen incidenten gemeld. De compliance regels van derden geven geen aanleiding tot nader onderzoek.

Van de vermogensbeheerder MN is een verklaring ontvangen waaruit blijkt dat in 2012 zich geen materiële incidenten hebben voorgedaan.

2.2.6. Toezichthouders

In 2012 is er intensief contact geweest met DNB over het herstelplan, de package deal en de voorgenomen benoeming van (mede)beleidsbepalers.

Op grond van een besluit van DNB uit december 2011 liep het herstelplan eind maart 2012 af. Vanwege de voor SPUN negatieve rechterlijke uitspraak (zie 2.1.1) dreigde SPUN de pensioenen te moeten verlagen. DNB was van mening dat het vonnis van de rechter impliceerde dat SPUN geen aanspraak meer kon maken op bijstortingen door de werkgever. De in het herstelplan voorziene herstelpremies mocht SPUN niet meer opnemen in de evaluatie van het herstelplan.

De verlaging van de pensioenen is voorkomen, doordat SPUN, Unisys Nederland en haar ondernemingsraad nieuwe pensioenafspraken hebben gemaakt en nieuwe afspraken over de financiering van de pensioenen. Onderdeel van die afspraken was dat DNB instemde met een verlenging van de hersteltermijn tot eind 2013. Op 8 mei heeft DNB de goedkeurende beschikking afgegeven op het uitstelverzoek.

In het boekjaar is het bestuurslid W. Brandse door DNB getoetst wegens een functiewijziging. Brandse is voorgedragen als voorzitter van het SPUN bestuur. DNB is met de benoeming akkoord gegaan. Ook de herbenoeming van het bestuurslid R. Topsvoort leverde

geen bezwaren op bij DNB. Evenmin stuitte de voorgenomen benoeming van de directeur G. Bierlaagh tot ambtelijk secretaris (functiewijziging medebeleidsbepaler) op bezwaren bij de toezichthouder. De toetsingprocedure van 2 nieuwe bestuursleden liep nog per einde van het boekjaar. De toetsing van een derde nieuw bestuurslid is wel afgerond. Het kandidaat bestuurlid, M. Eisma, kon op 1 januari 2013 toetreden tot het bestuur.

SPUN heeft bij de toezichthouder een nieuwe ABTN ingediend. De vorige versie uit 2008 was op belangrijke onderdelen achterhaald. In de nieuwe versie is onder meer de financiële opzet van SPUN beschreven zoals die volgt uit de in april overeengekomen uitvoeringsovereenkomst (onderdeel van de package deal). De risicoparagraaf is herzien en uitgebreid en er is een crisisplan opgenomen. De Verklaring beleggingsbeginselen is aangepast en er zijn zogenoemde investment beliefs opgenomen. SPUN heeft, in verband met de nieuwe pensioenafspraken en de daarbij behorende nieuwe financiële afspraken met de werkgever, in de zomer van 2012 een ALM studie laten uitvoeren en een continuïteitsanalyse. Die continuïteitsanalyse is aan de DNB toegezonden. Het deskundigheidsplan is van een up date voorzien en vervolgens naar DNB gezonden. Op de ABTN, het crisisplan, het deskundigheidsplan noch de continuïteitsanalyse heeft in 2012 een terugkoppeling plaatsgevonden.

Door de Autoriteit Financiële Markten (AFM) is in het verslagjaar 2011 een self assessment informatieverstrekking en zorgplicht bij beschikbare premieregeling met beleggingsvrijheid toegezonden. Het betreft een toets op de naleving van de informatieverplichtingen en de zorgplicht voor de pensioenregeling voor het variabele inkomen. SPUN scoorde op het gemiddelde van de sector. In 2012 is er verder geen contact geweest met AFM. SPUN heeft met de nieuwe vermogensbeheerder van de individuele beleggingsrekeningen (zie 2.1.3) afspraken gemaakt over de inrichting van de zorgplicht. SPUN heeft er alle vertrouwen in dat een nieuw self assessment tot een aanzienlijk hogere score leidt.

2.2.7. Transparantie van kosten

Naar aanleiding van het AFM onderzoek 'Kosten pensioenfondsen verdienen meer aandacht' heeft de Pensioenfederatie in november 2011 de brochure Aanbevelingen uitvoeringskosten gepubliceerd. Met de Aanbevelingen wordt invulling gegeven aan de maatschappelijke wens om de kosten voor het beheren van de pensioenen, waaronder de administratie, en het vermogensbeheer transparant te maken. Bij de Aanbevelingen geldt 'comply or explain', pas toe of leg uit.

Het SPUN bestuur is van mening dat transparantie over kosten hoort bij het tegenwoordige afleggen van verantwoording aan deelnemers. SPUN wil dus transparant zijn over de uitvoeringskosten, dat wil zeggen de kosten van het vermogensbeheer, de transactiekosten als onderdeel daarvan en de kosten van het pensioenbeheer.

Pensioenbeheer

De kosten van het pensioenbeheer bedragen in 2012 € 459 per deelnemer. Dit bedrag is bepaald door het totaal van de uitvoeringskosten in 2012, € 1.271 miljoen, te delen op het totaal aantal deelnemers (2762). In 2011 was dit € 474 per deelnemer.

In de Aanbevelingen is het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieven en gepensioneerden. Daarin tellen de slapers dus niet mee. Het hiervoor genoemde bedrag van de pensioenbeheerkosten is berekend inclusief slapers. Een aanzienlijk aandeel van de pensioenbeheerkosten bestaat uit kosten die samenhangen met de juridische procedure en de package deal. Die kosten zijn gemaakt in het belang van alle deelnemers.

De kosten die samenhangen met de juridische procedure en de package bedragen afgerond € 350.000. Dat komt neer op 28% van de totale pensioenbeheerkosten. Zonder de kosten van die juridische procedure bedragen de pensioenbeheerkosten per deelnemer € 333 ($(€ 1.271 - € 0,350)/2762$). In 2011 kwam het vergelijkbare bedrag uit op € 332 per deelnemer.

Volgens de definitie van de Aanbevelingen komen de kosten van SPUN (inclusief de juridische kosten) per deelnemer uit op € 658. Zoals hiervoor opgemerkt, wordt in die berekening geen rekening gehouden met de gewezen deelnemers. In 2011 kwam het vergelijkbare bedrag uit op € 985.

Pensioenbeheerkosten bestaan uit vaste kosten, die beperkt afhankelijk zijn van de grootte van het pensioenfonds. De variabele kosten daarentegen nemen toe met de grootte van het pensioenfonds. Schaalgrootte is dus voordelig voor de uitvoeringskosten per deelnemer. Schaalgrootte is voor het bestuur niet beïnvloedbaar, het deelnemersbestand is een gegeven. SPUN is een relatief klein pensioenfonds met navenant hogere pensioenbeheerkosten per deelnemer. Ook het uitvoeringsmodel speelt hierbij een rol; SPUN is een zelfadministrerend pensioenfonds.

Vermogensbeheer

De kosten van het vermogensbeheer worden onderscheiden in twee hoofdgroepen, te weten kosten van het vermogensbeheer en transactiekosten. De vermogensbeheerkosten als percentage van het belegd vermogen zijn in 2012 gelijk aan 39 basispunten ten opzichte van het gemiddeld belegd vermogen. Voor de transactiekosten geldt over het boekjaar 2012 dat deze 3 basispunten bedragen.

De kosten van het vermogensbeheer bestaan uit:

a) Kosten van het fiduciair beheer. Het betreft dan onder meer de monitoring en management van vermogensbeheerders, treasury

en overlay management (rente- en valuta-afdekking), balansmanagement, risicomanagement en overige diensten zoals ondersteuning bij de evaluatie van het herstelplan;

b) Kosten van portefeuillebeheer. Hiertoe worden gerekend de beheerfee voor het managen van de beleggingsportefeuille:

c) Prestatie-afhankelijke vergoeding. Dat is een vergoeding voor de fondsmanager, die is gekoppeld aan behaalde resultaten (outperformance);

d) Kosten bewaarloon. Dat is de vergoeding die wordt betaald aan de bewaarder van beursgenoteerde beleggingen; en

e) Overige kosten. Dit gaat bijvoorbeeld om de kosten van de accountants en advieskosten van het beleggingsfonds en toezichtkosten;

De vergoeding die SPUN betaalt aan de externe adviseur van de beleggingscommissie zijn interne kosten en niet meegenomen in onderstaand overzicht Zie daarvoor de jaarrekening.

De *transactiekosten* zijn de kosten die gemaakt moeten worden om beleggingstransacties tot stand te brengen en uit te voeren. Dat zijn kosten die aan de broker moeten worden betaald. Vaak is sprake van 'verborgen' kosten, ze zijn onderdeel van de nettoprijs die bij een transactie is overeengekomen.

De omvang van de kosten wordt beïnvloed door onder een combinatie van de beleggingsmix, de mate van actief/passief beheer, de mate extern/intern beheer, directe of indirecte beleggingen en schaalgrootte. Zo gaat het actief beheren van een beleggingsportefeuille gepaard met hogere kosten dan passief beheerde mandaten. Normaliter vertaalt een actief beheer zich in een hoger rendement. SPUN kiest voor het passieve beheer van de mandaten, tenzij vanwege de zogenoemde marktefficiënties een redelijke kans bestaat op extra rendement, gegeven een bepaald risicobudget. Tegenover de vermogensbeheerkosten staat het beleggingsrendement. In 2012 was het totale portefeuille rendement van de beleggingen van 11,4%. Op de return portefeuille werd een rendement behaald van 12,86%.

In onderstaande tabel zijn de kosten van het beheer van de beleggingen 2012 weergegeven:

	2012 x € mln.	bp	2011 x € mln.	bp
Beheerkosten van de beleggingen	1,135	31	1,264	40
Kosten bewaarloon	0,072	2	0,044	1
Overige kosten	0,069	2	0,081	3
Performance fee	<u>0,130</u>	<u>4</u>	<u>0,00</u>	<u>0</u>
Kosten vermogensbeheer	1,406	9	1,389	44
Transactiekosten	<u>0,103</u>	<u>3</u>	<u>0,753</u>	<u>24</u>
Totale kosten vermogensbeheer	1,509	42 (=0,42%)	2,142	68 (=0,68%)

Bp staat voor basispunten. Een renteverandering van 4% naar 5% betekent een verandering van 1%- punt, of 100 basispunten. De kosten in bp zijn afgezet tegen het gemiddeld belegd vermogen na aftrek van de positie in derivaten (= netto vermogenspositie). Voornamelijk bij de transactiekosten, de overige kosten en de kosten van de onderliggende managers bij de beleggingscategorieën onroerend goed en hedge funds is gewerkt met aannames en schattingen. De respectievelijke jaarverslagen van het voorafgaande boekjaar vormen de basis voor de schatting.

Vergelijking kosten vermogensbeheer

Ten opzichte van 2011 zijn er enkele belangrijke oorzaken aan te wijzen voor het verschil in kosten:

1. Marktomstandigheden; doordat de financiële markten in 2012 meer tot 'rust' zijn gekomen is de het verschil tussen de bied- en laatprijs van effecten kleiner geworden. Dat vertaalt zich in lagere transactiekosten.
2. Wijze van vaststellen van kosten is verbeterd; in 2011 is een aanvang gemaakt met het transparant maken van de kosten van het vermogensbeheer. De wijze waarop de kosten worden vastgesteld is in 2012 verbeterd, waardoor de berekening van de overige kosten zuiverder en daarmee lager is geworden.
3. Minder herschikkingen in portefeuille; in 2011 zijn er meer in- en uitstapkosten geweest als gevolg van een herschikking van de beleggingsportefeuille in verband met de eurocrisis. Daardoor zijn er in 2012 minder transactiekosten gemaakt.

In 2012 is - over de kosten van het verslagjaar 2011 - een vergelijkend onderzoek uitgevoerd naar de kosten die SPUN voor het vermogensbeheer is verschuldigd. SPUN 'scoort' met het kostenniveau 2011 beter dan de zogenoemde CEM benchmark, zowel op basis van een wereldwijd gemiddelde als een landelijk gemiddelde.

Opgave voor de benchmark:

Categorie	Bp 2011
Vermogensbeheer	0,362
Private equity en hedge funds fee	<u>0,24</u>
	0,386
Transactiekosten	0,26
Totaal	0,646

De cijfers die voor de CEM benchmark zijn gebruikt wijken enigszins af van de 'boekhoudkundige' cijfers. In bovenstaande opstelling is niet meegenomen een performance fee van 4 bp voor de fiduciair manager over 2011.

2.2.8 Diversiteit

Diversiteit heeft betrekking op de samenstelling van de verschillende organen van het pensioenfonds. Onderstaande tabel geeft weer hoeveel mannen en vrouwen daarvan deel uit maken. En in welke leeftijdscategorie.

Leeftijd			18-34	35-44	45-54	55-64	65+
Orgaan	Man	Vrouw					
Bestuur	6	0	0	1	2	3	2
Deelnemersraad	7	0	0	0	0	4	3
Verantwoordingsorgaan	3	0	0	1	0	1	1

De diversiteit is gemeten naar de stand per 31 december 2012. Met ingang van 1 januari 2013 is een vrouw benoemd in het bestuur.

2.2.9. Overige aspecten / integere en beheerste bedrijfsvoering

De integriteit van het bestuur, het pensioenbureau en de andere organen van het pensioenfonds is de basis waarop het vertrouwen in het pensioenfonds van (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en werkgever is gestoeld. Integriteit draagt er toe bij dat het pensioenfonds voorkomt dat het vertrouwen in het Nederlandse pensioenstelsel wordt geschaad. De verantwoordelijkheid voor een integere en beheerste bedrijfsvoering ligt bij het bestuur. SPUN heeft met het oog daarop continue aandacht voor mogelijke verbeteringen in de administratieve organisatie en interne controle, de analyse en beheersing van integriteitsrisico's en de duurzame beheersing van financiële risico's.

Met het oog op een duurzame beheersing van financiële en beleggingsrisico's is een verdere impuls gegeven aan het risicomanagement. Een aantal ontwikkelingen kunnen in dit verband worden genoemd. De integratie van de zogenoemde ESG factoren (milieu, sociale en governance aspecten) in het beleggingsproces draagt bij aan het maatschappelijk verantwoord beleggen. SPUN heeft een aantal investment beliefs, leidende beginselen voor het vermogensbeheer, geformuleerd. Die beginselen geven richting aan het beleggingsbeleid, de uitvoering daarvan en het risicomanagement.

Met de aanstelling van ING IM, als beheerder de geblokkeerde pensioenspaarrekeningen voor de deelnemers aan de beschikbare regelingen, is ook de zorgplicht verbeterd. Standaard biedt SPUN een life cycle mix aan aan de deelnemers. Binnen zo'n life cycle mix neemt het beleggingsrisico af naar mate de pensioendatum nadert. Er bestaat de mogelijkheid tot 'opting out', de deelnemer neemt dan de verantwoordelijkheid voor de beleggingen over en kiest zijn eigen beleggingsmix. Het bestuur heeft de beleggingsfondsen waaruit een keuze kan worden gemaakt geselecteerd. De zorgplicht is goed ingeregeld. De 'opting out'-deelnemers worden goed geïnformeerd over de beleggingsrisico's en worden geadviseerd over de spreiding van de beleggingen in relatie tot de duur tot de pensioendatum. Alle deelnemers kunnen de ontwikkeling van hun portefeuille continue volgen. SPUN ontvangt ieder kwartaal aan zogenoemde SLA rapportage van ING IM.

De Nederlandse Corporate Governance Code bevat principes en best practice-bepalingen die algemeen worden aanvaard als elementen voor goed ondernemingsbestuur. Onderdeel van die Code zijn gedragsregels voor aandeelhouders. Via de participatie in beleggingsfondsen is SPUN aandeelhouder in Nederlandse bedrijven. SPUN heeft op haar website gepubliceerd het document 'Beleid voor verantwoord beleggen en aandeelhouderschap, inclusief stembeleid en stemrapportage', waarin de naleving van Code wordt weergegeven.

2.3 Pensioenparagraaf

2.3.1. Algemeen

SPUN voert tot eind 2012 een gemitigeerde eindloonregeling en een tweetal beschikbare premiereregelingen uit. De eindloonregeling wordt in de Pensioenwet als uitkeringsovereenkomst gekwalificeerd, de beschikbare premiereregelingen zijn premieovereenkomsten in de wettelijke terminologie. In de gemitigeerde eindloonregeling wordt pensioen opgebouwd over het vaste inkomen. In de beschikbare premiereregeling voor het variabele inkomen bouwt de deelnemer een kapitaal op waarmee hij/zij op de pensioendatum

een levenslang ouderdomspensioen moet aankopen, bij een verzekeraar naar keuze. De hoogte van dat pensioen is onder meer afhankelijk van het beleggingsrendement op de gestorte premies. De omvang van gestorte premie is afhankelijk van de leeftijd van de deelnemer en de hoogte van zijn/haar variabele inkomen.

In april 2012 zijn nieuwe pensioenregelingen overeengekomen tussen Unisys Nederland en haar ondernemingsraad. Onderdeel daarvan is een pensioenregeling voor nieuwe deelnemers. Die is geïntroduceerd op 1 september 2012. De bestaande eindloonregeling is op 31 december 2012 gesloten. De nieuwe regeling voor 'bestaande' deelnemers wordt op 1 januari 2013 van kracht. De beschikbare premierregeling voor de nieuwe deelnemers (deelnemer vanaf 1 september 2012) kent hetzelfde principe als de beschikbare premierregeling voor het variabele inkomen. De omvang van gestorte premie is afhankelijk van de leeftijd van de deelnemer en de hoogte van het totale inkomen.

2.3.2. Kenmerken pensioenregelingen

De belangrijkste kenmerken van de beide regelingen, die voor het vaste inkomen en die voor het variabele inkomen worden hieronder uiteengezet.

Pensioenregeling vast inkomen (tot 1 januari 2013)

- eindloonregeling
- aanvang deelname bij 21 jaar (zonder wacht- of drempelperiode)
- pensioenleeftijd 65 jaar (zonder vervroegingsmogelijkheid)
- aanspraak op ouderdoms-, partner-, wezen- en arbeidsongeschiktheidspensioen
- jaargrondslag is gelijk aan 12 maal het vaste maandsalaris vermeerderd met vakantiegeld en verminderd met een franchise (2012: € 22.585,-)
- pensioengrondslag is gelijk aan het gemiddelde van 3 jaargrondslagen, te weten de geldende en de laatste twee daaraan voorafgaande jaargrondslagen
- opbouwpercentage 2% per pensioenjaar met een maximum van 70%
- arbeidsongeschiktheidspensioen is maximaal gelijk aan 70% van het verschil tussen het laatst vastgestelde jaarsalaris voor het ontstaan van de arbeidsongeschiktheid en het maximum jaarloon waarover de uitkering op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) wordt vastgesteld
- partnerpensioen bedraagt 70% van het ouderdomspensioen
- wezenpensioen bedraagt 14% van het ouderdomspensioen
- bijdrage van de deelnemer is gelijk aan 5% van de jaargrondslag

Pensioenregeling variabel inkomen (tot 1 januari 2013)

- beschikbare premierregeling
- aanvang deelname bij 21 jaar (zonder wacht- of drempelperiode)
- pensioenleeftijd 65 jaar (zonder vervroegingsmogelijkheid)
- met de beschikbaar gestelde premie en het daarover behaalde rendement en onder aftrek van (beleggings)kosten wordt een kapitaal opgebouwd dat op de pensioendatum moet worden omgezet in een levenslange pensioenuitkering
- partner- en wezenpensioen worden gefinancierd uit het kapitaal bij overlijden, waarbij geldt dat het
- partnerpensioen na pensionering gelijk is aan 70% van het ouderdomspensioen. Tijdens het deelnemerschap is het partnerpensioen gelijk aan 1,4% van de pensioengrondslag vermenigvuldigd met het aantal pensioenjaren dat de deelnemer tot uiterlijk 65 jarige leeftijd had kunnen bereiken, waarbij de grondslag is gebaseerd op een vijfjaars gemiddelde van het variabele inkomen
- aanspraak op arbeidsongeschiktheidspensioen
- pensioengrondslag is gelijk aan het variabele inkomen, met als referentie het gemiddelde bedrag (per 12 maanden) van de uitbetaalde bonussen over de laatste 36 maanden
- leeftijdafhankelijke premie met leeftijdcohorten van 5 jaar
- bijdrage van de deelnemer is gelijk 5% van het variabele inkomen

De deelnemer aan de beschikbare premierregeling draagt het risico voor de beleggingen; waardeverminderingen en -vermeerderingen komen volledig voor zijn/haar rekening. Als 'default' biedt SPUN de deelnemer aan het beleggen in een life cycle mix. Het risico van de belegging wordt in dat geval op verantwoorde wijze afgestemd op de looptijd tot de pensioendatum. De deelnemer heeft de mogelijkheid van 'opting out' en daarbij de volgende keuzemogelijkheden:

- beleggen in een spaarfonds waarop een rentevergoeding wordt verkregen; en
- op basis van eigen inzicht, een keuze maken uit geselecteerde beleggingsfondsen. De deelnemer richt dan zijn eigen beleggingsportefeuille in.

Onder verantwoordelijkheid van het bestuur, draagt ABN AMRO zorg voor het beheer van de beleggingen. ABN AMRO heeft de wettelijke zorgplicht ingeregeld. In het geval een deelnemer de verantwoordelijkheid voor de beleggingen overneemt dan is de pensioenuitvoerder (in casu door ABN AMRO namens SPUN) gehouden de deelnemer te adviseren over de spreiding van de beleggingen in relatie tot de duur tot de pensioendatum. De pensioenuitvoerder moet periodiek toetsen of de beleggingen zich nog wel bevinden binnen de afgesproken grenzen en de deelnemer daarover informeren. Verder moet periodiek worden getoetst of het zogenoemde klant- en doelrisicoprofiel - deze documenten vormen de basis voor de gekozen beleggingsmix - nog voldoet.

Pensioenregeling nieuwe deelnemers

Werknemers van Unisys Nederland die vanaf 1 september 2012 voor het eerst toetreden tot het fonds nemen deel aan het Unisys pensioenkapitaalplan. Dat is een beschikbare premiereregeling. Wat betreft systematiek komt die regeling overeen met de hiervoor beschreven beschikbare premiereregeling voor bestaande deelnemers met een variabel inkomen. Het Unisys pensioenkapitaalplan heeft echter betrekking op zowel de vaste als de variabele inkomensbestanddelen. De regeling kent een franchise van € 18.965 (2012). De beheerder van de beleggingsrekeningen is ING IM. ING IM heeft de wettelijke zorgplicht ingeregeld, naar analogie van de zorgplicht bij ABN AMRO.

2.3.3. Toeslagenbeleid

In artikel 19 van het Unisys pensioenreglement staat dat het bestuur bevoegd is om toeslagen te verlenen op de ingegane pensioenen en de uitgestelde pensioenen van gewezen deelnemers. Indien het bestuur dat wenselijk acht en indien en voor zover de middelen van SPUN dit naar de mening van het bestuur toelaten. Op de pensioenrechten en -aanspraken kan jaarlijks een toeslag worden verleend in de orde van de stijging van het prijsindexcijfer voor gezinsconsumptie zoals dat door het CBS wordt gepubliceerd, afgelezen in de maand oktober voorafgaand aan het jaar waarover de toeslag eventueel worden verleend. Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en -aanspraken worden aangepast, aldus het reglement. De toekenning van een eventuele toeslag is voorwaardelijk; er is geen recht op een toeslag en het is ook voor de lange termijn niet zeker of en in hoeverre een toeslag zal worden toegekend. Het betreffende artikel sluit af met de bepaling dat voor deze voorwaardelijke toeslagverlening geen gelden worden gereserveerd.

SPUN streeft ernaar de ingegane pensioenen en de pensioenaanspraken van gewezen deelnemers te verhogen met de stijging van het prijsindexcijfer voor gezinsconsumptie. Het bestuur neemt daarover jaarlijks een besluit. De indexatie is dus voorwaardelijk en wordt toegekend wanneer de financiële middelen van het fonds toereikend zijn. Om te kunnen indexeren moet SPUN tenminste beschikken over het minimaal vereist eigen vermogen en daarbij rekening houden met de vordering op Unisys Nederland uit hoofde van de financieringsovereenkomst voor het (geschatte) nominale bedrag.

Door de besluitvorming op deze wijze in te richten voldoet het bestuur aan de uitspraak van de Ondernemingskamer van juni 2011. De Ondernemingskamer heeft toen beslist dat SPUN bij het nemen van een indexatiebesluit 2011 rekening moest houden met de financiële positie van het fonds en in de overweging moest betrekken de (te verwachten) vordering op Unisys Nederland vanwege de bijstortverplichting.

De dekkingsgraad ultimo 2011 bedroeg 99,7%. Dat ligt substantieel lager dan het wettelijke minimum. Vanwege de financiële situatie van het pensioenfonds heeft het bestuur besloten over 2012 geen toeslagen te verlenen. In de eindloonregeling worden de aanspraken van de actieve deelnemers verhoogd met de stijging van het salaris. De pensioenregeling variabel inkomen kent geen verhoging van de pensioenen vanwege gestegen prijzen. Het rendement op de ingelegde premies bepaalt de hoogte van het kapitaal waarmee de deelnemer op de pensioendatum een levenslang pensioen aankoopt. De deelnemer is daarbij vrij om een geïndexeerd pensioen aan te kopen.

Tabel indexatie 2006-2013

jaar	Toegekende indexatie	Volledige indexatie	Verschil
2013	0	2,9 %	2,9%
2012	0	2,6%	2,6%
2011	0	1,6%	1,6%
2010	0	0,7%	0,7%
2009	0	2,8%	2,8%
2008	1,6%	1,6%	0
2007	0,9%	0,9%	0
2006	1,6%	1,6%	0

De cumulatieve achterstand op de toeslagverlening over de periode 2003-2013 bedraagt 12%.

Wijziging beleggingsbeleid

Onderdeel van de package deal is een wijziging van het toeslagenbeleid. Het bestuur is voornemens die wijziging te effectueren vanaf 1 januari 2013. Zie verder 2.8.3.

2.3.4. Pensioenakkoord

De sterk oplopende levensverwachting, een afnemend premiedraagvlak, de fors gedaalde dekkingsgraden en de structureel lagere rendementsverwachting vormden voor de Stichting van de Arbeid aanleiding tot het sluiten van het Pensioenakkoord. Een nieuw stelsel voor de pensioenen in Nederland. De pensioenleeftijd moet worden gekoppeld aan de levensverwachting en ook de AOW moet later ingaan. Bovendien moet het pensioen in de toekomst gaan mee-ademen met de ontwikkelingen op de financiële markten. Het pensioen wordt voorwaardelijk, de hoogte van het pensioen staat op voorhand niet vast. Met deze maatregelen kan worden

voorkomen dat pensioenpremies automatisch verder stijgen. Het idee is dat negatieve schokken vanwege bijvoorbeeld slechte financiële resultaten in de toekomst kunnen worden uitgesmeerd.

Volop ter discussie staat of pensioenrechten en –aanspraken opgebouwd onder het huidige stelsel kunnen worden omgezet naar voorwaardelijke rechten onder het nieuwe stelsel. Dat is op zich wellicht wenselijk maar dit ‘invaren’ van bestaande rechten zou op juridische problemen kunnen stuiten. Daar wordt verder onderzoek naar gedaan. Het pensioenstelsel wordt meer complex. Dat vereist een goede informatieverstrekking, zodat deelnemers weten waar ze wat betreft hun pensioen van uit mogen gaan. En dat ze bekend zijn met de risico's.

Het is primair aan Unisys Nederland en haar ondernemingsraad om te bepalen of en in welke mate de Unisys pensioenregeling wordt aangepast aan de normen van het Pensioenakkoord. Er is een keuze, of het sluiten van een reëel pensioencontract onder het nieuwe FTK, dan wel continueren van het huidige nominale contract onder waarschijnlijk een verzwaard FTK. SPUN zal vervolgens de uitvoerbaarheid en financierbaarheid van de voorstellen moeten toetsen. Het nieuwe wettelijke kader wordt naar verwachting per 1 januari 2015 ingevoerd. Het bestuur zal zich al wel laten informeren over de hoofdlijnen van het nieuwe stelsel en de implicaties daarvan, ondanks dat het wettelijke kader nog niet definitief is vastgesteld en sociale partners binnen de Unisys organisatie nog geen positie hebben ingenomen. Het FTK, of Financieel Toetsingskader, is een onderdeel van de Pensioenwet, stelt regels met betrekking tot de financiële opzet van pensioenfondsen.

2.4 Beleggingen

2.4.1. Doelstellingen

SPUN ontvangt pensioenpremies en belegt die om pensioenen nu en in de toekomst te kunnen uitkeren. Naast het voldoen aan die nominale (niet voor inflatie gecorrigeerde) pensioenverplichtingen, heeft het pensioenfonds de ambitie om de pensioenen aan te passen aan de gestegen prijzen (zie 2.3.3). Het beleggingsbeleid moet bijdragen aan de nakoming van de nominale verplichtingen en de realisatie van de indexatie-ambitie.

Het vermogen wordt op zodanige wijze belegd dat dit strookt met de aard en de duur van de toekomstige pensioenuitkeringen. Het aanwezige vermogen wordt belegd in het belang van de (gewezen) deelnemers en de pensioengerechtigden. De veiligheid, de kwaliteit, de liquiditeit en het rendement van de portefeuille als geheel moeten zoveel mogelijk zijn gewaarborgd. Het aanwezige vermogen wordt dan ook hoofdzakelijk op gereglementeerde financiële markten belegd. Beleggingen in derivaten (financiële beleggingsinstrumenten) zijn toegestaan voor zover deze bijdragen aan een vermindering van het risicoprofiel of een doeltreffend portefeuillebeheer vergemakkelijken.

2.4.2. Aansturing van de beleggingen

De beleggingsportefeuille wordt dus afgestemd op de thans en in de toekomst uit te keren pensioenen. Daartoe wordt jaarlijks, onder verantwoordelijkheid van het bestuur, een beleggingsplan opgesteld. Het beleggingsplan draagt bij aan de realisatie van de hiervoor genoemde doelstellingen van het pensioenfonds. Als randvoorwaarden zijn gedefinieerd: a) een beperking van de kans op een te lage dekkingsgraad en b) een beperking van de kans op niet tijdig herstellen. Dit vereist een zorgvuldige afweging van risico en rendement.

Het beleggingsplan wordt opgesteld tegen de achtergrond van de te verwachte economische ontwikkelingen, zoals het monetair beleid van de Centrale Banken en de inflatie. Het risicobudget is een belangrijk onderdeel van het beleggingsplan. Het risicobudget is een maatstaf die een indicatie geeft van het balansrisico, dat is de te verwachte bewegelijkheid van de dekkingsgraad. Het risicobudget weerspiegelt de mate waarin het bestuur een volatiele dekkingsgraad accepteert. De keuze voor het risicobudget is van belangrijke invloed op de samenstelling van de portefeuille en daarmee op het uiteindelijke beleggingsresultaat.

De strategische aansturing van de beleggingen betekent dat de beleggingsportefeuille conceptueel gesplitst in een matching en een return portefeuille. Met de matching portefeuille beoogt SPUN (een gedeelte van) de pensioenuitkeringen veilig te stellen. Waardebewoud is - mede gelet op de relatief lage dekkingsgraad - de primaire doelstelling. Door het renterisico gedeeltelijk af te dekken wordt de dekkingsgraad minder gevoelig voor rentewijzigingen. De return portefeuille heeft een rendementdoelstelling. Bij een zogenoemde 100% matching portefeuille wordt het renterisico voor 100% afgedekt. De nominale dekkingsgraad blijft constant. Echter, het pensioenfonds heeft geen opwaarts potentieel meer, geen mogelijkheden om extra rendement te creëren. In dat geval vervalt de mogelijkheid om uit dat extra beleggingsrendement de indexatie te voldoen. Door uit te gaan van een matching portefeuille ter grootte van 70% en een return portefeuille ter grootte van 30% van de totale beleggingen, blijft er opwaarts potentieel behouden.

2.4.3. Matching en return portefeuille

Doelstelling van de matching portefeuille is het nominale renterisico te reduceren. Daarbij is het nominale renterisico gedefinieerd als het effect op dekkingsgraad als gevolg van veranderingen in de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen. De vastrentende waarden in de matching portefeuille bestaan uit staats- en bedrijfsobligaties. Onderdeel van de matching portefeuille

zijn ook nominale renteswaps, met behulp waarvan de rentegevoeligheid van de beleggingen in lijn wordt gebracht met de rentegevoeligheid van de voorziening pensioenverplichtingen. De totale afdekking van het renterisico bedraagt eind december 65,5%. In het beleggingplan 2012 is uitgegaan van 70%. De oorzaak van het verschil is gelegen in het uitlopen van de creditspreads van de vastrentende waarden ten opzichte van de swapcurve. Creditspread is een maatstaf voor het kredietrisico en geeft een opslag weer die de markt vraagt boven de risicovrije rente.

Belangrijk onderdeel van de *matching portefeuille* vormt de belegging in Europese staatsobligaties. Als leidend criterium voor de allocatie van de staatsobligatieportefeuille geldt het zogenoemde landenbeleid. Uit een universum van staatsobligaties wordt via een stappenplan een portefeuille met 'veilige' staatsobligaties geconstrueerd. Een beleggingsportefeuille met langlopende staatsobligaties van 'veilige' landen uit de Eurozone levert een bijdrage aan de rente-afdekking. Het rendement op staatsobligaties bestaat uit een risicovrije rente plus een opslag voor het kredietrisico. De Duitse rente wordt gezien als de risicovrije rente en dus als ijkpunt gebruikt. Naast de kredietopslag wordt de belegger beloond voor het liquiditeitsrisico. Dat risico wordt groter naar mate de hoeveelheid uitgegeven obligaties van een land kleiner is. De vergoeding voor het lopen van risico wordt bovendien groter naar mate de looptijd van de obligatie langer is, omdat de onzekerheid van terugbetaling toeneemt.

De staatsobligaties zijn dus een bouwsteen van de matching portefeuille en dienen vanuit deze optiek bij te dragen aan waardebehoud en renteafdekking. Het kredietrisico dient daarom minimaal te zijn om een faillissement in de portefeuille te voorkomen. De staatsobligatieportefeuille bestaat in beginsel uit obligaties uitgegeven in euro's, waardoor het valutarisico wordt vermeden. Van belang is dat in het geval van het zich manifesteren van een (verwacht) kredietrisico een positie voldoende snel kan worden afgebouwd. De keerzijde is het ontstaan van een concentratierisico. Dat is echter een risicofactor voor de totale portefeuille en niet voor individuele obligaties.

Binnen de *return portefeuille* vindt een zorgvuldige verdeling plaats tussen actief en passief vermogensbeheer. Bij actief beheer wordt door de vermogensbeheerder gestreefd naar het 'verslaan' van de benchmark. Een benchmark is een objectieve maatstaf waartegen behaalde rendementen worden afgemeten. De passief beheerde beleggingen 'volgen' de benchmark. Met actief beheer kan extra waarde worden gecreëerd. De keuze tussen actief en passief beheer is afhankelijk van het risico-rendement profiel van een bepaalde beleggingscategorie. De financiële markten waarop wordt belegd, moeten het nemen van extra risico's belonen. Het actief beheer is aan limieten gebonden. De tendens is overigens meer passief te beleggen; de markten zijn in steeds mindere mate inefficiënt. Aan actief beheer zijn ook hoge(re) kosten verbonden.

In het laatste kwartaal is het bestuur een discussie gestart over het handhaven van complexe beleggingsproducten in de portefeuille. Het bestuur heeft zich de vraag gesteld of de als complex aan te merken beleggingsproducten passen bij de overtuiging dat het fonds alleen belegt in producten die het 'begrijpt' en of het risicomanagement erop is ingericht. Het vizier is daarbij gericht op de commodities (beleggingen in grondstoffen), de bankloans en de beleggingen in onroerend goed, infrastructuur en hedge funds. Een eerste analyse is uitgevoerd. De verdere afwegingen en besluitvorming vinden waarschijnlijk in het tweede kwartaal van 2013 plaats.

2.4.4. Asset mix

De strategische beleggingsportefeuille is van significante invloed op het verwachte rendement. Op basis van de strategische verdeling en macro economische scenario's wordt een asset allocatie vastgesteld.

De asset allocatie bij aanvang respectievelijk einde van het boekjaar was als volgt samengesteld:

Beleggingscategorie	Bedrag x € mln. 31-12-2012	Bedrag x € mln. 31-12-2011
Matching portefeuille	273,0	251,6
Staatsobligaties	194,5	180,6
Investment grade bedrijfsobligaties	56,9	47,8
Illiquide obligaties	0	0,8
Rente-afdekking	24,6	16,6
Liquide middelen	-3,0	5,8
Return portefeuille	111,8	92,3
Hoogrentende bedrijfsobligaties	24,3	19,9
Hoogrentende staatsobligaties	21,9	15,2
Aandelen	38,2	32,0
Onroerend goed & Infrastructuur	12,9	12,2
Alternatieve investeringen	14,5	13,0
Totaal	384,8	343,9

Matching portefeuille

De matching portefeuille wordt gestuurd op waardebehoud en rente-afdekking. Er zijn met de fiduciair manager daarom geen

afspraken gemaakt over rebalancing. De return portefeuille wordt in beginsel alleen per kwartaaleinde 'gerebalanced'. De actuele normportefeuille wordt dan 'teruggezet' naar de normportefeuille zoals vastgelegd in het beleggingsplan. Of de actuele portefeuille wordt aangepast, is mede afhankelijk van de marktomstandigheden. Rebalancing voorkomt dat op den duur een structurele afwijking van de actuele portefeuille ten opzichte van de normportefeuille ontstaat. Daardoor zou geen recht meer worden gedaan aan het strategische beleid.

Hierna volgt een korte toelichting op de matching portefeuille:

De staatsobligaties zijn uitgegeven door Duitsland, Nederland en Finland.

De investment grade obligaties zijn uitgegeven door bedrijven. De leningen hebben een relatief hoge rating (van AAA tot en met BBB).

Het rendement op de matching portefeuille in 2012 bedroeg 11,22%.

Return portefeuille

Hieronder worden de hoofdcategorieën binnen de return portefeuille nader onder verdeeld en daarna toegelicht:

	Bedrag x € mln. 31-12-2012	Bedrag x € mln. 31-12-2011
Hoogrentende bedrijfsobligaties	24,3	19,9
Bankloans	4,0	3,4
Bedrijfsobligaties VS	20,3	16,5
Hoogrentende staatsobligaties	21,9	15,2
Opkomende markten	21,9	14,3
Ontwikkelde markten	0	0,9

De portefeuille bankloans is gediversificeerd. Bankloans of bankleningen zijn leningen door banken verstrekt aan het bedrijfsleven. De portefeuille bestaat per jaareinde uit leningen aan 61 bedrijven, die actief zijn in 24 verschillende sectoren. En dat weer verspreid over meerdere landen, met de nadruk op Europa. De credit rating is vooral B- (88,7%) van de portefeuille.

Vanwege de lage rentestand zijn beleggers op zoek naar yield. Hoogrentende bedrijfsobligaties waren daardoor veel gevraagd. De hoogrentende leningen uitgegeven door het bedrijfsleven hebben een lagere rating dan de investment grade obligaties, die deel uitmaken van de matching portefeuille. In 2012 lieten de obligaties met een lagere rating een hogere yield goede resultaten zien. De bedrijfsobligaties VS kennen een concentratie in de rating naar BB (33,2%) en B (55,7%).

De hoogrentende obligaties van Ontwikkelde landen betrof de afwikkeling van de in 2010 in gang gezette verkoop van de Griekse inflatiegerelateerde obligaties. Die zijn in de loop van het verslagjaar verkocht.

Hoogrentende obligaties van Opkomende landen zijn leningen uitgegeven door landen in Latijns Amerika, Azië, Pacific en Afrika. Deze obligaties kennen wat betreft de rating een concentratie in BBB (46,1%), BB (23,1%) en B (12,8%). De obligaties luiden zowel in harde als lokale valuta. Het rendement op de obligaties in lokale valuta bleef achter bij dat op de harde valuta, doordat de 'markt' minder renteverlagingen verwacht en de lokale valuta erg volatiel waren door de wereldwijde economische ontwikkelingen.

	Bedrag x € mln. 31-12-2012	Bedrag x € mln. 31-12-2011
Aandelen	38,2	32,0
Noord Amerika	10,9	9,0
Europa	9,0	7,5
Verre Oosten	4,1	3,3
Opkomende landen	14,2	12,2

De portefeuille Noord Amerika wordt passief beheerd, waarbij getracht wordt het rendement van de gegeven benchmark (Russel 1000 total return index) zo goed mogelijk te repliceren. Het uitsluitingsbeleid (onderdeel van het maatschappelijk verantwoord beleggen), zoals MN dat heeft geformuleerd namens haar opdrachtgevers (zie verder 2.4.8), wordt door de externe managers in acht genomen.

De portefeuille Europa wordt door MN intern en passief beheerd. Getracht wordt het rendement van de gegeven benchmark (MSCI Europe net return index) zo goed mogelijk te repliceren. Vanwege het uitsluitingsbeleid kunnen er wel kleine rendementverschillen ontstaan.

De portefeuille Verre Oosten wordt eveneens passief beheerd, waarbij getracht wordt het rendement van de gegeven benchmark (MSCI pacific free net return index) zo goed mogelijk te repliceren. Ook het uitsluitingsbeleid wordt door de externe manager in acht genomen.

De portefeuille Opkomende landen of Emerging Markets wordt niet passief beheerd. Binnen de portefeuille zijn aandelen van bedrijven uit China en Zuid-Korea onderwogen, terwijl Brazilië en Thailand zijn overwogen. Op sectorniveau zijn er overwegingen ten opzichte van de benchmark (MSCI Emerging Markets free net return index) naar duurzame consumptiegoederen- en telecombedrijven. Terwijl grondstoffen, energiebedrijven en technologie-aandelen de grootste onderwegingen zijn.

	Bedrag x € mln. 31-12-2012	Bedrag x € mln. 31-12-2011
Onroerend goed & Infrastructuur	12,9	12,2
Onroerend goed	5,3	5,5
Infrastructuur	7,6	6,7

Belangrijke onderdelen van de onroerend goed portefeuille zijn winkelcentra, kantoorpanden en logistiek onroerend goed. Met een concentratie in Verenigd Koninkrijk (29%), Frankrijk (23%), Duitsland (14%) en Nederland (8%). Het is een actief beheerde portefeuille.

De Infrastructuur portefeuille bestaat uit 9 investeringen verspreid over meerdere landen, zoals Verenigd Koninkrijk (42%), Verenigde Staten (31%) en meerdere sectoren, zoals waterbedrijven (31%), elektriciteitsdistributie (21%), windenergie (15%), havens (14%) en vliegvelden (13%). Het is een actief beheerde portefeuille.

	Bedrag x € mln 31-12-2012	Bedrag x € mln 31-12-2011
Alternatieve investeringen	14,6	13,0
Grondstoffen (commodities)	5,5	5,1
Hedge funds	9,1	7,9

De commodities zijn beleggingen in grondstoffen, zonder dat fysieke grondstoffen worden aangekocht of verkocht. Bij deze beleggingen gaat het om grondstoffen als olie, edelmetalen en agrarische producten. Zie verder 2.4.9 over verantwoord beleggen. SPUN investeert in hedge funds via zogenoemde Fund of funds. Dit fonds investeert op zijn beurt weer in andere hedge funds en maakt zo een gespreide hedge funds portefeuille bereikbaar voor kleinere investeerders. Hedge funds kennen verschillende beleggingstijlen. Ieder hedge fund-manager probeert te profiteren van zogenoemde marktefficiënties.

Het rendement op de return portefeuille in 2012 bedroeg 12,86%

2.4.5. Vermogensbeheer algemeen

In 2012 duurde de Europese kredietcrisis voort, vooral in de periferielanden. Forse overheidsbezuinigingen leiden tot een lagere groei. Desondanks was 2012 voor de beleggingen een goed jaar. Het vermogensbeheer kan echter niet meer los worden gezien van de creditzijde van de balans; de inrichting van de beleggingsportefeuille wordt afgestemd op de pensioenverplichtingen van het fonds. Bijvoorbeeld door middel van het inzetten van financiële instrumenten om het renterisico te beperken. Integraal balansmanagement vormt dan ook de basis voor de fiduciair managementovereenkomst die SPUN met MN heeft gesloten.

Het vermogen van SPUN wordt grotendeels belegd door middel van het nemen van participaties in door MN beheerde beleggingsfondsen. Contracten ter afdekking van het valuta- en renterisico worden specifiek voor SPUN afgesloten. Daartoe worden op naam van het fonds zogenoemde OTC contracten gesloten (over-the-counter contracten zijn transacties die niet via de gereguleerde beurzen verlopen).

Binnen de diversificatiedoelstelling worden verschillende externe managers geselecteerd, die ieder voor zich weer verschillende beleggingstijlen (kunnen) hanteren. De overall benadering ligt op het genereren van een stabiele performance door een economische cyclus heen met de nadruk op een beperking van het neerwaartse risico. Daarbij past het om managers te combineren met een onderling lage correlatie.

2.4.6. Effectiviteit rente- en valuta-afdekking

In paragraaf 2.7 worden hoofdlijnen van het risicobeleid en de beheersmaatregelen in kwalitatieve zin beschreven. In deze paragraaf wordt -daarop voortvloeiend- ingegaan op de effectiviteit van twee strategische keuzes, de effectiviteit van de rente- en de valuta-afdekking.

Valuta-afdekking

De effectiviteit van de valutahedge kan worden afgeleid van de mate waarin het verschil tussen de beoogde omvang van de afdekking en de daadwerkelijke omvang binnen de vooraf afgesproken bandbreedte is gebleven. Dat is de mate waarin valutarisico wordt gelopen. De voor SPUN belangrijkste valuta, de US dollar, bleef het gehele boekjaar binnen de bandbreedte. Tussen de beoogde omvang van de afdekking en de daadwerkelijke omvang van de afdekking kan verschil ontstaan. Door een waardeverandering van bijvoorbeeld Amerikaanse aandelen kan de hedge op een zeker moment 99% (aandelen zijn in waarde gestegen) of 101% (aandelen zijn in waarde gedaald) bedragen. Deze 'ruis' wordt ondervangen door op weekbasis de hedge te monitoren en waar nodig aan te passen. Door de hedge op continue basis te sturen kan deze 'ruis' worden geëlimineerd, vanuit kosten oogpunt is dit niet wenselijk.

Rente-afdekking

Over 2012 is de waarde van de pensioenverplichtingen gebaseerd op de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur toegenomen met € 34,7 miljoen*. De rendementsmutatie van de matching portefeuille bedroeg in 2012 € 27,3 miljoen*. Om de effectiviteit van de rentehedge te bepalen moet de toename van de matching portefeuille als percentage van de toename van de waarde van de pensioenverplichtingen worden genomen. Dit percentage (78,7%) moet vervolgens worden afgezet tegen de feitelijke renteafdekking in 2012. Deze laatste was 67%. De matching portefeuille heeft beter gerendeerd dan de pensioenverplichtingen omdat a) de bedrijfsobligaties over 2012 een hoger rendement hebben behaald en b) de 'korte' rente is gedaald terwijl de 'lange' rente is gestegen en de matching portefeuille geen allocaties naar het 40- en 50-jaars segment bevat.

* dit bedrag is gelijk aan het verschil tussen het bedrag per 31 december en het bedrag per 1 januari, onder verrekening van stortingen en onttrekking in 2012.

2.4.7 Belangrijkste ontwikkelingen in de portefeuille in het verslagjaar

De positionering van de beleggingsportefeuille stond vooral in het teken van de beheersing van risico's, die samenhangen met de financieel onzekere situatie. Thema's waren het continueren van het in 2011 ingezette landenbeleid voor euro staatsobligaties, een andere strategie voor de investment grade bedrijfsobligaties en het verhogen van de allocatie naar hoogrentende obligaties in de return portefeuille.

In 2011 is afscheid genomen van obligaties van landen met een hoger kredietopslag (o.a. Frankrijk). Kredietopslag is een teken van onzekerheid. De portefeuille bestaat sindsdien alleen nog uit staatsobligaties uit Duitsland, Nederland en Finland. De doelstelling van de portefeuille, hoofdsomboud, is in 2012 gerealiseerd, de portefeuille heeft zelfs beter gepresteerd dan de wijziging in de pensioenverplichtingen, gemeten tegen de actuele rente. Een meer evenwichtige weging stond SPUN voor bij de investment grade bedrijfsobligaties. Dat betekende vooral een lagere weging voor obligaties van financiële instellingen (van 43% naar 22%). Deze portefeuille heeft in 2012 op een positieve manier bijgedragen met een rendement van zo'n 10% in combinatie met een verminderde blootstelling aan financiële instellingen. De portefeuille hoogrentende obligaties behaalde een hoger rendement dan op aandelen werd gerealiseerd en dat met een lager risicoprofiel.

De totale waarde van de matching portefeuille steeg van € 251,6 miljoen bij aanvang van het kalenderjaar tot € 273,0 miljoen op 31 december 2012. De belangrijkste oorzaak van de toename is de gedaalde rentevoet, waardoor de waarde van de obligaties toenam. De rentedaling had ook gevolgen voor de waarde van de renteswaps, die nam toe met € 10 miljoen, van € 16,6 miljoen eind 2011 tot € 24,6 miljoen eind 2012. Binnen de staatsobligaties vond geen ingrijpende verschuiving plaats. Binnen de return portefeuille (waarde per eind 2012 € 111,8 miljoen) was voor de meeste categorieën een flinke plus te noteren: Hoogrentende bedrijfsobligaties: + 14%, Hoogrentende staatsobligaties: +19% en Aandelen: + 16%. Alternatieve investeringen (+2,4%) en onroerend goed (+2,4%) bleven daar fors bij achter.

2.4.8. Rendement / Outperformance

In onderstaande tabel wordt per kwartaal en op jaarbasis aangegeven wat het behaalde rendement is op de totale beleggingsportefeuille en weergegeven in welke mate de vermogensbeheerder in het kalenderjaar de benchmark - op portefeuilleniveau - heeft weten te overtreffen/

Periode	Rendement	Benchmark	Outperformance
Eerste kwartaal	2,52%	2,53%	-0,01%
Tweede kwartaal	2,43%	2,46%	-0,03%
Derde kwartaal	3,43%	3,39%	0,04%
Vierde kwartaal	2,63%	2,61%	0,02%
Jaar	11,43%	11,44%	0,01%

Door afrondingen op kwartaalbasis kan het jaarresultaat afwijken van de som van de vier kwartalen.

2.4.9. Maatschappelijke verantwoordelijkheid

SPUN en MN nemen hun maatschappelijke verantwoordelijkheid zeer serieus. De uitvoering van het maatschappelijk verantwoord beleggen vindt plaats langs vier peilers: 1) integratie van ESG factoren (milieu, sociale en governance), 2) uitsluiting van investeringen van overheden en bedrijven, 3) betrokken aandeelhouderschap en 4) thematisch beleggen.

Begin 2011 is MN een project gestart om voor alle beleggingscategorieën een beleid te ontwikkelen voor de integratie van ESG factoren (ad 1). Dat proces is afgerond, waardoor beleggingen worden getoetst aan de hand van deze factoren. In de periodieke evaluatie van de externe managers worden de ESG factoren meegewogen. De ESG integratie volgt uit de overtuiging dat de risico-rendement verhouding van de beleggingen op langere termijn verbetert wanneer milieu, sociale en governance factoren worden meegenomen bij investeringsbeslissingen.

Onderdeel van het maatschappelijk verantwoord beleggen is het zogenoemde uitsluitingbeleid (ad 2). Naast het beleid ten aanzien van bedrijven (aandelen en bedrijfsobligaties) voert MN ook een uitsluitingbeleid voor staatsobligaties. Zo wordt er niet belegd in leningen uitgegeven door de landen waartegen de VN en/of de EU sancties heeft uitgevaardigd, zoals tegen Wit Rusland, Noord-Korea, Somalië en Iran.

Het betrokken aandeelhouderschap (ad 3) blijkt uit het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen, het aangaan van een dialoog met bedrijven en de participatie in class actions, juridische procedures ter verkrijging van schadeloosstellingen.

Goed om op te merken is dat de integratie van de ESG factoren ook van toepassing is op het beleggen in commodities. SPUN belegt daardoor niet in 'fysieke' grondstoffen. Er wordt alleen geïnvesteerd in wereldwijde grondstoffen en voorkomen dat via investeringen in hedge funds posities in fysieke grondstoffen worden ingenomen.

2.4.10. De vooruitzichten voor 2013

De uitgangspositie voor het beleggingsplan 2013 is de actuele financiële situatie, een dekkingsgraad van circa 100%. Een situatie waarin niet wordt voldaan aan het wettelijk vereiste minimum vermogen. Een situatie ook waarin in beginsel behoefte is aan rendement om de doelstellingen van (het korte en) lange termijnherstelplan te kunnen realiseren. Rendement is bovendien een noodzakelijke voorwaarde voor een goede indexering van de pensioenen. Hoofdsombehoud is echter wel dominant.

SPUN gaat uit van een economisch scenario voor 2013 met lage economische groei met een hoge mate van onzekerheid. De verwachtingen voor de economische groei wereldwijd zijn neerwaarts bijgesteld. De wereldhandel groeit slechts beperkt, het internationale herstel verloopt traag. 'Doormodderen' blijft het macro-economisch basisscenario. De risico-aversie onder partijen op de financiële markten blijft waarschijnlijk dominant.

SPUN wijzigt haar beleggingsbeleid naar verwachting niet of nauwelijks. Er is een voorkeur voor hoogrentende obligaties van de zogenoemde Opkomende landen. In het beleggingsplan 2013 is voorzien in een verschuiving van de allocatie aandelen in Ontwikkelende landen naar aandelen Opkomende landen. Bovenmatige liquiditeiten worden herbelegd naar rato van de matching en return portefeuille. De evaluatie van de complexe beleggingen in de portefeuille wordt in 2013 voortgezet. (zie 2.8.4)

2.5 Financiële paragraaf

Een belangrijke indicator voor de financiële 'gezondheid' van een pensioenfonds is de dekkingsgraad. Dat is de verhouding tussen de bezittingen en de pensioenverplichtingen. De dekkingsgraad is in 2012 iets verbeterd ten opzichte van eind 2011, van 99,7% naar 99,9%. Over 2012 werd op de beleggingen een rendement behaald van 11,4%, terwijl de verplichtingen, op basis van de actuele rentetermijnstructuur met 9,8% toenamen. Op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur namen de verplichtingen toe met 9,4%. Het eigen vermogen steeg met € 0,563 miljoen. van - € 0,988 miljoen tot - € 0,425 miljoen. De waarde van de nominale pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds ultimo van het kalenderjaar bedroeg € 403.996. mln., een toename, ten opzichte van de waarde bij aanvang van het jaar met € 30.564 mln. Daar stond een toename van de bezittingen tegenover van € 36.631 miljoen.

In de dekkingsgraad eind 2012 is rekening gehouden met een verzwaaring van de AG overlevingstafel, omdat is gebleken dat deelnemers langer leven (zie 2.1.7). De toelichting bij de grafiek in paragraaf 2.1.6 geeft de oorzaken van de stijging van de dekkingsgraad met 0,2% weer.

De financiële positie van het pensioenfonds en de ontwikkeling daarvan kunnen als volgt worden samengevat:

	Bedrag x € mln. mutatie	Bedrag x € mln.
Eigen vermogen 1 januari 2012		0,988 -
Baten		
Premie	6.454	
Beleggingsopbrengsten	39.289	
Overige baten	<u>141</u>	
Totaal baten	45.884	
Lasten		
Mutatie technische voorziening	30.575	
Uitkeringen	12.508	
Kosten	1.271	
Overige lasten	<u>967</u>	
Totaal	45.321	
Saldo baten en lasten		563
Eigen vermogen 31 december 2012		-425

De reserve minimaal vereist eigen vermogen bedraagt 4,1% van de pensioenverplichtingen die ten laste van SPUN komen. De reserve vereist eigen vermogen wordt zodanig vastgesteld dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen één jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de pensioenverplichtingen.

	Bedrag x € mln.
Reserve vereist eigen vermogen	16.387
Reserve minimaal vereist eigen vermogen	27.624
Vrije reserve	106.8
Reserves	0.425 -

Het bestuur stelt vast dat de dekkingsgraad onder de in de ABTN vastgelegde minimumgrens (het minimaal vereist eigen vermogen) van 104,1% ligt. Dat duidt op een dekkingstekort. Daarmee is tevens sprake van een reservetekort.

SPUN had eind 2008 ook een dekkingsgraad die beneden het wettelijk vereist minimum lag. Daarom is eind maart 2009 een korte- en lange termijnherstelplan bij DNB ingediend. In dat document staan de maatregelen beschreven om uiterlijk binnen 3 jaar weer op een dekkingsgraad van 104,1% en om binnen 15 jaar weer op het vereist eigen vermogen (een dekkingsgraad van circa 109%) uit te komen. In april 2012 is het herstelplan herzien. De nieuwe afspraken met Unisys Nederland over de financiering van de pensioenen hebben tot een aanpassing van het herstelplan geleid. Tegelijkertijd is de looptijd van het korte termijnherstelplan verlengd en wel tot eind 2013. De dekkingsgraad lag eind 2012 wel boven een kritische dekkingsgraad. Daaronder wordt verstaan de dekkingsgraad op basis waarvan het herstelplan dat het pensioenfonds moet blijven volgen om de minimaal vereiste dekkingsgraad te bereiken binnen de wettelijk gestelde termijn, dat wil zeggen uiterlijk eind 2013.

De kostendekkende premie is als volgt samengesteld:

Component	Bedrag x € mln.
Koopsom nieuwe aanspraken en risicopremies	3.425
Koopsom risico deelnemer	0.331
Premies risico herverzekering	0.515
Opslag kosten	0.443
Solvabiliteitsopslag	0.268
Kostendekkende premie	4.982
Koopsom indexatie	0
Totaal	4.982

Een kostendekkende premie wordt gebaseerd op de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De kostendekkende premie is gevoelig voor renteveranderingen, waardoor fluctuaties in de premie kunnen ontstaan. Om dit te voorkomen biedt het FTK de mogelijkheid van premiedemping. SPUN maakt hiervan gebruik. In de ABTN heeft SPUN vastgelegd dat voor de vaststelling van de gedempte premie een disconteringsvoet van 4% wordt gehanteerd, tenzij de nominale rentetermijnstructuur gedurende een periode van 24 maanden lager uitkomt dan de genoemde rekenrente van 4%. Dan zal het bestuur de hoogte van de rekenrente opnieuw vaststellen. Sinds 1 januari 2011 gaat SPUN uit van een disconteringsvoet van 3%.

	Bedrag x € mln.
Gedempte premie	4.876

De rentetermijnstructuur is overigens een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging en de daarop te ontvangen marktrente. De rentetermijnstructuur vertoont een stijgend verloop, wanneer iemand zijn geld voor een langere periode uitleent, eist hij/zij normaliter een hogere vergoeding.

Resultaat op kosten:

Component	Bedrag x € mln. 2012	Bedrag x € mln. 2011
Beschikbaar voor kosten		
Uit premie voor directe kosten	0,341	0,395
Uit premie voor toekomstige kosten	0,102	0,093
Uit technische voorzieningen risico fonds	0,376	0,322
Uit technische voorzieningen risico deelnemer	0	0
Aanwending		
Toevoeging voorziening risico fonds	-0,102	- 0,93
Toevoeging technische voorziening risico deelnemers	0	0
Kosten verslagjaar	-1,271	-1,325
Resultaat	-0,554	-0,608

2.6 Actuariële paragraaf

Bij het bepalen van de pensioenverplichtingen en de premie die de werkgever betaalt, wordt uitgegaan van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, invaliditeit, gehuwdheid, etc. Ook worden veronderstellingen gehanteerd ten aanzien van het beleggingsrendement en de kosten welke aan het uitkeren van pensioenen zijn verbonden.

2.6.1. Actuariële analyse

Onderstaand tabel is een verkorte weergave van de opbouw van de pensioenverplichtingen in 2012.

	Bedrag x € mln
Stand per 1 januari	373.432
Bij	
Toevoeging pensioenopbouw	3.425
Rentetoevoeging	5.692

Wijziging rentetermijnstructuur	29.245
Wijziging actuariële grondslagen en/of methode	3.865
Overig	0.300
Resultaat op sterfte en arbeidsongeschiktheid	0.883
Af	
Onttrekkingen voor pensioenuitkeringen	12.572-
Vrijval kosten (verminderd met toevoeging aan reserve)	0.274-
Stand per 31 december	403.996

2.6.2. Solvabiliteitstoets

Het vereist eigen vermogen wordt zodanig vastgesteld dat met de wettelijk vastgestelde zekerheidsmaatstaf van 97,5% wordt voorkomen dat SPUN binnen een jaar over minder middelen beschikt dan de voorziening pensioenverplichtingen. Het vereist eigen vermogen wordt zodanig vastgesteld dat de effecten kunnen worden opgevangen in de volgende onmiddellijke veranderingen in de risicofactoren.

Risicofactor	Beschrijving	Bedrag x € mln.
1. Renterisico	Het effect van de meest ongunstige wijziging van de rente (termijnstructuur)	11.189
2. Aandelen- en vastgoedrisico	Het effect van een daling van de waarde van de beleggingen in beursgenoteerde aandelen ontwikkelden landen en indirect vastgoed met 25%, in aandelen opkomende landen met 35%, in niet-beursgenoteerde aandelen met 30% en in direct vastgoed met 15%.	32.100
3. Valutarisico	Het effect van een daling van de waarde van de beleggingen ten opzichte van de euro met 20%	5.971
4. Grondstoffenrisico	Het effect van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen (commodities) met 30%	1.650
5. Kredietrisico	Het effect van een daling van de gewogen gemiddelde rentemarge (credit spread) met 40%	3.973
6. Verzekeringstechnisch risico	Het vereist vermogen voor verzekeringstechnische risico's wordt onder meer bepaald door de onzekerheid in de sterftetrend	10.273
7. Liquiditeits-, concentratie en operationeel risico	Deze risico's worden voor SPUN buiten beschouwing gelaten.	0

De effecten 1 tot en met 6 worden vervolgens gecombineerd aan de hand van een formule. In deze formule wordt rekening gehouden met de correlatie tussen sommige risicofactoren. Hiermee wordt aangegeven dat deze risico's niet onafhankelijk van elkaar optreden, maar samenhang vertonen. Daarom is het totaaleffect niet gelijk aan de optelling van de afzonderlijke risico's. Het vereist eigen vermogen bedraagt € 27.724 mln. Het vereist eigen vermogen leidt tot een vereiste dekkingsgraad van 106,8%.

2.6.3. Oordeel actuaris <onder voorbehoud>

SPUN heeft aan AON Hewitt de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring over het boekjaar 2012. Ter uitvoering van de opdracht heeft de actuaris onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De actuaris heeft onder meer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en heeft zich een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

De actuaris heeft verklaard dat:

De technische voorzieningen zijn overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel bezien, toereikend vastgesteld. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot aan de balansdatum, sprake is van een reservetekort;

Met inachtneming van het voorgaande heeft de actuaris zich ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 128 (hoogte kostendekkende premie), 131 (minimaal vereist eigen vermogen), 132 (vereist eigen vermogen), 133 (dekking door waarden) en 137 (financiering voorwaardelijke toeslagverlening).

De vermogenspositie is volgens de actuaris slecht vanwege het dekkingstekort.

De volledige actuariële verklaring is opgenomen onder hoofdstuk 5.

2.7 Risicomanagement

De vaststelling en uitvoering van het risicobeheer is een belangrijke taak van het bestuur. In dit bestuursverslag wordt ingegaan op de hoofdlijnen van het risicobeleid en de beheersmaatregelen van het pensioenfonds. Een meer gedetailleerde (kwantitatieve en kwalitatieve) toelichting op de actuele posities is opgenomen in de jaarrekening

2.7.1. Risicobeleid

De doelstelling van SPUN is het op de lange termijn kunnen uitkeren van de toegezegde pensioenen en het realiseren van de ambitie om pensioenen te kunnen indexeren. Gelet op de stand van de dekkingsgraad geeft SPUN voorrang aan de nominale doelstelling. Dat is het pensioen uitkeren zonder expliciet rekening te houden met een aanpassing van dat pensioen voor prijsstijgingen. De risico-acceptatie is om die reden niet groot. De risicobereidheid neemt al enige jaren af. Een reden daarvoor is een afkalvend risicodraagvlak en onzekerheid over de bijstortverplichting van de werkgever.

In algemene zin worden de door SPUN te beïnvloeden risico's zoveel mogelijk door middel van beheersingsmaatregelen verminderd. Waar mogelijk worden risico's overgedragen (herverzekering). Sommige risico's worden al dan niet noodgedwongen geaccepteerd of opgezocht. Een voorbeeld van dit laatste is niet volledig afdekken van het renterisico. Daardoor kan worden geprofiteerd van een rentestijging.

Het bestuur heeft besloten tot het opstellen van een strategisch kader voor het risicomanagement. Belangrijke uitgangspunten voor dat kader zijn:

- integraal risicomanagement is onderdeel van het uitvoeringsproces;
- functiescheiding en 'vier ogen principe' bij het uitvoeren van activiteiten;
- periodieke analyse van de uitkomsten van belangrijke processen; en
- duidelijke en schriftelijke afspraken met dienstverleners.

Het strategisch risicomanagement moet in het tweede kwartaal van 2013 zijn geformuleerd.

2.7.2. Risico van onderdekking of solvabiliteitsrisico

Het risico van onderdekking is één van de belangrijkste risico's van het pensioenfonds. In dat geval zijn de verplichtingen namelijk groter dan de bezittingen en ontbreekt een algemene reserve voor het opvangen van tegenvallers. DNB heeft een standaardmethode vastgesteld om te toetsen of voldoende vermogen aanwezig is om beschermd te zijn tegen risico's zoals rente- en koersrisico, actuariële risico's en inflatie. In de standaardmethode wordt elk risico omgerekend naar een bepaalde vermogensseis. De combinatie van factoren geeft de vereiste solvabiliteit. (Zie verder 2.6)

Het beleid van het bestuur is erop gericht onderdekking te voorkomen, hetgeen onder meer doorwerkt in het beleggingsbeleid.

SPUN hanteert twee randvoorwaarden: a) het beperken van de kans op (te) lage dekkingsgraad en b) het beperken van de kans op niet tijdig kunnen herstellen van ontstane tekorten. Dit komt neer op een zorgvuldige afweging van rendement en risico. Dat betekent onder meer een afdekking van het renterisico (voor 70%) en diversificatie van de beleggingen. Het toeslagenbeleid is voorwaardelijk; bij een slechte financiële positie worden de pensioenen niet verhoogd.

Wanneer in enig jaar de financiële positie van het fonds onvoldoende zou zijn, kan het bestuur genoodzaakt zijn de pensioenaanspraken van deelnemers en de gewezen deelnemers en de pensioenrechten (uitkeringen) van pensioengerechtigden te verminderen, tot een zodanig niveau dat de financiële positie weer in evenwicht is. De Pensioenwet biedt hiertoe de mogelijkheid. Omdat de verlaging van de pensioenen door het bestuur als een ongewenst beleidsinstrument wordt beschouwd (laatste redmiddel), is het beleid erop gericht het risico van onderdekking zoveel mogelijk te beperken.

2.7.3 Financiële en niet financiële risico's

Marktrisico's

Het marktrisico wordt onder verdeeld in prijs-, valuta- en renterisico.

Prijsrisico

Het prijsrisico is het risico van waardeverandering in de zakelijke waarden, als gevolg van ontwikkelingen op de financiële markten, waardoor de prijzen van bijvoorbeeld aandelen dalen of stijgen. De oorzaak daarvan kan zijn gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende onderneming of meer generieke marktfactoren. Omdat de beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde, waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn de wijzigingen in de marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat.

Het prijsrisico als zodanig is door SPUN niet beïnvloedbaar. Het prijsrisico kan wel worden gemitigeerd door diversificatie.

Diversificatie wordt onder meer bereikt door spreiding van het risico over verschillende financiële instrumenten (aandelen, obligaties, grondstofbeleggingen, etc.), dan wel geografisch (Verenigde Staten, Europa, Verre Oosten) of sectoraal (financiële instellingen, nutsbedrijven, etc.). Verder wordt diversificatie bereikt door aan meerdere fondsmanagers mandaten te verstrekken, waarbij die managers worden geselecteerd op basis van het hanteren van afwijkende beleggingsstrategieën. Sommige marktrisico's kunnen

worden afgedekt door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarde van de vastrentende beleggingen (obligaties) en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van veranderingen in de marktrente. Bij een rentestijging daalt de waarde van de beleggingen minder snel dan de waarde van de verplichtingen; de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling stijgt de waarde van de beleggingen minder snel dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het pensioenfonds is gericht op het verminderen van het renterisico. Door te investeren in langlopende obligaties worden de bezittingen en de pensioenverplichtingen met elkaar in evenwicht gebracht. Ook renteswaps dragen bij aan een vermindering van het renterisico. De rente-afdekking stabiliseert de ontwikkeling van de dekkingsgraad en verlaagt de vereiste reservebuffer. Het beschikbare risicobudget kan vervolgens (deels) worden ingezet daar waar het fonds verwacht extra rendement te kunnen behalen. Een effect van de rente-afdekking door middel van het sluiten van contracten voor rente swaps, is dat er een nieuw risico wordt geïntroduceerd, er ontstaat een tegenpartijrisico (zie hierna).

Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van beleggingen verandert als gevolg van veranderingen in valutakoersen. SPUN is van mening dat dit risico op de lange termijn niet wordt 'beloond' en daarom wordt een aanzienlijk deel van de beleggingsportefeuille, dat buiten de euro wordt belegd (US dollar, Britse pond en Japanse yen), afgedekt. Voorgaande geldt niet voor de valuta van de beleggingen in opkomende landen. Daarvan wordt juist een positieve bijdrage aan het rendement verwacht.

Het valutarisico wordt afgedekt door middel van het sluiten van valutatermijncontracten. Om de afdekking van de valutarisico's te matchen met de ontwikkeling van de beleggingsportefeuille worden de 'hedges' periodiek aangepast. In het geval de valutaposities in een bepaald land te gering van omvang is, heeft het pensioenfonds besloten dat risico niet af te dekken, onder meer uit kostenoverwegingen. Overigens brengen valutacontracten een ander risico met zich mee. Vanwege de mogelijke onderpandverplichtingen kan een liquiditeitsrisico (zie hierna) ontstaan.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen als gevolg van betalingsonmacht of faillissement van een tegenpartij waarop een pensioenfonds (potentieel) een vordering heeft. Een bijzondere vorm van het kredietrisico is het landenrisico. In dat geval voldoet een land de rentebetalingen op de uitgegeven staatsobligaties niet meer, dan wel wordt de lening niet meer volledig terugbetaald bij een herstructurering van de overheidsschulden.

Uitgangspunt voor de beheersing van het kredietrisico is dat het beleid bijdraagt aan het matchen van de pensioenverplichtingen. Bij de inrichting van de staatsobligatieportefeuille staat het voorkomen van verliezen centraal. SPUN gaat er vanuit dat de obligatiemarkt het risico inprijs. De creditspread is een maatstaf voor kredietrisico en geeft de opslag weer die de markt vraagt boven de risicovrije rente. Des te hoger de opslag, des te hoger de markt het kredietrisico beoordeelt. Als de credit spread boven een vooraf gedefinieerde norm uitkomt, kan de betreffende obligatie niet langer deel uitmaken van de matching portefeuille.

Afhankelijk van de ontstane situatie zal het pensioenfonds dan een besluit nemen.

Liquiditeitsrisico

Het risico dat beleggingen niet tijdig en/of tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen, wordt het liquiditeitsrisico genoemd. Onder het niet kunnen voldoen aan verplichtingen wordt mede begrepen het niet tijdig kunnen voldoen aan collateral calls (het opvragen van onderpand door tegenpartijen).

Het risico kan op verschillende wijzen worden beheerst; a) een beperkt deel van de beleggingen heeft een illiquide karakter, b) het vermogen wordt vooral belegd op gereglementeerde markten, c) er is voldoende diversificatie in de portefeuille aangebracht en d) er wordt een voldoende ruime liquiditeitspositie aangehouden.

Kort- en langlevensrisico

Het langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer leven dan verwacht. De pensioenen moeten dan langer worden uitgekeerd dan verwacht. Het kortlevensrisico is daarentegen het risico dat deelnemers eerder overlijden dan verwacht. Er zijn dan meer overlijdensgevallen dan verwacht waardoor er meer nabestaandenpensioenen ingaan dan verwacht.

Het kortlevensrisico kan worden overgedragen, door middel van een herverzekeringsovereenkomst. De markt voor producten waarmee het langlevensrisico (deels) kan worden afgedekt, is nog niet in ruime mate ontwikkeld. Dat geldt ook voor andere instrumenten om het risico te mitigeren.

De Pensioenwet verlangt van pensioenfonds dat het langlevensrisico wordt meegenomen bij de waardering van de pensioenverplichtingen en in de premiestelling. De waarde van de toekomstige uitkeringsverplichtingen wordt mede bepaald op basis van de overlevingskansen. Dit betekent dat bij een stijgende levensverwachting - althans een grotere stijging dan waarmee rekening was gehouden - de omvang van de verplichtingen groter wordt.

Uitbestedingsrisico

Het risico dat de continuïteit, de integriteit en/of de kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden worden geschaad, wordt het uitbestedingsrisico genoemd. Voor SPUN houdt dat risico onder meer in dat de vermogensbeheerder en/of de externe managers

niet handelen conform het verstrekte mandaat. In de fiduciair beheerovereenkomst zijn de verantwoordelijkheden van de fiduciair manager vastgelegd. In de bijbehorende Service Level Agreement zijn de verantwoordelijkheden verder uitgewerkt. SPUN moet toetsen of de gemaakte afspraken worden nageleefd. Ter waarborging van de adequaatheid van de interne processen en procedures bij de fiduciair manager wordt jaarlijks een zogenoemde ISAE 3402 verklaring verstrekt. Een dergelijk rapport is een internationaal geaccepteerde auditing document en geeft informatie over de beheermaatregelen en processen van een service organisatie. De deugdelijkheid van de maatregelen en processen wordt geborgd doordat een onafhankelijke accountant de verklaring ondertekent. Ook van ABN AMRO Pension Services wordt jaarlijks een verklaring ontvangen.

Uitbesteding vermogensbeheer

Met het vermogensbeheer is een aanzienlijk deel van het operationele risicomanagement uitbesteed. Hetgeen uiteraard het bestuur niet ontslaat van haar eindverantwoordelijkheid in deze. Binnen het kader van het integrale risicomanagement maakt de fiduciair manager onderscheid tussen de beleggingsrisico's, compliance risico's en operationele risico's. De beheersing van de beleggingsrisico's vindt plaats op verschillende niveaus; op klantniveau, op productniveau en per mandaat. In het beleggingsplan 2013 zijn specifieke risicobeheersingmaatregelen expliciet benoemd.

In onderstaande tabel worden de diverse maatregelen kort beschreven:

Onderdeel	Norm	Bandbreedte	Frequentiemeting	Actie bij overschrijding
Balansrisico	Tracking error t.o.v. pensioenverplichtingen van 6%	n.v.t.(strategisch budget is 7,5%)	Maandelijks	n.v.t./overleg over 'terug naar norm'
Rente-afdekking	70% van het renterisico	60%-75%.	Maandelijks	Signalering bij overschrijding / overleg over 'terug naar norm'
Valuta-afdekking	100% voor \$, £ en ¥ 0% overige valuta	+/- 1 % totale vermogen (of maximaal 20% op betreffende valuta exposure	Wekelijks	'terug naar norm' bij overschrijding
Liquiditeiten	4%	2%-6%	Maandelijks	Signalering bij overschrijding/ overleg over 'terug naar norm'
Concentratierisico	Binnen categorieën: limieten binnen mandaten Op portefeuille niveau: tegenpartijbeleid bij deposito's en derivaten			
Tegenpartijrisico	Tegenpartijbeleid bij deposito's en derivaten (collateral management)			

2.8 Gebeurtenissen na balansdatum

2.8.1. Benoeming bestuursleden

Unisys Nederland heeft mevrouw M. Eisma en de heer G. Gunning benoemd tot bestuurslid namens de werkgevers, als opvolgers van de heren J. de Raad en W. Zwang. De Ondernemingsraad van Unisys Nederland heeft de heer H. den Dulk benoemd tot bestuurslid namens de werknemers, als opvolger van de heer J. Niezen. De Nederlandsche Bank heeft in december 2012 ingestemd met de voorgenomen benoeming van M. Eisma en in januari 2013 heeft De Nederlandsche Bank ingestemd met de voorgenomen benoeming van H. den Dulk en C. Gunning.

2.8.2. Herstelplan (evaluatie)

In februari 2013 heeft het pensioenfonds een evaluatie van het herstelplan ingediend. Naar aanleiding daarvan heeft DNB in april 2013 het bestuur geïnformeerd dat uit de evaluatie van het herstelplan blijkt dat SPUN naar verwachting, zonder het verlagen van de pensioenaanspraken en -rechten in staat is om binnen de wettelijke termijn (eind 2013) het minimaal vereist eigen vermogen te bereiken. DNB heeft over de evaluatie geen opmerkingen gemaakt.

2.8.3. Wijzigen indexatiebeleid.

De deelnemersraad heeft met betrekking tot de nieuwe pensioenreglementen in april 2013 negatief geadviseerd over de wijziging van de indexatieclausule zoals verwoord in het Unisys pensioenreglement, de 12^e nota van wijziging. Het bestuur heeft zich op het standpunt gesteld dat met de package deal een andere indexatieregeling tot stand is gekomen, die vast ligt in de

pensioenovereenkomst en de uitvoeringsovereenkomst en dat het bestuur niet anders kan dan het betreffende pensioenreglement in overeenstemming met die documenten vast te stellen. De deelnemersraad is van mening dat de indexatieregeling zoals verwoord in het Unisys pensioenreglement, de 11^e nota van wijziging moet worden gehandhaafd. De deelnemersraad heeft verder aangegeven een gang naar de Ondernemingskamer te overwegen tegen het besluit van het bestuur.

Naar aanleiding van het negatieve advies heeft het bestuur in de bestuursvergadering van 8 mei 2013 haar voorgenomen besluit heroverwogen. In de bestuurlijke reactie op het advies heeft het bestuur de achtergronden en motieven bij wijziging van de indexatieregeling nogmaals geschetst. Het bestuur heeft in die brief aan de deelnemersraad aangegeven voornemens te zijn de indexatieregeling te wijzigen. Maar dat sprake is van een voorlopig standpunt, het bestuur wil pas een definitief besluit nemen nadat over de bestuurlijke reactie op het advies met de deelnemersraad is gesproken.

Dat overleg heeft plaatsgevonden op 4 juni. De standpunten over en weer zijn nader toegelicht, er zijn geen conclusies getrokken.

Vervolgens heeft het bestuur besloten de indexatieregeling te wijzigen. Op alle tot 1 januari 2013 opgebouwde pensioenaanspraken en –uitkeringen is vanaf die datum de toeslag conform categorie B van de toeslagenmatrix van toepassing.

2.8.4. Beleggingsplan 2013/Complexe producten

In 2012 heeft het pensioenfonds een eerste analyse gemaakt van de zogenoemde complexe producten in de beleggingsportefeuille. Aanleiding daarvoor was de formulering van de zogenoemde investment beliefs, beleggingsovertuigingen die ten grondslag liggen aan het strategische beleggingsbeleid, de uitvoering daarvan en het risicomanagement. Relevante beliefs in dit verband zijn a) SPUN alleen belegt alleen in producten die het ‘begrijpt’, b) SPUN belegt alleen in producten die in voldoende mate transparant zijn en c) SPUN wil maatschappelijk verantwoord beleggen. Aan de hand van de criteria rendement, risico, diversificatie, illiquiditeit, eenvoud en kosten zijn de door het bestuur als complex bestempelde beleggingsproducten beoordeeld. Dat heeft ertoe geleid dat de commodity contracten per februari 2013 niet zijn ‘doorgeroeld’ en dat de belegging in hedge funds per maart 2013 is beëindigd. Het bestuur heeft op basis van een nadere analyse besloten de beleggingen in onroerend goed te beëindigen en de beleggingen in infrastructuur uit te bereiden. Infrastructuurbellegingen passen prima in het beleggingsbeleid van SPUN.

2.8.5. Overig

In maart 2013 heeft Unisys Nederland de vierde termijn ter grootte van € 3,7 miljoen voldaan van de overeengekomen bijstorting van in totaal € 26 miljoen.

2.9 Slotwoord

2012 heeft in belangrijke mate in het teken gestaan van het algehele herstel van de financiële situatie van het pensioenfonds. Met de package deal is een belangrijke stap gezet in de goede richting. Al komt dat niet direct tot uitdrukking in de dekkingsgraad per jaareinde. Dat neemt niet weg dat de package deal de mogelijkheid biedt om vooruit te kijken. Met het oog op de gewenste continuïteit gaat het pensioenfonds de pensioen- en financiële administratie uit te besteden. Dit alles in het belang van alle bij het pensioenfonds betrokken actieve deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers. Het bestuur dankt dan ook al degenen die op enigerlei wijze betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van de package deal, voor hun inzet en inbreng.

3 Principes Goed Pensioenbestuur

3.1 Toelichting

Op grond van principe B8 van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur heeft het verantwoordingsorgaan de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie. Dit oordeel dient samen met de reactie van het bestuur daarop bekend te worden gemaakt en in het jaarverslag van het fonds te worden opgenomen. Het oordeel van het verantwoordingsorgaan en de bestuurlijke reactie zijn opgenomen onder 3.4. respectievelijk 3.5..

In het jaarverslag dienen de bevindingen van het intern toezicht te worden opgenomen aldus principe C4. In 2011 heeft een deelvisitatie plaatsgevonden. De bevindingen zijn opgenomen onder 3.6.

Het pensioenfonds stelt de deelnemersraad in de gelegenheid advies uit te brengen over het voorgenomen besluit van het bestuur tot vaststelling van het jaarverslag en de jaarrekening (zie onderdeel artikel 111 Pensioenwet). Hoewel daartoe geen verplichting bestaat, heeft het bestuur gemeend ook het advies van de deelnemersraad en de bestuurlijke reactie daarop in het jaarverslag te moeten opnemen en wel onder 3.2. respectievelijk 3.3.

3.2 Advies deelnemersraad

Aan het Bestuur van de
Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland
T.a.v. de heer R. Topsvoort, secretaris
Tupolevlaan 1
1119 NW Schiphol-Rijk

Lisse, 10 juni 2013
Referentie: DNR/1306101
Onderwerp: **advies Bestuursverslag 2012**

Geachte heer Topsvoort,

Wij ontvingen de adviesaanvraag betreffende het Bestuursverslag 2012 gedateerd 29 april 2013 in goede orde. Op basis van het concept Bestuursverslag van 25 april 2013, dat bij de adviesaanvraag was gevoegd, heeft de Deelnemersraad opmerkingen en vragen gericht aan de directeur van het pensioenfonds die daar op heeft gereageerd. Op 3 juni 2013 ontvingen wij het definitieve concept van het Bestuursverslag 2012 waarop het advies van de Deelnemersraad is gebaseerd.

De Deelnemersraad beoordeelt het Bestuursverslag 2012 als een lezenswaardig stuk waar in nuttige informatie wordt geboden. In het voorwoord van het Bestuursverslag 2011 is uiteengezet dat het verslag inzicht dient te geven over de financiële gevolgen van genomen beslissing als die in 2012 zijn genomen. Voor het Bestuursverslag 2012 is dat uitgangspunt in de opvatting van de Deelnemersraad blijvend van belang en vormt de leidraad in het advies Bestuursverslag 2012.

2.1.2. Herstelplan / voornemen verlagen pensioenen

Paragraaf 2.1.2 Herstelplan / voornemen verlagen pensioenen van het Bestuursverslag 2012 opent met *“Vanwege het dekkingstekort per 31 december 2008, heeft SPUN in maart 2009 een korte- en lange termijn herstelplan bij DNB ingediend.”*

Het is van groot belang vast te stellen dat ten onrechte werd uitgegaan van een dekkingstekort ultimo 2008. Met de toen geldende financieringsovereenkomst was aanvulling tot 104,1% dekking door de werkgevers op elk moment contractueel verschuldigd. De uitspraak van de Ondernemingskamer van 24 juni 2011 in het beroep van de Deelnemersraad tegen het indexatiebesluit 2011 bevestigt dat nadrukkelijk. Voor de geschiedschrijving is het noodzakelijk de destijds onjuiste gang van zaken met betrekking tot het melden van een dekkingstekort duidelijk uiteen te zetten. De Deelnemersraad adviseert het Bestuur van het pensioenfonds in het Bestuursverslag 2012 deze uiteenzetting in het Bestuursverslag 2012 op te nemen.

2.1.3. Package deal

In paragraaf 2.1.3. Package deal wordt onder Overwegingen bestuur bij de tweede bullet gesteld: *“met de prudente aannames in het gehanteerde rekenmodel en de daarop gebaseerde door Unisys Nederland te betalen aanvullende premies, kan SPUN eind 2013 naar verwachting over het minimaal vereist eigen vermogen beschikken.”*

Het gebruik van de term “prudente” is hier niet op zijn plaats. Bij het vooraf doorrekenen van de consequenties van de package deal was bekend dat de aannames waren achterhaald: de verkeerde sterftetafel was toegepast en de gehanteerde rekenrente was onjuist. De Deelnemersraad adviseert de term “prudente” achterwege te laten omdat daarmee een verkeerd beeld van de werkelijkheid wordt geschetst.

2.1.4. Terug- en bijstortingen

In de paragraaf 2.1.4. Terug- en bijstortingen is een tabel opgenomen waarmee wordt gesuggereerd dat werkgevers meer bijstortingen hebben gedaan dan terugstortingen hebben ontvangen. Het is de Deelnemersraad niet duidelijk waarom het overzicht wordt beperkt vanaf 1991 als de verslaglegging vanaf het ontstaan van de Stichting Sperry Pensioenfonds, overgegaan in de Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland, beschikbaar is. In de reactie van de directeur van het pensioenfonds op de opmerkingen van de Deelnemersraad op dit punt is gesteld dat het Bestuur van het pensioenfonds niet beschikt over gegevens met betrekking tot:

- winst voor werkgevers bij de uitgave van de Sperry pensioenpolissen in 1987;
- winstdeling voor werkgevers over 1987 t/m 2007 uit dekkingsverschil en waardeoverdracht.

De tabel in het Bestuursverslag 2012 kan bij het ontbreken van deze gegevens geen correct beeld van de werkelijkheid bieden. De Deelnemersraad adviseert de gehele paragraaf 2.1.4 achterwege te laten of de tabel te completeren vanaf 1987 en aan te geven dat het Bestuur van het pensioenfonds niet over de bescheiden beschikt om een juist beeld te schetsen.

Wij zien uw reactie op het advies met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Deelnemersraad Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland

E. Nagel
Voorzitter

A. Heijma
Secretaris

3.3 Bestuurlijke reactie advies deelnemersraad

Deelnemersraad
Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland
t.a.v. de heer A. Heijma, secretaris
Govert Flinckstraat 21
2162 CS Lisse
ad.heijma@gmail.com

Schiphol-Rijk, 19 juni 2013
Referentie: 13.020/spun/gbi

Betreft: **Advies deelnemersraad bij bestuursverslag 2012**

Geachte heer Heijma,

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland (hierna SPUN) bevestigt de goede ontvangst van de brief 10 juni 2013. In die brief verwoordt de deelnemersraad haar advies inzake het bestuursverslag 2012. Naar aanleiding van dat advies, informeer ik u namens het bestuur als volgt:

Herstelplan / voornemen verlagen pensioen

In het bestuursverslag verantwoordt het bestuur zich over het gevoerde beleid in het boekjaar. Het bestuursverslag is niet bedoeld voor de geschiedschrijving c.q. de bestuurlijke verantwoording over eerdere boekjaren. Bij het opstellen van het bestuursverslag dient het bestuur zich bovendien te houden aan het bepaalde in titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Met betrekking tot het vaststellen van een dekkingstekort in 2008 heeft in het boekjaar geen besluitvorming plaatsgevonden.

De kwestie die de deelnemersraad aan de orde stelt, beperkt zich tot de vraag naar het moment waarop een vordering op de werkgever in de jaarrekening moet worden verantwoord. Het bestuur merkt op dat de wijze van verantwoording destijds de goedkeuring heeft gekregen van de externe accountant en de toezichthouder. De inzichten in de sector daaromtrent hebben zich ontwikkeld. SPUN heeft die ontwikkelen gevolgd, zie de verantwoording van de vordering op de werkgever in het boekjaar 2010.

Package deal

Bij de onderhandelingen over de uitvoeringsovereenkomst hebben partijen afgesproken uit te gaan van een peildatum, ter voorkoming van voortdurend 'schuivende panelen'. Gekozen is voor 31 december 2011. De aannames die zijn gedaan in het gehanteerde rekenmodel waren per die datum prudent. Dat op het moment van het sluiten van de overeenkomst de rente waartegen de verplichtingen moeten worden verdisconteerd was gewijzigd is als een gegeven geaccepteerd. Zoals ook de waardeontwikkelingen in de beleggingsportefeuille buiten beschouwing is gelaten. 'Prudente aannames' moet dus worden gezien in het licht van de door partijen gehanteerde peildatum.

Terug- en bijstortingen

Met de package deal kwam een einde aan de zogenoemde open financieringsmethode, zoals die gold onder de financieringsovereenkomst. Die financieringsmethode heeft gedurende een lange periode de financiële verhouding tussen pensioenfonds en werkgevers bepaald. Op grond van de uitvoeringsovereenkomst rust op de werkgever geen bijstortverplichting meer en heeft de werkgever anderzijds geen recht meer op overschotten of premierestituties. Met het oog op eindigen van die financiële afspraken met de werkgever en de roep om transparantie, is het bestuur van mening dat inzicht moet worden gegeven in de uitkomsten van die 'open financieringsmethode'. Het bestuur heeft zich daarbij gebaseerd op de bij- en terugstortingen, zoals die in de jaarverslagen van het pensioenfonds zijn verantwoord en voortvloeien uit financieringsovereenkomst. Enige vorm van winstdeling ten gunste van de werkgevers maakte geen onderdeel uit van de open financieringsmethode noch van de financieringsovereenkomst.

Dankwoord

Het bestuur dankt de deelnemersraad voor het advies. Onder de gegeven omstandigheden heeft het besluit echter besloten de verschillende onderdelen van het advies niet over te nemen. Dat neemt niet weg dat het bestuur het advies niet heeft gewaardeerd en heeft meegewogen in de uiteindelijke besluitvorming.

Het advies van de deelnemersraad en deze brief worden in het jaarverslag 2012 van de Stichting opgenomen.

Met vriendelijke groet,
Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland

R. Topsvoort
Secretaris

3.4 Beoordeling verantwoordingsorgaan

Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland
T.a.v. de heer G. Bierlaagh, secretaris
Tupolevlaan 1
1119 NW Schiphol-Rijk

Schiphol-Rijk, 12 juni 2013

Onderwerp: reactie jaarverslag 2012

Geachte heer Bierlaagh,

Hierbij treft u de bevindingen aan van het verantwoordingsorgaan met betrekking tot het handelen, het gevoerde beleid en de beleidsvoornemens van het bestuur over het afgelopen boekjaar 2012 en de vastlegging hiervan in het jaarverslag van het betreffende jaar.

U geeft aan dat 2012 gekenschetst kan worden als een rumoerig maar ook dynamisch jaar, vervolgens heeft u duidelijk weergegeven de situatie welke uiteindelijk heeft geleid tot de overeenkomst van de 'Packagedeal'

In de beoordeling van dit jaar en de vastlegging hiervan in dit bestuursverslag heeft het verantwoordingsorgaan in het bijzonder aandacht gegeven aan besluitvorming rond de packagedeal.

Uiteraard omdat wij erkennen dat dit een zeer belangrijk moment is in de bestuurlijke besluitvorming rond het pensioenfonds. Als verantwoordingsorgaan hebben wij de totstandkoming van deze packagedeal en de vastlegging van de besluitvorming in de diverse bestuursverslagen gedurende het jaar nadrukkelijk beoordeeld. Vanuit onze rol hebben we getoetst op evenwichtige besluitvorming met in achtneming van de belangen van alle belanghebbenden.

Het woord packagedeal geeft aan dat er meerdere elementen zijn verpakt in deze overeenkomst wat besluitvorming complex heeft gemaakt. Met uw inzet, kennis en bestuurlijke slagkracht is veel werk verzet. Dit alles heeft geresulteerd in de totstandkoming van deze overeenkomst.

Samengevat kunnen wij formeel het volgende vaststellen:

- Het pensioenfondsbestuur heeft deze packagedeal en de tot standkoming hiervan juist en correct weergegeven in het bestuursverslag.
- Besluitvorming heeft zorgvuldig plaatsgevonden en u heeft hierbij de belangen evenwichtig behartigd van alle belanghebbenden.

Naast de beoordeling van deze packagedeal hebben we ook de volgende onderwerpen bekeken en beoordeeld.

Beleggingsbeleid

Met het afwegen van de belangen tussen korte termijn dekkingsgraad verbeteringen tegen over lange termijn kansen op betere rendementen meent het verantwoordingsorgaan dat het bestuur hier correct in heeft gehandeld en stelt dat ze een goed beleggingsbeleid heeft gevoerd.

Kosten

Uiteraard heeft het pensioenfonds een beperkte schaalgrootte en de overheadkosten van het voeren van een pensioenfonds drukken op een kleine groep deelnemers. Dat dit een situatie betrof die beperkt houdbaar was lijkt evident. Voorgaande jaren maar ook afgelopen jaar heeft het verantwoordingsorgaan verzocht hier actie te nemen op de kostenstructuur van het SPUN. Het verantwoordingsorgaan is blij met de ontwikkelingen die het SPUN hierin heeft ondernomen om de mogelijkheid van het uitbesteden van het pensioenfonds te bekijken om zo op termijn tot een structureel lager kosten niveau te komen. Het verantwoordingsorgaan ziet graag de definitieve besluitvorming van deze uitbesteding tegemoet.

Communicatie

Tot vreugde hebben we geconstateerd dat er naar verwachting is gecommuniceerd naar alle deelnemende partijen van het pensioenfonds.

Echter de wijze waarop het bestuur het verantwoordingsorgaan van informatie heeft voorzien in de vorm van bestuursverslagen blijft een aandachtspunt.

Het overzicht genoemd in het hoofdstuk Terug- en bijstortingen (2.1.4) betreffende de gelden die per jaar verrekend zijn in de afgelopen jaren tussen Unisys en pensioenfonds geven een historisch beeld welke suggestief is en gekleurd over kan komen. Dit type berichtgeving hoort ons inziens niet thuis is een objectieve feitelijk op juistheid gecontroleerd bestuursverslag over het afgelopen jaar. Indien u dit wenst te communiceren adviseren wij dit bijvoorbeeld via de webportal inzichtelijk te maken

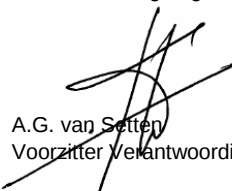
In het hoofdstuk Toeslagen beleid (2.3.3) onder het hoofdstuk wijziging toeslagenbeleid noemt u dat onderdeel van de package deal een wijziging is van het toeslagenbeleid. En dat deze wijziging geëffectueerd zal worden vanaf 1 januari 2013. Vervolgens een doorverwijzing naar paragraaf 2.8.2.

Deze paragraaf valt onder gebeurtenissen na balansdatum.

Het verantwoordingsorgaan is van mening dat het daadwerkelijk besluit genomen is voor balansdatum en dient derhalve te worden toegelicht in het bestuursverslag 2012.

Wij bedanken de bestuursleden voor haar kennis, inzet, positieve en constructieve houding.

Met vriendelijke groeten,
Verantwoordingsorgaan

A.G. van Setten
Voorzitter Verantwoordings Orgaan

3.5 Bestuurlijke reactie beoordeling verantwoordingsorgaan

Verantwoordingorgaan
Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland
t.a.v. de heer A.G. van Setten, voorzitter
Tupolevlaan 1
1119 NW Schiphol-Rijk
ton.settenvan@unisys.com

Schiphol-Rijk, 19 juni 2013
Referentie: 13.019/spun/gbi

Betreft: **Bevindingen verantwoordingsorgaan bij jaarverslag 2012**

Geachte heer Van Setten,

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland (hierna SPUN) bevestigt de goede ontvangst van de brief 12 juni 2012. In die brief verwoordt het verantwoordingsorgaan haar bevindingen met betrekking tot het handelen, het gevoerde beleid en de beleidsvoornemens van het bestuur over het boekjaar 2012. Naar aanleiding van deze beoordeling, informeer ik u namens het bestuur als volgt:

Package deal

De package deal is van groot belang voor de deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden van SPUN. De geldende financiële opzet van het pensioenfonds was niet langer houdbaar, andere financiële afspraken met de werkgever waren noodzakelijk. Voorkomen is dat het bestuur in april 2012 had moeten besluiten tot een verlaging van de pensioenen. Anderzijds is met de package deal de bijstortverplichting van de werkgever komen te vervallen en werden er nieuwe pensioenregelingen geïntroduceerd. Die afspraken zijn onder een behoorlijke tijdsdruk tot stand gekomen. Het bestuur neemt dan ook met instemming kennis van het oordeel van het verantwoordingsorgaan dat de besluitvorming zorgvuldig heeft plaatsgevonden en de in het geding zijnde belangen op evenwichtige wijze zijn behartigd.

Beleggingbeleid

De financiële situatie van het pensioenfonds heeft tot gevolg gehad dat het bestuur -in lijn met het beleid over 2011- een beleggingsbeleid heeft gevoerd met een primaire focus op het herstel van de nominale dekkingsgraad. Het risicodraagvlak is niet groot, hetgeen impact heeft op de risicoperceptie. Continue maakt het bestuur een afweging tussen risico en rendement, tussen zekerheden enerzijds en ambitie anderzijds. Die spagaat onderkent het verantwoordingorgaan dan ook terecht.

Uitvoeringskosten

Met de uitbesteding van de pensioen- en financiële administratie beoogt het bestuur de continuïteit van de pensioenuitvoering te waarborgen. Door de uitbesteding aan een professionele uitvoerder weet het pensioenfonds zich verzekerd van een 'state of the art' pensioenuitvoering. Het bestuur denkt op termijn ook op de kosten van het pensioenbeheer te kunnen besparen. Dat is in lijn met (eerdere) bevindingen van het verantwoordingsorgaan, het nastreven van een structureel lager kostenniveau.

Communicatie

Onderdeel van de package deal is het vervallen van de bijstortverplichting van de werkgever en de mogelijkheid om overschotten in de financiering terug te storten. Met het oog daarop en de roep om transparantie, is het bestuur van mening dat inzicht moest worden gegeven aan de uitkomsten gedurende een langere periode van die 'open financieringsmethode'. Het bestuur heeft zich daarbij gebaseerd op de bij- en terugstortingen zoals die in de jaarverslagen van het pensioenfonds zijn verantwoord. Het bestuur betreurt het als met het overzicht een verkeerd indruk wordt gewekt, dat is geenszins de bedoeling geweest.

De wijziging van het toeslagenbeleid is vastgelegd in de pensioenovereenkomsten en de uitvoeringskomst. In die zin is het bestuur het eens met het verantwoordingsorgaan dat het daadwerkelijke besluit voor balansdatum is genomen. Het bestuur stelt zich dan ook op het standpunt dat, conform het bepaalde in de Pensioenwet, de pensioenreglementen een uitvloeisel zijn van pensioenovereenkomsten en de uitvoeringskomst. De deelnemersraad heeft echter een andere opinie. De deelnemersraad heeft aangegeven een bezwaarprocedure bij de Ondernemingskamer te overwegen tegen het voorgenomen besluit van het bestuur om de wijziging van het toeslagenbeleid op te nemen in het Unisys pensioenreglement. De mogelijke juridische procedure over dit verschil van inzicht leidt ertoe dat de wijziging van het toeslagenbeleid alsnog als een 'gebeurtenis na balansdatum' moet worden benoemd.

Dankwoord

Het bestuur dankt het verantwoordingsorgaan voor de beoordeling van het gevoerde beleid. Daaruit blijkt erkenning voor de inzet waarmee het bestuur heeft gewerkt aan een voor alle partijen aanvaardbare oplossing van de financiële problemen. Het bestuur vertrouwt erop dat onderhavige reactie door het verantwoordingsorgaan als adequaat wordt beschouwd. Het bestuur zegt toe -in lijn met hetgeen in besproken tijdens het verantwoordingoverleg van april 2013- de informatieverstrekking aan het verantwoordingorgaan te zullen verbeteren.

De bevindingen van het verantwoordingsorgaan en deze brief worden in het jaarverslag 2012 van de Stichting opgenomen.

Met vriendelijke groet,
Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland

R. Topsvoort
Secretaris

4 Jaarrekening

4.1 Balans per 31 december 2012

4.1.1 Balans actief

Na bestemming van het saldo van baten en lasten

		31-dec-12		31-dec-11	
	Ref.	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
<i>Activa</i>					
Beleggingen voor risico pensioenfonds	4.4.4.1				
Vastgoed beleggingen		5.309		5.507	
Aandelen		37.656		32.461	
Vastrentende waarden		322.611		290.407	
Derivaten		24.460		18.109	
Overige beleggingen		16.310		15.026	
Subtotaal			406.346		361.510
Vorderingen uit hoofde van beleggingen		1.841		325	
Liquide middelen voor beleggingen		801		1.159	
Subtotaal			2.642		1.484
Beleggingen voor risico deelnemers	4.4.4.2				
Overige beleggingen			1.985		1.602
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	4.4.4.3				
Garantiecontracten			12		11
Vordering voorziening zieken			570		580
Materiële vaste activa	4.4.4.4		0		0
Vorderingen en overlopende activa					
Overige vorderingen	4.4.4.5		16.397		27.702
Liquide middelen	4.4.4.6		2.613		1.045
Totaal activa			430.565		393.934

4.1.2 Balans passief

		31-dec-12		31-dec-11	
	Ref.	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
<i>Passiva</i>					
Reserves	4.4.5.1				
Overige reserves		-988		13.542	
Resultaat 2012		563		-14.530	
			-425		-988
Technische voorzieningen	4.4.5.2				
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds		403.996		373.432	
Voorziening afgedekt door garantiecontract		12		11	
			404.008		373.443
Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers	4.4.5.3		1.985		1.602
Verplichtingen uit hoofde van beleggingen	4.4.5.4		24.160		19.055
Overige schulden en overlopende passiva	4.4.5.5		837		822
Totaal passiva			430.565		393.934

4.2 Staat van baten en lasten over 2012

		2012		2011	
	Ref.	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Baten					
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	4.4.8.1	6.093		6.738	
Correctie premiebijdragen				-1.206	
Premiebijdragen risico deelnemers	4.4.8.2	332		355	
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	4.4.8.3	39.289		33.607	
Beleggingsresultaten risico deelnemers	4.4.8.4	120		5	
Overige baten	4.4.8.5	50		261	
Totale baten			45.884		39.760
Lasten					
Pensioenuitkeringen	4.4.8.6		12.508		11.080
Pensioenuitvoeringskosten	4.4.8.7		1.271		1.325
Pensioenopbouw		3.527		3.184	
Indexering en overige toeslagen		0		0	
Rentetoevoeging		5.692		4.250	
Onttrekking voor pensioenuitkering en pensioenuitvoeringskosten		-12.364		-11.132	
Wijziging marktrente		29.245		44.718	
Wijziging actuariële grondslagen en/of methoden		3.865		465	
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten				-1.226	
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	4.4.8.8	610		-421	
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	4.4.8.9		30.575		39.838
Mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	4.4.8.10		383		216
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	4.4.8.11		0		0
Saldo overdrachten van rechten	4.4.8.12		69		1.355
Overige lasten *)	4.4.8.13		515		476
Totale lasten			45.321		54.290
Saldo van baten en lasten			563		-14.530
<i>Bestemming van het saldo van baten en lasten</i>					
Overige reserves			563		-14.530

4.3 Kasstroomoverzicht over 2012

	2012		2011	
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Kasstroom uit pensioenactiviteiten				
Ontvangen premies	17.406		6.942	
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	41		344	
Betaalde pensioenuitkeringen	-12.749		-11.507	
Betaald in verband met overdracht van rechten			-1.205	
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-1.070		-1.029	
Overige ontvangsten/uitgaven	-460		-75	
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		3.168		-6.530
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten				
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	0		0	
Overige ontvangsten/uitgaven	-1.600		6.500	
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		-1.600		6.500
Netto kasstroom		1.568		-30
Koers- en omrekeningsverschillen op liquide middelen		0		0
Mutatie liquide middelen		1.568		-30
Het verloop van de liquide middelen is als volgt:				
Stand per 1 januari		1.045		1.075
Mutatie liquide middelen		1.568		-30
Stand per 31 december		2.613		1.045

4.4 Toelichting op de balans en staat van baten en lasten

4.4.1 Algemene toelichting

4.4.1.1 Activiteiten

Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland (SPUN) is statutair gevestigd te Amsterdam en houdt kantoor aan de Tupolevlaan 1 te Schiphol-Rijk. SPUN voert pensioenregelingen uit ten behoeve van de (gewezen) werknemers van Unisys Nederland. Daartoe worden rechten geadministreerd en uitkeringen verstrekt aan pensioengerechtigden. Om aan de pensioenverplichtingen te kunnen voldoen, int SPUN pensioenpremies bij de werkgever en wordt het vermogen beheerd.

4.4.1.2 Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen, zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) met toepassing van artikel 146 PW en met in acht name van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Het bestuur heeft 19 juni 2013 de jaarrekening opgemaakt.

4.4.2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

4.4.2.1 Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in euro's

De beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde. De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd tegen de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen, waarmee wordt verwezen naar deze toelichting.

4.4.2.2 Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar. In het verslagjaar was geen sprake van een stelselwijziging. Per 30 september 2012 is de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur aangepast. De Ultimate Forward Rate-methode (UFR) is een techniek die wordt gebruikt bij het bepalen van de waarde van de verplichtingen. Deze UFR beïnvloedt de rente waarmee pensioenfondsen verplichtingen met een langere looptijd (langer dan 20 jaar) waarderen. Voor looptijden tot 20 jaar geldt de actuele marktrente als referentie, voor langer looptijden geldt een vaste 'rekenrente' als referentiepunt.

4.4.2.3 Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en gerapporteerde waarde van activa en passiva, en van de baten en lasten. De schattingen en de hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op verschillende factoren, die gegeven de omstandigheden, als redelijk worden beschouwd. Deze uitkomsten vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en passiva, die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en de veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen worden opgenomen in de periode waarin de schatting is herzien. Schattingen en veronderstellingen die belangrijke gevolgen hebben voor de jaarrekening en/of een aanmerkelijk risico in zich bergen van een materiële aanpassing in het volgende jaar worden voorzien van een voetnoot.

Schattingswijzigingen

Per 30 september 2012 is de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur aangepast. SPUN gebruikt de rentetermijnstructuur bij het bepalen van de waarde van de verplichtingen. Onderdeel van de rentetermijnstructuur is de UFR. Deze UFR beïnvloedt de rente waarmee de verplichtingen met een langere looptijd (langer dan 20 jaar) wordt gewaardeerd. De nieuwe rentetermijnstructuur heeft een positief effect op de dekkingsgraad, doordat de waarde van de verplichtingen afnam. (zie ook 2.1.7)

In 2012 heeft het AG de prognostafel 2012-2062 gepubliceerd. Deze prognosetafel, ook wel sterftetafel genoemd, gebruikt SPUN bij het vaststellen van de waarde van de pensioenverplichtingen. Het gebruik van de nieuwe prognosetafel heeft tot een verzwaring van de voorziening pensioenverplichtingen geleid. En had dus een negatief effect op de dekkingsgraad. (zie ook 2.1.7)

SPUN maakt gebruik van renteswaps ter afdekking van het renterisico. De reële waarde van deze swaps wordt berekend met een zogenoemde discounted cash flow methode. In het boekjaar is geen rekening gehouden met een risico-opslag voor het tegenpartijrisico, terwijl vorig jaar daarmee wel rekening werd gehouden door het hanteren van de Euribor rente. De Eonia rente, zoals nu wordt gehanteerd, geeft betere weergave van de waarde van de swaps, omdat SPUN met de tegenpartijen collateral uitwisselt, waardoor het risico wordt beperkt.

4.4.2.4 Opname van actief, verplichting, bate of last

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Verplichtingen worden in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard gaat met een uitstroom van middelen en de omvang daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economische potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat (nagenoeg) alle economische voordelen en (nagenoeg) alle risico's met betrekking tot een actief of passief aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of passief niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en passiva niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarde van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen of de uitstroom van middelen, dan wel de betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Een financieel actief en een financieel passief worden gesaldeerd als nettobedrag indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en het passief gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen.

4.4.2.5 Vreemde valuta / Beleggingen

Vreemde Valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de valutakoers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering op marktwaarde (reële waarde). Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Beleggingen

Algemeen

In overeenstemming met de Pensioenwet worden beleggingen gewaardeerd op marktwaarde. Indien die marktwaarde niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, wordt separaat vermeld op basis van welke grondslag de waardering heeft plaatsgevonden.

Het vermogen van SPUN is in ondergebracht in door MN voor haar cliënten opgerichte beleggingsfondsen. Mn Services Vermogensbeheer treedt op als fondsbeheerder. Deze beleggingsfondsen worden gewaardeerd op basis van een netto vermogenswaarde.

De beleggingen voor risico deelnemers zijn ondergebracht in beleggingsfondsen die worden beheerd c.q. geadmistreerd door ABN AMRO Pension Services respectievelijk ING Investment Management. De beleggingsfondsen worden gewaardeerd op basis van een netto vermogenswaarde.

De toegepaste grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling zijn ontleend aan de Richtlijn 610 voor de verslaggeving van Pensioenfondsen. Tevens zijn de voor de presentatie en toelichting van de beleggingen, de beleggingsresultaten en de beleggingsrisico's de bepalingen uit de Richtlijn 610 gevolgd.

Vastgoedbeleggingen

Onder de vastgoedbeleggingen zijn de participaties in beursgenoteerde vastgoedmaatschappijen of niet-beursgenoteerde vastgoedbeleggingsinstellingen opgenomen. De participaties in beursgenoteerde vastgoedmaatschappijen worden gewaardeerd tegen marktwaarde, gebaseerd op de beurskoers per de balansdatum. De waardering van de belangen in niet-beursgenoteerde vastgoedbeleggingsinstellingen vindt plaats tegen de netto vermogenswaarde. Bij afwezigheid van een opgave van de fondsmanager per jaarultimo, maakt MN zelf een gefundeerde inschatting op basis van een marktanalyse.

Aandelen

De beursgenoteerde aandelen zijn gewaardeerd tegen de slotkoers op de balansdatum. De niet aan een beurs genoteerde aandelenfondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde op basis van de door de beheerder van het fonds laatste afgegeven

intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de marktwaarde.

Vastrentende waarden

De beursgenoteerde obligaties zijn gewaardeerd tegen de biedkoers op de balansdatum, inclusief de opgelopen interest per jaarultimo. De niet aan de beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde op basis van de door de beheerder van het fonds laatst afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de marktwaarde. Leningen zijn gewaardeerd tegen actuele waarde op basis van de contante waarde van de toekomstige kasstromen. De deposito's zijn gewaardeerd tegen actuele waarde op de balansdatum.

Derivaten

Derivaten zijn financiële instrumenten die zijn afgeleid van meer traditionele producten zoals aandelen en obligaties. Het betreft valutatermijncontracten, commodities en interest rate swaps.

De derivaten zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde. Eonia vormt de basis voor de waardering. Eonia, Euro Overnight Index Average, is het gemiddelde rentetarief waar tegen Europese banken elkaar leningen verstrekken met een looptijd van 1 dag. Dit is de waarde waarvoor het contract per jaarultimo kan worden afgewikkeld. De waarde wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.

De ultimo van het jaar bestaande rechten en verplichtingen worden per derivatencontract gesaldeerd, mits aan de voorwaarden voor saldering wordt voldaan. De positieve posities (na saldering) ultimo van het verslagjaar worden gepresenteerd onder derivaten. De negatieve posities (na saldering) ultimo van het verslagjaar worden gepresenteerd onder verplichtingen uit hoofde van de beleggingen. Onder deze laatste post zijn ook creditposities uit hoofde van credit support annexen (CSA) verantwoord. Deze CSA-contracten hebben betrekking op derivatencontracten. De openstaande vorderingen en verplichtingen van de derivatencontracten worden wekelijks per tegenpartij gesaldeerd. Bij een saldo boven de contractueel vastgestelde grens, wordt er onderpand gestort bij c.q. ontvangen van de tegenpartij.

Overige beleggingen

De overige beleggingen worden gewaardeerd tegen netto vermogenswaarde, zijnde een benadering van de marktwaarde. Bij afwezigheid van een opgave per jaarultimo van de fondsmanager maakt MN zelf een gefundeerde inschatting op basis van een marktanalyse.

Securities lending

In de discretionaire portefeuille van SPUN vindt geen securities lending. Dat is het tegen een vergoeding uitlenen van aandelen of obligaties plaats. In de verschillende MN-fondsen waarin SPUN participeert, worden wel aandelen en obligaties uitgeleend. Voor het uitlenen van deze stukken ontvangen een beleggingsfonds collateral als onderpand. De opbrengsten van het uitlenen van de stukken worden binnen een beleggingsfonds herbelegd. Deze opbrengsten hebben een positief effect op de waarde van het beleggingsfonds.

4.4.2.6 Beleggingen voor risico deelnemers

De beleggingen voor risico van de deelnemers in de pensioenregeling voor het variabele inkomen respectievelijk de beschikbare premieregeling voor nieuwe deelnemers vanaf 1 september 2012 worden eveneens op marktwaarde gewaardeerd.

4.4.2.7 Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

De uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekerings betrekking heeft. Vorderingen uit hoofde van een herverzekeringscontract worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenissen zich voordoen.

4.4.2.8 Materiële vaste activa

De vaste activa worden gewaardeerd op de verkrijgingsprijs, inclusief de direct toerekenbare kosten en onder aftrek van de lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte economische levensduur.

4.4.2.9 Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen zijn opgenomen tegen de marktwaarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de nominale waarde. De vorderingen en overlopende activa worden onderscheiden van de vorderingen in verband met beleggingstransacties. De vorderingen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

4.4.2.10 Liquide middelen

Onder de liquide middelen zijn opgenomen die banktegoeden en deposito's, die onmiddellijk opeisbaar zijn, dan wel met een looptijd korter dan twaalf maanden. Zij worden onderscheiden van de tegoeden in verband met beleggingstransacties. De liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

4.4.2.11 Reserves

De reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen, in de balans zijn opgenomen.

De statutaire reserves en de overige wettelijke reserves die het pensioenfonds conform artikel 2:389 BW en artikel 2:390 BW vormt, blijken op grond van artikel 2:373, lid 1 BW afzonderlijk uit de balans.

Conform het bepaalde in artikel 146 PW wordt geen herwaarderingsreserve aangehouden, zoals is bedoeld in artikel 2:390, lid 1 BW.

4.4.2.12 Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op marktwaarde. Die marktwaarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste schatting van de toekomstige kasstromen, die samenhangen met de op de balansdatum onvoorwaardelijke* pensioenverplichtingen. De onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale pensioenaanspraken en de onvoorwaardelijke indexatietoezeggingen. De contante waarde wordt berekend met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstrekte deelnemersjaren verworven pensioenaanspraken. Alle per de balansdatum bestaande indexatiebesluiten zijn in de berekening meegenomen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen. Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met de premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de premies waarvoor vrijstelling wegens arbeidsongeschiktheid is verleend.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van de voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Marktrente: gebaseerd op rentetermijnstructuur zoals die maandelijks wordt gepubliceerd door DNB;
- Overlevingstafels: de AG prognosetafel 2012-2062;
- Pensioenfondsspecifieke correcties of overlevingstafel;
- Nabestaandenpensioen: het nabestaandenpensioen wordt opgebouwd;
- Kostenopslag: een kostenopslag ter grootte van 3% van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige excassokosten (kosten samenhangend met het uitkeren van de pensioenen).

Ultimo boekjaar bedraagt de gewogen gemiddelde disconteringsvoet (= gemiddelde rente uit rentetermijnstructuur) afgerond 2,3% (2011: 2,7%).

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. De jaarlijks door de werkgever verschuldigde (reguliere) premie wordt voldaan binnen twee weken na een kwartaaleinde. De in rekening gebrachte premie wordt vastgesteld op basis van een schatting van de verschuldigde jaarpremie en is daarom als een voorschotnota te beschouwen.

* Het onvoorwaardelijke karakter van de nominale aanspraken laat onverlet dat de aanspraken kunnen worden verminderd in het geval de maatregelen in het korte termijnherstelplan in onvoldoende herstel van de dekkingsgraad resulteren.

Overige technische voorzieningen

Hieronder worden voorzieningen opgenomen voor de met de pensioenverplichtingen samenhangende risico's, voor zover deze niet zijn opgenomen in de berekening van de pensioenvoorziening.

Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers

De waardering van de voorziening voor risico van deelnemers wordt bepaald door de waardering van de tegenover deze voorziening aangehouden beleggingen.

4.4.2.13 Overige passiva

De overige passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

4.4.2.14 Toelichting kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld conform de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en de schulden aan kredietinstellingen, zoals opgenomen in de balans.

Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit hoofde van het pensioenbeheer en uit hoofde van het vermogensbeheer.

4.4.3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

4.4.3.1 Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben. Zowel de gerealiseerde als de ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks in het resultaat verantwoord.

4.4.3.2 Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder de premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de door SPUN aan de werkgever in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. De premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

4.4.3.3 Premiebijdragen risico deelnemers

Dit betreft de ontvangen bijdragen voor de deelnemers in het kader van de pensioenregeling voor het variabele inkomen. Alsmede de premies voor de pensioenregeling van de nieuwe deelnemers vanaf 1 september 2012. De premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Hoewel de premies maandelijks door de werkgever rechtstreeks worden afgedragen aan de vermogensbeheerders, worden de premies door het pensioenfonds verantwoord.

4.4.3.4 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Resultaatbepaling

De resultaten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde grondslagen van waardering. Kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben. Transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de valutakoers van die dag.

Gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten worden ten gunste of ten laste van het resultaat verwerkt.

Beleggingsopbrengsten

Onder de beleggingsopbrengsten worden verantwoord:

- Dividenden, inclusief stockdividend;
- Interest van alle beleggingen in vastrentende waarden en liquide middelen; en
- Gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten.

De interesten van de overige activa en passiva worden opgenomen op basis van de nominale bedragen.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe kosten samenhangende met het vermogensbeheer verstaan.

Verrekening van kosten

Met de beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

4.4.3.5 Beleggingsresultaten risico deelnemers

Op grond van de pensioenregeling voor het variabele inkomen draagt de deelnemer het beleggingsrisico, verliezen komen voor zijn rekening, winsten eveneens. Naast het beleggen van de premies in een zogenoemde life cycle mix (standaard optie), kan de deelnemer ervoor kiezen een eigen portefeuille samen te stellen en te beheren. Het beleggingsrisico ligt in beide situaties volledig bij de deelnemer.

4.4.3.6 Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen, inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben, behoudens incidentele nabetalingen over verstreken boekjaren.

4.4.3.7 Pensioenuitvoeringskosten

De kosten samenhangende met de uitvoering van de Unisys pensioenregeling zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

4.4.3.8 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen risico pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn de aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De uit te keren pensioenen vallen vrij uit de voorziening pensioenverplichtingen samen met 3% van die uitkeringen ter dekking van excassokosten.

Wijziging marktrente

Ultimo van het jaar wordt overgegaan naar de per die datum geldende rentetermijnstructuur, hetgeen een mutatie in de voorziening tot gevolg heeft. De bij de voorziening behorende gemiddelde marktrente bedraagt per ultimo 2012 afgerond 2,3%.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De voorziening pensioenverplichtingen wijzigt door de inkomende en uitgaande waardeoverdrachten.

Wijziging actuariële grondslagen of methoden

Bij de vaststelling van de technische voorzieningen wordt rekening gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen. De voorziening wordt vastgesteld op basis van de AG-prognosetafel 2012-2062 en rekening houdend met voor SPUN specifieke correctiefactoren.

4.4.3.9 Mutatie pensioenverplichtingen risico deelnemers

De mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers betreft de wijzigingen in de waarde van de technische voorziening voor risico deelnemers als gevolg van de stortingen en rendementen in het boekjaar.

4.4.3.10 Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen

De mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen betreft de wijzigingen in de waarde van het herverzekeringsdeel van de technische voorzieningen.

4.4.3.11 Saldo overdracht van rechten

De post saldo overdracht van rechten bevat het saldo van de bedragen uit hoofde van overgenomen, dan wel overgedragen pensioenverplichtingen die als waardeoverdracht worden aangeduid.

4.4.3.12 Overige baten en lasten

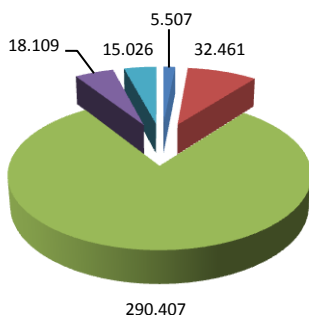
De overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

4.4.4 Toelichtingen balans actief

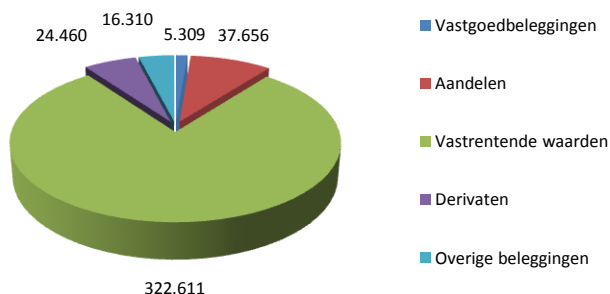
4.4.4.1 Beleggingen voor risico pensioenfonds

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vast- rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1,00	€ 1.000	€ 1.000
Stand per 31 december 2010	5.496	33.256	266.209	11.728	13.353	330.042
Aankopen	148	1.955	248.344	0	1091	251.538
Verkopen	-323	-245	-245.377	-2.425	-121	-248.491
Overige mutaties	0	0	0	163	0	164
Waardeontwikkeling	186	-2.505	21.231	8.643	703	28.257
Stand per 31 december 2011	5.507	32.461	290.407	18.109	15.026	361.510
Aankopen	200	-57	71.919	18	415	72.495
Verkopen	0	0	-58.488	-2.441	0	-60.929
Overige mutaties	0	0	75	181	0	256
Waardeontwikkeling	-398	5.252	18.698	8.593	869	33.014
Stand per 31 december 2012	5.309	37.656	322.611	24.460	16.310	406.346

Beleggingsportefeuille 2011

Beleggingsportefeuille 2012

Vastgoed	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Stand per 31 december	5.309	5.507
Aandelen	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Stand per 31 december	37.656	32.461
Vastrentende waarden	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Staatsobligaties	189.937	181.034
Inflatie gerelateerde obligaties	0	917
Kortlopende staatsobligaties	1.074	4.504
Totaal Staatsobligaties	191.011	186.455
Hoogrentende obligaties opkomende landen	21.508	14.637
Overige bedrijfsobligaties	85.742	65.446
Onderhandse leningen	3.950	3.466
Deposito's	20.400	20.403
Stand per 31 december	322.611	290.407

Derivaten	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Rentederivaten	24.678	17.794
Commodities	-163	104
Valutaderivaten	-55	211
Stand per 31 december	24.460	18.109

Overige beleggingen	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Hedgefonds	8.889	8.133
Infrastructuur	7.421	6.893
Stand per 31 december	16.310	15.026

Vorderingen uit hoofde van beleggingen	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
CSA Callgelden / onderpand derivaten	0	25
Nog af te wikkelen beleggingstransacties	1.841	300
Stand per 31 december	1.841	325

Liquide middelen voor beleggingen	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Stand per 31 december	801	1.159

4.4.4.2 Beleggingen voor risico deelnemers

Beleggingen voor risico deelnemers	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Stand per 1 januari	1.602	1.386
Inleg en stortingen Unisys	332	355
Ottrekkingen	-69	-159
Inleg en stortingen pensioenfonds *	0	15
Beleggingsresultaten risico deelnemers	120	5
Stand per 31 december	1.985	1.602

De beleggingen voor risico deelnemers betreffen beleggingen waarbij het beleggingsrisico niet bij het pensioenfonds ligt.

*) De inleg en stortingen pensioenfonds betreft een verleende premievrijstelling. De premie is het fonds verschuldigd tot 2012.

4.4.4.3 Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

De herverzekerde pensioenverplichtingen (€ 12K) betreffen aanspraken bij het Bedrijfspensioenfonds voor de Metaalindustrie. De vordering voorzieningen zieken betreft de herverzekeringsovereenkomst met ZwitserLeven, op grond waarvan het arbeidsongeschiktheidsrisico is afgedekt.

4.4.4.4 Materiële vaste activa

De totale verkrijgingsprijs van ca. € 40K is volledig afgeschreven.

4.4.4.5 Overige vorderingen

	2012
	€ 1.000
Vordering op werkgever 4 ^e kw. 2012	1.517
Vordering op werkgever Package deal	14.857
Verrekening INGIMpremie 2012	1
Vooruitbetaalde bedragen	22
Stand per 31 december	16.397

De vordering op de werkgever betreft de verschuldigde pensioenpremie over het vierde kwartaal van 2012, die wordt voldaan binnen 10 werkdagen na afloop van een kalenderkwartaal.

De vordering mbt de package deal bestaat uit vier termijnen van € 3.714.286 die worden voldaan in 2013.

4.4.4.6 Liquide middelen

Banksaldi ultimo verslagjaar	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
ABNAMRO Exploitatierkening	2.613	1.045
Stand per 31 december	2.613	1.045

4.4.5 Toelichtingen balans passief

4.4.5.1 Reserves

	Totaal
	€ 1.000
Stand per 31 december 2010	13.542
Bestemming saldo van baten en lasten 2011	-14.530
Stand per 31 december 2011	-988
Bestemming saldo van baten en lasten 2012	563
Stand per 31 december 2012	- 425

Solvabiliteit en dekkingsgraad		
	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Minimaal vereist eigen vermogen	16.387	15.143
Vereist eigen vermogen	27.624	28.485
Dekkingsgraad per 31 december	99,9%	99,7 %
	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Aanwezige solvabiliteit	-425	-988
Minimaal vereist eigen vermogen	16.387	15.143
Dekkingspositie	-16.812	-16.131

Toelichting nieuwe pensioenafspraken met Unisys

De per balansdatum vigerende financieringsovereenkomst kent een zogenoemde vangnetbepaling. Dat vangnet bestaat uit 1) een eerste aanvullende premie die -kortheidshalve- de aanwezige solvabiliteit aanvult tot het minimaal vereiste niveau en 2) een tweede (gemaximeerde) aanvullende premie, die bijdraagt aan het verhogen van het minimaal eigen vermogen. Met de tussen SPUN en werkgevers overeengekomen package deal (zie 2.1.3) komt het financiële vangnet te vervallen.

4.4.5.2 Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

	2012	2011
	Totaal	Totaal
	€ 1.000	€ 1.000
Stand per 1 januari	373.432	333.594
Bij:		
– Toevoeging pensioenopbouw	3.425	3.091
– Indexering en overige toeslagen		0
– Rentetoevoeging	5.692	4.250
– Wijziging marktrente	29.245	44.718
– Wijziging actuariële grondslagen	3.865	465
– Overige mutaties	300	93
Af:		
– Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-12.572	-10.810
– Mutatie overdrachten van rechten	0	0
– Resultaat op kanssystemen	883	605
– Overige mutaties	-274	-2.574
Stand per 31 december	403.996	373.432

De voorziening pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld.

	2012		2011	
	€ 1.000	Aantallen	€ 1.000	Aantallen
Actieven en arbeidsongeschikten	101.074	325	104.969	365
Slapers	88.551	1.366	91.579	1450
Pensioengerechtigden	202.034	1.071	165.428	980
Overige	12.337		11.456	
Stand per 31 december	403.996	2.762	373.432	2.795

De post Overige betreft: de voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten (excassokosten). Voorheen werd deze voorziening verdeeld over de voorziening voor actieven, slapers en pensioengerechtigden; de voorziening voor zieken. Dit betreft een reservering voor zieke deelnemers, die naar verwachting arbeidsongeschikt zullen worden verklaard, waardoor recht op premievrije voorzetting en/of een arbeidsongeschiktheidspensioen ontstaat. Voorheen werd deze voorziening opgenomen onder de voorziening voor actieven.

4.4.5.3 Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers

	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Stand per 1 januari	1.602	1.386
Premiestortingen	332	370
Onttrekkingen	-69	-159
Waardemutaties beleggingen voor risico deelnemers	120	5
Stand per 31 december	1.985	1.602

4.4.5.4 Schulden uit hoofde van beleggingen

	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
CSA Callgelden / onderpand derivaten	23.080	15.610
Nog af te wikkelen derivatentransacties	0	2.250
Negatieve derivatenwaarde	1.080	1.195
Stand per 31 december	24.160	19.055

4.4.5.5 Overige schulden en overlopende passiva

	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Crediteuren	212	227
Belastingdienst: afdrachten december	276	251
Voorziening WAO Winstdeling	86	86
Advies-, Controle- en Huisvestingskosten	228	214
Overige schulden overlopende passiva	35	44
Stand per 31 december	837	822

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

4.4.5.6 Risicobeheer en Derivaten

In het bestuursverslag zijn de hoofdlijnen van het risicobeleid en de daarop betrekking hebbende beheersmaatregelen verwoord. Deze toelichting bij de jaarrekening geeft meer inzicht in de specifieke kwantitatieve maatregelen. De actuele posities worden voor zover mogelijk gekwantificeerd en/of van een kwalitatieve toelichting voorzien.

4.4.5.7 Algemeen

Het vermogensbeheer wordt gekenmerkt door een beperkte risico-appreciatie bij het bestuur. Het door het bestuur vastgestelde risicobudget is het primaire sturingsinstrument voor de beheersing van beleggingsrisico's. Het risicobudget wordt vertaald naar een tracking error. De tracking error geeft weer de mate van afwijking tussen het rendement van de beleggingsportefeuille en de waarde(ontwikkeling) van de verplichtingen. Het bestuur heeft besloten voor 2012 uit te gaan van een tracking error van 6%. Circa 2/3 deel van het risicobudget wordt gealloceerd naar de return portefeuille en 1/3 deel naar de matching portefeuille. MN rapporteert maandelijks over de ontwikkeling van de tracking error.

4.4.5.8 Solvabiliteitsrisico

De belangrijkste doelstelling van SPUN is het nakomen van de pensioentoezeggingen. De solvabiliteit van het pensioenfonds moet toereikend zijn om de pensioenverplichtingen te kunnen nakomen. Wanneer SPUN beschikt over het vereist eigen vermogen wordt daaraan voldaan.

Het vereist eigen vermogen wordt vastgesteld aan de hand van de wettelijke zekerheidsmaatstaf van 97,5%. In die berekeningsmethodiek bestaat er een kans dat SPUN eens in de 40 jaar (kans van 2,5%) niet binnen drie jaar over voldoende middelen beschikt om aan de verplichtingen te voldoen. Voor de berekening van de toereikende solvabiliteit, hanteert SPUN het standaardmodel van DNB. Elk risico wordt daarbij omgerekend naar een bepaalde vermogensseis. De combinatie van factoren geeft de vereiste solvabiliteit. De solvabiliteitstoets wordt zodanig vastgesteld dat schokken op de financiële markten kunnen worden opgevangen. De wijze waarop het vermogen is verdeeld over de verschillende beleggingscategorieën, is mede bepalend voor de uitkomst van de solvabiliteitstoets.

Het vereist eigen vermogen op basis van de feitelijke beleggingsmix bedraagt op 31 december 2012 € 27.624 miljoen. De dekkinggraad komt uit op 99,9%.

Gedurende het boekjaar was sprake van een dekkingstekort, dat wil zeggen de dekkinggraad van het pensioenfonds lag beneden het wettelijke vereiste minimum van 104,1%. Daarbij is rekening gehouden met bijstortingen door Unisys Nederland. Het in 2009 ingediende herstelplan is onverminderd van kracht gebleven. Het herstelplan is in 2012 wel aangepast. Uiterlijk eind 2013 moet SPUN beschikken over het minimaal vereist eigen vermogen, ter grootte van 4,1%. De dekkinggraad bleef ook beneden het vereist eigen vermogen van circa 106.8%, waardoor tevens sprake is van een reservetekort. SPUN moet binnen 15 jaar nadat het reservetekort is ontstaan (eind 2008) weer over het vereist eigen vermogen beschikt. Een in augustus 2011 opgestelde continuïteitsanalyse laat zien dat de beleggingsportefeuille voldoende 'herstelkracht' bevat om aan die wettelijke eis tegemoet te voldoen.

In het initiële herstelplan is opgenomen dat SPUN gedurende 2009 en 2010 geen toeslagen zal verlenen aan de pensioengerechtigden en de gewezen deelnemers. Het bestuur heeft vervolgens besloten ook in 2011, 2012 en 2013 de ingegane pensioenen en de opgebouwde pensioenaanspraken niet te verhogen, omdat het niet-verhogen van de pensioenen en pensioenaanspraken bijdraagt aan het herstel van de dekkinggraad.

4.4.5.9 Prijsrisico

Door ontwikkelingen op de financiële markten stijgt of daalt de waarde van aandelen of obligaties, dat wordt het prijsrisico genoemd. Het prijsrisico kan worden gemitigeerd, onder andere door diversificatie. De diversificatie wordt hieronder geïllustreerd.

In onderstaande tabel is de samenstelling van de zakelijke waarden weergegeven:

	31/12/2012 € 1.000	31/12/2011 € 1.000
Indirect onroerend goed	5.309	5.507
Aandelen Europa	8.906	7.588
Aandelen Noord Amerika	10.643	9.303
Aandelen Verre Oosten	3.819	3.401
Aandelen Opkomende landen	14.288	12.169
Hedge funds	8.899	8.133
Infrastructuur	7.421	6.893
Totaal	59.275	52.994

Toelichting

Het verloop van de verschillende posities is vooral te verklaren uit ontwikkelingen op de financiële markten en niet zo zeer doordat het bestuur heeft besloten de allocatie te wijzigen. Met uitzondering van aandelen Opkomende landen. Het bestuur heeft besloten de procentuele allocatie te verhogen wegens de goede vooruitzichten voor die beleggingscategorie.

De spreiding van de aandelen naar de verschillende sectoren is als volgt:

Sector	31/12/2012 € 1.000	31/12/2011 € 1.000
Financiële instellingen	8.371	4.829
Handel- en industriële bedrijven	3.839	7.644
Transport	-	-
Energie	3.959	3.694
Technologie	4.230	5.067
Overige	17.257	11.227
Totaal	37.656	32.461

Toelichting

De toename van de allocatie naar financiële instellingen heeft niet zo zeer te maken met ontwikkelingen op de financiële markten of een wijziging in de tactische allocatie. In 2011 is door de vermogensbeheerder uit gegaan van een te enge definitie van financiële instellingen. In 2012 zijn onder financiële instellingen, naast banken ook geschaard verzekeraars en beursgenoteerde onroerend goed maatschappijen. Dat heeft ook zijn weerslag op de omvang van de andere sectoren.

4.4.5.10 Valutarisico

SPUN is van mening dat op de lange termijn schommelingen in valutakoersen geen waarde toevoegen. Het pensioenfonds dekt daarom een aanzienlijk deel van de beleggingsportefeuille, dat buiten de euro wordt belegd (Amerikaanse dollar, Britse pond en Japanse yen) af. Relatief geringe posities, zoals in de Zwitserse Frank, worden niet afgedekt.

Waarde van de beleggingen uitgedrukt in de verschillende valuta.

	31/12/2012 € 1.000 voor derivaten	31/12/2012 € 1.000 derivaten	31/12/2012 € 1.000 na derivaten	31/12/2012 € 1.000 reële waarde
EUR	287.467	72.733	360.199	-
USD	63.112	62.727 -	385	22 -
GBP	7.697	7.697 -		42 -
JPY	2.309	2.309 -		9
Overige	24.244	-		-
Totaal	384.828		384.828	55 -

	31/12/2011 € 1.000 voor derivaten	31/12/2011 € 1.000 derivaten	31/12/2011 € 1.000 na derivaten	31/12/2011 € 1.000 reële waarde
EUR	261.934	62.346	324.280	
USD	53.680	- 53.807	- 127	211
GBP	6.488	- 6.431	- 57	
JPY	2.101	- 2.107	- 6	
Overige	19.735	-	19.735	
	343.939	0	343.939	211

Koerstabel:

	31/12/2012 slotkoers	31/12/2011 slotkoers
USD/EUR	1,31840	1.29815
GBP/EUR	0,81110	0.83530
JPY/EUR	113.99545	99.87970

Toelichting

De koers van de euro (per jaarultimo) ten opzichte van het Britse pond en de Japanse yen is in 2012 gedaald. De koers van de euro (per jaarultimo) ten opzichte van het Amerikaanse dollar is daarentegen gestegen.

4.4.5.11 Renterisico

Het risico dat de waarde van vastrentende beleggingen en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van veranderingen in de marktrente, wordt het renterisico genoemd. Bij een rentestijging daalt de waarde van de beleggingen minder snel dan de waarde van de verplichtingen: de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling stijgt de waarde van de beleggingen minder snel dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van SPUN is erop gericht het renterisico te verminderen. Als norm is geformuleerd dat de totale nominale renteafdekking, in de vorm van staats- en bedrijfsobligatie, alsmede renteswaps, 70% bedraagt van de totale portefeuille.

Ultimo 2011 bedroeg de rente-afdekking circa 65%. Dit wijkt af van de norm. De oorzaak van de enigszins lagere 'rentehedge' is voornamelijk gelegen in het uitlopen van de 'spreads' van de vastrentende waarden ten opzicht van de swaprente.

4.4.5.12 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Het pensioenfonds loopt een kredietrisico op beleggingen in obligaties en deposito's.

Een belangrijke beheersingsmaatregel van het kredietrisico is de spreiding van de vastrentende waarde over regio's en sectoren.

De samenstelling van de vastrentende waarde kan als volgt worden samengevat:

	31/12/2012 € 1.000	31/12/2011 duration	31/12/2012 Credit spread	31/12/2011 € 1.000
Europese staatobligaties	189.937	12,0	0.0%	181.034
Inflatie gerelateerde obl.	-	-	-	917
Obl. Opkomende landen	21.508	6,8	2,6%	14.637
Hoogrentende obl. VS	19.849	3,7	4,3%	17.048
Hoogrentende obl. EU	-	-	-	603
Bedrijfsobligaties	56.893	4,4	0,8%	47.796
Bankleningen	3.950	3,5	4,0%	3.466
Kortlopende staatobligaties	10.074	-	-	4.504
Deposito's	20.400	-	-	20.403
Totaal	322.611			290.407

Toelichting

De Europese staatobligaties zijn uitgegeven door Duitsland, Finland en Nederland. De obligaties luiden in euro's. De inflatie gerelateerde obligaties (uitgegeven door de Griekse overheid) zijn in 2012 verkocht. De Emerging market of Opkomende landen obligaties zijn uitgegeven door landen in zogenoemde opkomende regio's, zoals Latijns-Amerika, Azië, Pacific en Afrika. De hoogrentende portefeuille bestaat uit obligaties uitgegeven door bedrijven en landen. De hoogrentende bedrijfsobligaties hebben over het algemeen een lagere rating dan 'investment grade' bedrijfsobligaties. Bankleningen zijn leningen door banken verstrekte leningen aan het bedrijfsleven. Deposito's en kortlopende staatobligaties worden aangehouden om tijdelijke overtollige liquide middelen kortstondig rentedragend uit te zetten.

Creditspread is een maatstaf voor kredietrisico. Het geeft de opslag weer die de markt vraagt boven de risicovrije rente. Des te hoger de opslag, des te hoger de markt het kredietrisico op een partij beoordeelt. En des te hoger de vergoeding (de spread) is die de markt wil ontvangen voor het nemen van dit kredietrisico.

Met de duration wordt de koersgevoeligheid van vastrentende waarden voor veranderingen in de rentestand weergegeven. Een

duration van bijvoorbeeld 6 geeft aan dat bij een stijging (of daling) van de rente met 1%-punt, de waarde met 6%-punten daalt (of stijgt).

De durations en credit spreads van de langlopende Europese staatsobligaties, bedrijfsobligaties en inflatieobligaties zijn specifiek bepaald voor de onderliggende beleggingsfondsen. Voor alle overige vastrentende waarden zijn de gegevens op basis van de benchmarks vastgesteld.

De verdeling van de vastrentende waarden naar credit rating is als volgt:

	31/12/2012	31/12/2011
AAA	62%	68%
AA	9%	11%
A	9%	4%
BBB	10%	7%
Lagere rating dan BBB	9%	9%
Geen rating	1%	1%
Totaal	100%	100%

Toelichting

De Europese staatsobligaties hebben voor 100% een AAA- rating. De bedrijfsobligaties investment grad zijn vooral belegd in bedrijven met een AA-rating (14%), A-rating (45%) en een BBB-rating (36%). De hoogrentende US obligaties (high yield) hebben een concentratie in de BB- (33%) en B-rating (55%). De Emerging markets obligaties zijn uitgegeven door landen in opkomende regio's zoals Latijns Amerika, Azië en Pacific. 59% van de obligaties heeft een rating van meer of gelijk dan BBB en 23% van BB.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van het kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten. Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau (van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het fonds) en het vragen van extra zekerheden, zoals onderpand. Het settlementrisico wordt verder beperkt doordat de vermogensbeheerder namens het pensioenfonds belegd in gereguleerde markten.

4.4.5.13 Securities lending

Securities lending is het uitlenen van aandelen en obligaties aan derden, meestal banken. Tegenover het uitlenen van de aandelen en obligaties staat een vergoeding. De opbrengsten van het uitlenen worden binnen het beleggingsfonds herbelegd. De opbrengsten hebben een positief effect op de participatiewaarde. Bovendien stort de lenende partij onderpand om zeker te stellen dat de uitgeleende stukken op de markt kunnen worden teruggekocht. Binnen het mandaat dat SPUN aan de vermogensbeheerder heeft verstrekt is het mogelijk dat de MN- fondsen aandelen en obligaties uitlenen.

4.4.5.14 Liquiditeitsrisico

Het risico dat beleggingen niet tijdig en/of tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen, is het liquiditeitsrisico. Het risico wordt beheerst door voldoende ruime liquiditeitspositie aan te houden en door het aandeel illiquide beleggingen (in relatie tot het totaal) te beperken. Dat is in onderstaande tabel weergegeven

	31/12/2012 totaal € 1.000	31/12/2012 illiquide € 1.000	31/12/2012 illiquide %	31/12/2011 illiquide %
Vastrentende waarden	322.611	3.950	1	1
Zakelijke waarden	59.275	21.620	36	39
Overig	2.943	0	0	0
Totaal	384.828	25.570	7	7

Toelichting

Onder de illiquide zakelijke waarden zijn opgenomen Hedge funds, Infrastructuur en Onroerend goed.

De liquide middelen zijn een combinatie van de daadwerkelijke liquide middelen in portefeuille, deposito's en de cash uit hoofde van

onderpand bij de derivatenposities (rente en valuta-afdekking). Liquiditeiten die zijn toegewezen aan een belegging blijven buiten beschouwing. Per ultimo van ieder kwartaal wordt een liquiditeitsprognose opgesteld. Per ultimo van het vierde kwartaal van 2012 zag de liquiditeitsprognose er als volgt uit:

	Marktwaaarde in € mln.
Liquide middelen	-2,0
Obligaties	0
Waarde rentederivaten	20,7
Waarde valutaderivaten	-0,3
Totaal beschikbare middelen	18,5
Gevoligheidsanalyse	
- Onder normale omstandigheden	10,5
- Onder stress scenario	21,0

Toelichting

Het totaal van de beschikbare middelen wordt afgezet tegen de mogelijke liquiditeitsbehoefte uit onderpandverplichtingen. In het geval de liquiditeitsbehoefte onder normale omstandigheden, dan wel in een stress scenario, hoger is dan de beschikbare liquide middelen, kan het noodzakelijk zijn om (liquide) beleggingen te liquideren om aan de onderpandverplichtingen te kunnen voldoen.

Een andere dimensie van het liquiditeitsrisico betreft de verhouding tussen de uitgaven van het pensioenfonds en de inkomsten. Tot de uitgaven worden gerekend de pensioenuitkeringen en uitgaven voor het pensioenbeheer. De inkomsten bestaan vooral uit de premie-inkomsten.

	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Uitkeringen	-12.749	-12.712
Uitgaven pensioenbeheer	-3.130	-1.104
Totaal uitgaven	-15.879	-13.816
Totaal inkomsten	17.447	13.786
Vershil	1.568	30

Toelichting

De uitgaven pensioenbeheer betreffen: a) de uitgaven in 2012 voor de uitvoering van de pensioenregelingen, b) overige ontvangen en uitgaven en c) het totaal van de kasstroom uit beleggingsactiviteiten. Dat laatste bedrag is het saldo van stortingen aan en onttrekkingen uit het beheerd vermogen.

De inkomsten geven weer de in 2012 ontvangen reguliere premies plus de aanvullende premiestortingen, zoals overeengekomen ind epackage deal.

Het negatieve verschil tussen inkomsten en uitgaven heeft een structureel karakter. De kaspositie wordt daarom voortdurend bewaakt. Daarnaast overlegt SPUN met de vermogensbeheerder over de meest effectieve wijze waarop in voorkomende gevallen de beleggingsportefeuille gedeeltelijk kan worden geliquideerd, opdat het fonds over voldoende liquide middelen kan beschikken.

4.4.5.15 Verzekeringstechnische risico's

De actuariële risico's zijn het langlevens-, het kortlevens- (of overlijdens-) en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Het belangrijkste actuariële risico is het langlevensrisico, het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld werd verondersteld bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan kan de vermogensopbouw van de pensioenen niet toereikend zijn voor de toekomstige uitkering van de pensioenen. Door toepassing van de AG prognosetafel wordt rekening gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen. De toegenomen levensverwachting is daarmee op adequate wijze verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen. De toename van de voorziening gaat ten koste van het vermogen van SPUN.

Het langlevensrisico kan worden beheerst binnen het pensioencontract. Door de pensioenleeftijd te koppelen aan de levensverwachting.

Het kortlevenrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen, waarvoor door het fonds onvoldoende voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het fonds heeft het overlijdensrisico verzekerd.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen. Het fonds heeft het arbeidsongeschiktheidsrisico verzekerd.

4.4.5.15 Concentratierisico

Grote posten kunnen leiden tot concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden opgeteld. In het algemeen geldt dat een concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa ontbreekt. Concentratierisico's kunnen echter ook optreden bij een concentratie van de portefeuille in bepaalde regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

Concentratierisico (beleggingen groter dan 2% van het totale fondsvermogen)

Tegenpartij	31/12/2012 marktwaarde in € mln.	31/12/2012 % van het totale vermogen
Duitse staat	105,8	27,5
Nederlandse staat	82,3	21,4
Finse staat	12,0	3,1
HSBC Bank Plc	11,0	2,9
RABO Bank	5,0	1,3
DZ Bank AG	4,4	1,1

Voor het overige bevat de beleggingsportefeuille van SPUN geen concentratierisico.

Een andere vorm van een concentratierisico betreft de vordering van SPUN op Unisys Nederland. De totale vordering per eind boekjaar is € 14,8 miljoen, dat staat gelijk aan ongeveer 4% van het vermogen. Daarmee is de vordering op Unisys Nederland van significante betekenis voor de solvabiliteit van SPUN.

4.4.5.16 Tegenpartij risico derivaten

Om het tegenpartijrisico te beperken wordt op de lopende derivatenposities onderpand gevraagd, afgestemd op basis van de omvang van het ongerealiseerde resultaat. Dit gebeurt, afhankelijk van de overeenkomst met de tegenpartij, op weekbasis. Na afstemming tussen partijen wordt het onderpand de volgende werkdag geleverd. De vermogensbeheerder gaat er namens SPUN vanuit dat alleen met tegenpartijen met een minimale rating A1 (volgens Moody's) of A+ (Standaard & Poor) derivatenposities mogen worden ingenomen.

De waarde van het onderpand dat met de tegenpartij is uitgewisseld minus de waarde van de derivaten met deze tegenpartij geeft de netto positie (exposure) van SPUN weer. Bij een positieve waarde van de exposure kan bij de eerstvolgende collateral call Mn Services namens SPUN onderpand gevraagd worden.

In onderstaande tabel wordt de totale exposure per 31 december 2012 van de derivaten weergegeven (in mln. euro).

Onderpand	Waarde derivaten	Exposure
23,1	25,1	2,0

Overige niet-financiële risico's

4.4.5.17 Operationeel risico

Operationele risico's hebben onder meer betrekking op een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van pensioendata, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds op verschillende wijzen beheerst, al naar gelang de aard van het risico. Bijvoorbeeld door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur. En verder door adequate administratieve organisatie en interne controle.

In dit kader wordt van de dienstverleners verlangd dat zij documenten overleggen, waaruit blijkt in welke mate hun interne processen met waarborgen zijn omgeven. Van MN is een ISAE 3402-verklaring 2012 ontvangen. Die verklaring bevat geen bijzonderheden. Hetzelfde geldt door de SAS 70-verklaring van ABN AMRO betreffende het vermogensbeheer van de beschikbare premiegelden. De

verklaring 2011 is ontvangen. Actuera BV, de serviceprovider voor het pensioenadministratiesysteem, heeft met het oog op de verantwoording van de waarborgen rondom de interne processen een zogenaemde Third Party Mededeling over 2012 toegezonden.

De administratieve organisatie en interne controle heeft de continue aandacht van het pensioenbureau. Processen en procedures worden waar mogelijk aangescherpt. Het aantal checks op juistheid en volledigheid van de geadministreerde gegevens is uitgebreid. Een belangrijk aandachtspunt voor het bestuur is en blijft de kwetsbaarheid van een uitvoeringsorganisatie met een relatief geringe personeelsbezetting. De insteek is dat de (administratieve) processen doorgang kunnen vinden bij uitval van een medewerker. En zijn voor zover mogelijk afspraken gemaakt over de personele opvang bij langdurige uitval.

4.4.6 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

4.4.6.1 Package deal

Niet in de balans is opgenomen een voorwaardelijke vordering op de werkgever ter grootte van maximaal € 7,5 miljoen. De vordering volgt uit de package deal met de werkgever van 16 april 2012. Deze vordering betreft een rendementgarantie en is afhankelijk van de aanwezige solvabiliteit per 31 december 2013. Dit bedrag is niet in de balans opgenomen, omdat de verwerking daarvan ertoe zou kunnen leiden dat er baten worden verantwoord die nooit worden gerealiseerd.

4.4.7 Verbonden partijen

4.4.7.1 Transacties met bestuurders

De Stichting heeft geen leningen verstrekt aan de (voormalige) bestuurders. Ook heeft de Stichting geen vorderingen op de (voormalige) bestuurders.

4.4.7.2 Beloning bestuursleden

De bestuursleden van SPUN ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden. Ook de benoemde partijen ontvangen geen vergoeding. De bestuurskosten zoals vermeld in 4.4.8.7 bevatten geen bezoldigingselementen.

4.4.7.3 Overige transacties met verbonden partijen

Er zijn geen transacties met verbonden partijen anders dan die opgenomen in de tussen partijen vigerende financieringsovereenkomst.

4.4.8 Toelichting baten en lasten

4.4.8.1 Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)

Specificatie premiebijdragen	2012
	€ 1.000
Maximale bijdrage werkgever	6.424
Waardeoverdracht en SPUNpremiebijdragen	30
Totaal	6.454

In de staat van baten en lasten is een bedrag van € 6.424 miljoen verantwoord (€ 6.093 miljoen plus € 0,331 miljoen). Het verschil met het totaal bedrag in de bovenstaande specificatie betreft inkomende waardeoverdrachten en bijdragen voor de werknemers van SPUN. Die zijn verantwoord onder overige baten.

	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Werkgeversdeel	5.742	5.102
Werknemersdeel	712	786
Totaal	6.454	5.888

De gedempte kostendeekkende premie en de feitelijke premie zijn als volgt opgebouwd (conform artikel 130 PW):

	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Kostendeekkende premie	4.982	4.673
Feitelijke premie	6.454	5.888
Gedempte premie	4.876	4.923

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als volgt verantwoord. De feitelijke premie is als volgt samengesteld

Specificatie feitelijke premie	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Actuarieel benodigd	3.425	3.091
Spaarbijdragen voor risico deelnemer	331	355
Opslag in stand houden vereist vermogen	1.741	1.482
Opslag voor uitvoeringskosten	443	488
Premies herverzekering	515	472
Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
Totaal	6.454	5.888

Bij de bepaling van de aan het boekjaar toe te rekenen premie is rekening gehouden met verleende premiekortingen en/of premieopslagen. In het boekjaar is geen korting verstrekt.

Opbouw feitelijke premie	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Nominale premie	6.123	5.533
Bijdragen van Derden	331	355
2e Aanvullende premie	0	0
1e Aanvullende premie	0	0
Totaal	6.454	5.888

4.4.8.2 Premiebijdragen voor risico deelnemers

	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Werkgeversdeel	248	265
Werknemersdeel	84	90
Totaal	332	355

4.4.8.3 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten vermogens-beheer	Totaal
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
2012				
Vastgoedbeleggingen	222	-397	0	-176
Aandelen	123	5.252	0	5.375
Vastrentende waarden	6.756	18.697	0	25.453
Overige beleggingen	26	869	0	895
Derivaten	1.152	7.498	0	8.650
Liquide middelen	-49	0	0	-49
Kosten vermogensbeheer	0	0	-859	-859
Totaal	8.230	31.919	-859	39.289

4.4.8.4 Beleggingsresultaten risico deelnemers

Type belegging	Directe belegging opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten vermogens-beheer	Totaal
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Overige beleggingen	120	0	0	120
Kosten vermogensbeheer	0	0	0	0
Totaal	120	0	0	120

4.4.8.5 Overige baten

	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Nationale Nederlanden	0	237
Overig	50	24
Totaal	50	261

4.4.8.6 Pensioenuitkeringen

	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Ouderdomspensioen	10.316	8.870
Nabestaandenpensioen	1.907	1.856
Arbeidsongeschiktheidspensioen	246	303
Afkopen	39	51
Totaal	12.508	11.080

De post afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 427,29 per jaar (de afkoopgrens) overeenkomstig hetgeen daarover in de Pensioenwet is bepaald.

4.4.8.7 Pensioenuitvoeringskosten

	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Bestuurskosten	40	26
Salariskosten incl. overige kosten personeel	428	341
Administratiekostenvergoeding	179	169
Afschrijvingskosten	0	0
Controle- en advieskosten	516	606
Contributies en bijdragen	31	53
Communicatie & Website	46	5
Abonnementen	1	2
Drukwerk/Kantoorbenodigdheden	24	25
Projecten	0	0
Huisvesting en IT	0	50
Overig	6	5
Totaal	1.271	1.325

4.4.8.8 Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen

	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Resultaat op kanssystemen:		
- Sterfte	368	609
- Arbeidsongeschiktheid	515	-4
Mutaties	-273	-1.026
Totaal	610	-421

4.4.8.9 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds**Pensioenopbouw**

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling en een toevoeging in verband met kosten en de risicopremie van het fonds.

Rentetoevoeging

Dit betreft de toevoeging van intrest aan de voorziening pensioenverplichtingen per primo jaar. Hiervoor wordt de 1 jaarsrente uit de rentetermijnstructuur per ultimo vorig boekjaar gehanteerd. Voor 2012 bedroeg deze 1 jaarsrente 1,544% en voor 2011 1,296%

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoeringskosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen van het verslagjaar.

Wijziging marktrente

In de post Wijziging rentetermijnstructuur is het effect op de voorziening opgenomen van de wijziging van de termijnstructuur ultimo 2012. De rentetermijnstructuur ultimo 2011 kwam voor de verplichtingen van het pensioenfonds overeen met een gemiddelde rente van afgerond 3,5%. Ultimo 2012 bedroeg de gemiddelde rente uit de rentetermijnstructuur voor de verplichtingen van het pensioenfonds afgerond 2,7%.

4.4.8.10 Mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Totale storting	332	370
Totaal onttrokken	-69	-159
Totaal rendement	120	5
Totaal	383	216

4.4.8.11 Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen

De mutatie herverzekeringsdeel technische pensioenverplichtingen wordt berekend door de beginstand van de voorziening (ultimo 2011) af te trekken van de eindstand van de voorziening (ultimo 2012).

4.4.8.12 Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Inkomende waardeoverdrachten kasstroom	0	0
Toevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen	0	0
Actuarieel resultaat inkomende waardeoverdrachten	0	0
Uitgaande waardeoverdrachten kasstroom	-68	-1.355
Onttrekking aan de voorziening pensioenverplichtingen	0	1.226
Onttrekking aan de voorziening pensioenverplichtingen	69	160
Actuarieel resultaat uitgaande waardeoverdrachten		31
Totaal resultaat	1	31

4.4.8.11 Overige lasten

	2012	2011
	€ 1.000	€ 1.000
Premie herverzekering	515	472
Totaal	515	476

Schiphol-Rijk, 19 juni 2013

Het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland

W. Brandse
Voorzitter

R.N Topsvoort
Secretaris

E. Nilsson

H. den Dulk

M. Eisma

W.J.M. Hamers

C. Gunning

W. van der Gaag

4.5 Overige gegevens

4.5.1 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

De bestemming van het saldo van baten en lasten is vastgelegd in de ABTN. Het resultaat wordt toegevoegd aan de reserve.

4.5.2 Gebeurtenissen na balansdatum

Onder gebeurtenissen na balansdatum wordt toegelicht gebeurtenissen na afloop van het boekjaar die van invloed zijn of kunnen zijn op de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Als uitvloeisel van de package deal heeft het bestuur besloten tot wijziging van de indexatieregeling met betrekking tot alle tot 1 januari 2013 opgebouwde pensioenaanspraken en -uitkeringen. Het bestuur heeft zich op het standpunt gesteld dat met de package deal een andere indexatieregeling tot stand is gekomen in het overleg tussen Unisys Nederland en de ondernemingsraad. Die nieuwe indexatieregeling ligt vast in de pensioenovereenkomst en de uitvoeringsovereenkomst. Het bestuur is van mening daarom niet anders te kunnen besluiten dan het betreffende pensioenreglement in overeenstemming met die documenten vast te stellen. De deelnemersraad heeft negatief geadviseerd over de wijziging van de indexatieclausule. De deelnemersraad heeft aangegeven een gang naar de Ondernemingskamer te overwegen als het bestuur toch een wijziging zou besluiten, tegen het besluit van het bestuur. Ten tijde van het vaststellen van deze jaarrekening was de termijn waarbinnen de deelnemersraad moest besluiten om in beroep te gaan tegen het bestuursbesluit nog niet verstreken.

4.5.3 Controleverklaring onafhankelijk accountant

De Controleverklaring van de onafhankelijk accountant is opgenomen in hoofdstuk 6.

5 Actuariële verklaring

Bijlage Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland te Amsterdam is aan Aon Consulting Nederland cv de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2012.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening. In overeenstemming met de richtlijn "Samenwerking tussen accountant en actuaar terzake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen" heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een dekkingstekort.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 128 (hoogte kostendekkende premie), 131 (minimaal vereist eigen vermogen), 132 (vereist eigen vermogen), 133 (dekking door waarden) en 137 (financiering voorwaardelijke toeslagverlening).

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland is naar mijn mening slecht, vanwege het dekkingstekort.

Rotterdam, 19 juni 2013

Drs. A.G.M. den Hartogh, AAG
verbonden aan Aon Consulting Nederland cv

6 Controleverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2012 van Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland te Amsterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2012 en de winst-en-verliesrekening over 2012 en de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het verslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het verslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het verslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Rotterdam, 19 juni 2013

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door S.A. van Kempen RA